

Молитве на језеру

На Охридском језеру 1921-1922 године.

ШТАМПАНО ИЗДАЊЕ:

Библиотека "Словесник"

књига И

Шабац 1988.

С благословом Његовог преосвећеног Епископа шабачко-ваљевског Господина Јована
Издаје: "Глас Цркве" и Српска царска лавра Манастир Хиландар на Светој Гори Атонској
Издавачки одбор: Еп. Амфилохије, Монах Митрофан Хиландарац, Др Предраг Говедаревић
Уредник: Љубомир Ранковић

ЕЛЕКТРОНСКО ИЗДАЊЕ:

Београд, 18. јун 2001.

ПОКРОВИТЕЉ И ПРОДУЦЕНТ

ТИА Јанус

ПРОДУЦЕНТ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК

Зоран Стефановић

ЛИКОВНО ОБЛИКОВАЊЕ

Маринко Лугоња

ВЕБМАСТЕРИНГ И ТЕХНИЧКО УРЕЂИВАЊЕ

Милан Стојић

ДИГИТАЛИЗАЦИЈА ТЕКСТУАЛНОГ И ЛИКОВНОГ МАТЕРИЈАЛА

Ненад Петровић

КОРЕКТУРА

Саша Шекарић

Предговор о. Јустина Поповића

Обзидана народним телом, столећима је наша народна душа муцала и мучила се тражећи језик којим би, одборила своје болове, своје туге, своје чежње и своје молитве. И нашла је свој језик, нашла у Владици Николају. Кроз њега наша муцава душа променила се у ридање, како не виде наше око, у речите молитве какве не чу наше ухо Он је богопослани огњени језик, који стоји над нашом душом она се пламено и страсно исповеда "Тросунчаном Владици светова". Он је стил, благодатно-раскошни стил наше душе. Он говори; никада у нас није тако говорио човек. Он се моли; никада се у нас није тако речито молио човек. Он има дар речи, јер има дар свеосећања, дар жалостивости, дар свељубави, дар молитве. До њега, ми смо били очајни: утрнула је христочежњивост наше душе сасушила сеи замрла. Од њега - ми смо устреперили радосту: христочежњивост наше душе оживела је у њему, васкрсла и подмладила се. Пламена христочежњивост Расткова уселила се у њега и разбуктала у огроман пожар: и он гори у том пожару, гори на жртву всесоженија за свјех и всја. Зато је он постао наш оптимизам, наш оптимизам у мрачне дане наше очајне садашњице. Ми присуствујемо великом и ретком чуду, дивном и светом знаку времена: први пут се блажена Вечност Свете Троице укотвила у Растку, и од христочежњивог Растка створила христоносног Саву;

други пут се та иста Вечност укотвила у Владици Николају, и од христочежњивог Николаја на наше очи ствара христоносног Николаја.

Они љубимци Вечности знају тајну наше православне душе, знају како се од бунтовне и христорборске словенске душе може израдити душа христолика. Од Светога Саве тја до данашњег Дана наше Православље није имало речитијег моћнијег исповедника од Владике Николаја. На њему ће се с молитвеним дивљењем задржавати и оптимизирати наши потомци као ми на Св. Сави. Потомци наши ће се дивити, и жалити што не виде што ми очима својим видимо, и не чују што ми ушима чујемо. За њих, као и за многе од нас, он ће бити: огњиште на ком се прозебли скепсом и маловерјем краве и загревају.

Читам и пречитавам *Молитве на језеру* но сва сладосна драж њихова испливава у душу моју, када их *молитвено* читам и пречитавам. Он, чудотворац молитвених ритмова, има власт над душом мојом, говорим себи: ја сам закључан у чула, ја чулима мислим, но кад његова чудотворна молитва прострује и кроз душу моју окајану, намах се чула, ти шрафови душе, одшрафљују, и душа моја, рањена птица моја, окриљена излеће и понире у слатке дубине Вечности. А ослабљено срце моје говори ми: он пробија чауру времена и простора, која обмотава и гуши душу твоју, и изгони лептира душе твоје у плава пространства безграничне Вечности. У истини, он је канал којим Вечност излази у душу моју и којим душа моја улази у Вечност. Он појачава осећање моје личне бесмртности до личне вечности, и ја се осећам странцем у свету, а домаћину Вечности.

Он *молитвом* мисли, молитвом философира. Осећа се да кроз њега говоре светлосне душе великих подвижника православних, нарочито чаробна душа Св. Симеона Новог Богослова. Он *молитвом* осећа Бога, молитвом осећа и сву твар. Он је у молитвеном одношају према свему. Томе води Православље, и само Православље. Душа се сва сабира у молитву, и кроз бескрајно компликовано чудо, звано свет, иде вођена молитвом, јер је молитва једини окати путовођа ума, и срца и воље.

Он говори о Христу зато што *живи Њиме*. Он проширује своју тајанствену личност до богочовечанских размера: преживљава лично опитно боговаплоћење и рођење Христа у души својој. То потсећа на благодатно - опитну хринологију Макарија Светог и Великог. Смисао човека је: родити Христа у себи, постати Бог, јер је зато Бог постао храна људима.

Када, молитвом разнежену, душу своју окрене према твари: он узаври жалошћу и разрида се ридањем потресним. Јер је болесна, рањавана и тужна сва твар. Заиста, у његовим сузама "ври жалост свих створења." Заиста, у његовом плачу, плачу све људске очи и сва људска срца. Он болује боловима све твари; и тугује тугом свих твари. Гле, Бог нам је послао Јова који страда страдањима свега човечанства и све твари. И још: он је наш Исаија који видовито и надахнуто осмишљава страдање уопште, и оправдава богочовечанско страдање напосе.

Свет је овај болесник, кога је разболео грех, јер је грех - болест, и презирање грешника презирање и болесних. Молитвом ходи око тешког болника наш лекар, молитвом ходи и молитвом лечи и исцељује. Не презири грешнике, но моли се за њих. Жали и сажалевај сваку твар, но не осуђуј. Прошири молитвом душу своју, и удуби, и заплакаћеш над тајном света горко и тешко. Омолитви срце своје, и душу и ум, и они ће постати непресушна врела суза са всјах и всја. Преосвећени молитвеник је омолитвио сву душу своју, и дух и ум: и грехе свих грешника осећа као своје, и болове свих твари преживљава као своје, и каје се за све грехе као за своје, плаче и уздише.

Молитва проширива границе човека до Свечовека; чини човека осетљивим за све болове и грехе; чини човека способним да плаче оком свих уплаканих и тугује тугом свих тужних. Кроз дивне молитве нашег псалмопевца струји душа Свечовека. Границе времена и простора ишчезавају; молитве одишу васељенском душом: говори нероб времена и простора, не човек, већ Свечовек.

Христочежњивом душом његовом ми смо заљубљени у Христа, и док се робови времена и простора кољу о трошна богатства земље, наш неустрашими борац за Вечност стоји на мртвој стражи наше душе, клечи, метанише, јеца и моли се за всјах и всја.

Господе човекољубиви, омолитви ме молитвеношћу Преосвећеног оца Николаја.

Отац Јустин (Поповић), 1922

Епископ Николај

Молитве на језеру

И

Ко ме то гледа нетремице кроза све звезде на небу и све ствари на земљи?

Закрите очи своје, звезде и ствари; не гледајте наготу моју. Довољно ме стид пече кроз моје очи.

Шта имате да видите? Дрво живота, које се смањило у трн на друму, те убада и себе и друге. Шта друго - него пламен небесни зароњен у блато, те нити светли нити се гаси?

Орачи, није главно ваше орање но Господ што посматра.

Певачи, није главно ваша песма но Господ што слуша.

Спавачи, није главно ваше спавање но Господ што бди.

Није главно нешто воде у шкаљама око језера но језеро је главно.

Шта је све време људско до један талас што окваси врео песак на обали, па се покаја што остави језеро, јер пресахну?

О звезде и ствари, не гледајте у мене но у Господа са очима. Он једини види. У њега гледајте и видећете себе у домовини својој.

Нашто вам гледање у мене: у слику изгнанства свога? У огледало своје журне пролазности?

Господе, лепи убрусе мој, опточени златним серафимима, спусти се на мене као вео на удовицу, и покупи сузе моје, у којима ври жалост свих Твојих створења.

Господе, лепото моја, дођи ми у госте. Да се не би стидео наготе своје. Да се многи жедни погледи, што падају на мене не би враћали дома жедни.

III

Ко ме постави у овај црвињак?

Ко ме завали у прашину, да будем сусед змијама и ручак јастребима?

Ко ме сурва са горе високе, да будем сапутник крвницима и безбожницима?

Мој грех и Твоја правда, Господе. Од постања света протеже се грех мој, и бржи је него правда Твоја.

Бројим грехе своје кроз цео живот свој, и кроз живот оца мојега тја до почетка света, и кажем: заиста, правди Господњој име је милост.

Ране својих отаца носим на себи, ране које и сам припремах док у њима бејаш, па су се сада све објавиле на души мојој, као шарена кожа на жирафи, као плашт од злих скорпија што ме кољу.

Аман, Господе, отвори бране небесној реци Твоје благодати, и очисти ме од губе. Да би без губе смео изговорити име Твоје пред осталим губавцима, а да ми се ови не наругају.

Подигни ме бар за једну главу изнад трулежног мириса овог црвињака. Да удахнем небесног тамјана и да оживим.

Подигни ме бар за једну палму високо, да се и ја могу насмејати змијама, што јуре за мојим петама.

Господе, ако има и једно добро дело на земаљском путу моме, ради њега једног избави ме од сапутништва крвника и безбожника.

Господе, надо моја у очајању.

Господе, снаго моја у немоћи.

Господе, видело моје у тами.

Метни само један прст на чело моје и подићи ћу се. Или, ако сам и сувише прљав за прсте Твоје, вежи ме једним зраком из Твога царства и дигни ме, - дигни ме, милошто моја из овог црвињака.

ИИИ

Има ли дана иза твојих леђа, човече, које би желео да ти се поврате? Сви су те привлачили као свила, и остајали иза тебе као паучина. Као мед дочекивали су те, као смрад испраћао си их. Сви су препуни обмане и греха.

Гле, све баре под месечином личе на огледала. И сви дани, обасјани твојим лакоумом, личе на огледала. Но кад си корачао с једног дана на други, лажна огледала су се разбијала као танак лед, и ти си гацао по влази и блату.

Може ли дан, коме су јутро и вече капије, бити дан?

Господе светлоносни, за једним даном чезне моја душа, растрзана обманама: за даном без капија, из кога је потонула у смену сени. За даном Твојим, што називах даном својим, кад бејаш једно с Тобом.

Има ли среће, човече, иза твојих леђа, коју би желео да се поврати? Од два залогаша исте сласти други је отужнији. Од јучошње среће, изнете на данашњу трпезу, ти окрећеш главу с досадом.

Дати су ти само тренуци среће, да те ожалосте сећањем на праву срећу, у недрина неизменљиво Срећнога, и векови несреће, да те пробуде из буновне самсаре обмана.

Господе, Господе, једина срећо моја, спремаш ли конач за угруваног паломника Твога?

Господе, младости моја нестарива, у Теби ће се окупати очи моје и засјати сјајем над сунчаним.

Сузе праведника Ти брижљиво збираш, и њима светове подмлађујеш.

ИВ

Учише ме старији, док бејаш отрок, да се држим неба и земље, да не посрнем. Дуго остадох дете, и дуго се наслањах на поштапач што ми га дадоше.

Но кад вечност проструја кроза ме и осетих се странцем у свету, небо и земља се преломише у рукама мојим као слаба трска.

Господе, снаго моја, како су немоћни небо и земља! Изгледају као дворови од олова, а испаравају као вода на длану у Твоје присуству. Само својим рогушењем крију немоћ своју, и плаше неуку децу.

Уклоните ми се с очију сунца и звезде. Одбите се од земље. Не мамите ме, жене и пријатељи. Шта ми можете помоћи ви, што беспомоћно старите и понирете у гроб?

Сви су ваши дарови јабука са црвом у срцу. Сви су ваши напитци прошли много пута кроз нечију утробу. Одежде ваше су паучина, којој се руга нагота моја. Осмејци ваши - навештај жалости, у којој ћете викати мене у помоћ, немоћни немоћнога.

Господе, снаго моја, како су немоћни небо и земља! И све зло, што људи чине под небом, исповест су немоћи и - немоћи.

Само моћан усуђује се чинити добро. Само онај, што се Тобом храни и поји, снаго моја, пуни се снагом за добро.

Само спавач на срцу Твоје осећа одмор. Само онај, што оре пред ногама Твојим, сладиће се плодом труда свога.

Минуло је детињство моје, храњено страхом и незнањем, и ишчезла је нада моја у небо и земљу. Сада само у Тебе гледам и Твог се погледа држим, колевко моја и васкрсење моје.

В

Још мало, мало и пут ће се мој кончити. Још мало, мало придржи ме, Победниче смрти, на стрменом путу к Теби. Јер што се више к Теби пењем, све више ме људи затежу наниже, у свој бездан.

Што је бездан пунији то је дебља и њихова нада, да ће Тебе савладати. Заиста, што је пунији бездан Ти си даље од бездана.

Како су глупе слуге дрвета познања! Своју моћ не мере Тобом но својим бројем. Закон правде не освештавају Твојим именом но својим бројем. Пут већине за њих је пут истинеи правде. Дрво познања постало је дрво злочина, и глупости, и леденог мрака.

Ваистину, зналци овога света знају све осим да су слуге Сатане. Кад сване последњи дан, Сатана ће се зарадовати броју своје жетве. Све штуро класје! Но по глупости својој Сатана рачуна са бројем а не са пуноћом. Један Твој клас вредиће за сву жетву Сатанину. Јер Ти на пуноћу хлеба животног рачунаш, Победниче смрти, а не на број.

Узалуд говорим безбожним: упутите се Дрвету Живота и знаћете више него што желите знати. Од дрвета познања Сатана вам прави скалу за подземни свет.

Ругају ми се безбожни: ти хоћеш кроз Дрво Живота да нас обратиш твоме Богу, кога ми не видимо.

Заиста, нећете Га никада ни видети. Светлост, што засењује очи и серафимима, сагореће ваше зенице за навек.

Од свега што расте у гнилини земљиној најређи су они што у Бога верују. О језеро и планине, помозите ми да се веселим, што и ја путујем са овим најређим, најнечујнијим, најпрезренијим.

Још мало, мало, браћо, и пут ће се наш кончити.

Још мало, мало придржи нас, Победниче смрти.

ВИ

На колена, племена и народи, пред величанством Божјим. Падате хитро на колена пред својим харамбашама, а оклевате пасти пред ноге Свемогућег!

Велите: зар ће нас овако малене казнити Господ? Да нас је створио већим и снажнијим, па да нас и кажњава! А овако, гле, једва смо нешто виши од трновог жбуња украј друма према хучној васиони око нас, а ти нам претиш казном несразмерно Већег од нас?

Безумници! Кад вас ваше харамбаше позивају на зло, од кога се и васиона затресе, онда не говорите, да сте сувише малени. Само се за светла дела изговарате маленкошћу и слабошћу.

Мада сте малени на очи, под великим сте именом записани у књизи судбе. Праотац ваш имађаше архангелску величину и блисташе архангелским ликом. Зато је и вама одређена архангелска награда или архангелска казна.

Кад се нечујно увуче у срце праоца вашег жеља, да позна ствари ван Творца, његов лик архангелски потамни као земља, и његова величина разби се у ситнице, - у вас, семе његово. Јер пожели, да позна ситнице, па се разби у ситнице, да би могао ући у ситнице, и окусити их, и испитати их.

Све ситнице, сви ситни преситни, морају се здружити и окренути лицем од земље ка Творцу. Да би се ваш архангелски праотац поново васпоставио, и да би лице његово поново засјало сјајем огледала окренутог ка сунцу.

Господе мој и Творче мој, васпостави човека, каквога Ти прво створи. Овакав какав је човек није дело Твоје. Овакав какав је човек је творац самога себе. Име му је болест, - од куд би била болест у рукама Твојим? Име му је страх - од куд би страх могао доћи од Неустрашивог? Име му је злоба, - од куд би злоба могла доћи од Незлобивог?

Испуни ме Собом, здравље моје; испуни ме Својом вечном јутарњом светлошћу, и испариће из мене болест, страх и злоба. Као што пред сунцем мочвар испарава, и претвара се у њиву плодовиту!

ВИИ

Да могу од камења да створим свираче, и од песка језерског играче, и од лишћа свих гора певаче, да ми помогну славити Господа. Те да се и глас земље чује међу хорovima ангелским.

Синови човечји наклопили се на трпезу одсутног Домаћина, те не певају никоме до себи и својим залагајима, које ће најзад морати повратити земљи.

Прежалосно је слепило синова човечјих што не виде силу и славу Господњу. Тица живи у гори, и не види гору. Риба плива у води, и не види воду. Кртица рови под земљом, и не види земљу. У истини, прежалосна је једнакост човека са тицама, и рибама, и кртицама.

Људи, као и живина, не обраћају пажњу на оно чега има сувише, но уздижу трепавице своје само пред реткостима, пред изузетцима.

Сувише Те има, Господе, дисање моје, зато Те људи не виде. Сувише си очигледан, Господе, уздисање моје, зато је пажња људи окренута од Тебеи управљена на поларне медведе, на реткости у даљини.

Сувише служиш слугама својим, верности моја слатка, зато си изложен презрењу. Сувише рано устајеш, да упалиш сунце над језером, зато те спавала на трпе. Сувише си ревностан у зајигању ноћних кандила на своду небесном, ревности моја ненадмашна, а лењо срце људи много више говори о нехатном слузи но о ревностном.

О љубави моја, да ми је све становнике земље, воде и ваздуха покренути да забрује химну Теби. Да ми је, да се скине лепра са очију земље, и да распутница опет постане девојком, каквом си је створио.

Ваистину, велики си, Боже мој, исто и без света. Подједнако си велики и кад Те свет слави и кад Те свет хули. Но кад Те свет хули, већи изгледаш у очима светитеља Твојих.

ВИИИ

Светови се роје око Тебе, Господе, као пчеле око цветале трешње. Један свет потискује други; један другом оспорава очевину; један гледа на другог као на уљеза у свој дом. Сви полагају веће право на Тебе од Тебе самог.

Од преливања Твоје пуноће ројеви се хране, Сладости Неисцрпна. Сви се преједају, и сви одлазе гладни.

Од свих ројева рој људи одлази најгладнији. Не зато, Домаћине, што Ти немаш јела за људе него зато што они не познају своју храну, па се отимају с гусеницама о исти брст.

Пре свих створења, и пре времена и жалости, Ти си, Господе, уобличио човека у срцу своме. Прво си човека смислио, мада си га последњег објавио на бројаницама стварања. Као што вртар све време мисли о цвету руже док копаи сади суве шипове. Као што зидар планирајући храм најпре ужива у кубетима, мада ове последње зида.

Прво си родио човека у срцу своме, пре него си почео стварање.

Помози моме смртном језику именовати тога човека, тај сјај Твоје славе, и ту песму Твога блаженства. Да га именујем Свечовеком? Јер као што се он садржао у срцу Твоме, тако се у његовом уму садржао сав објављени свет, са човеком весницима човека.

И нико не знаде Оца осим Син, нити ко знаде Сина осим Отац. Као Нирвана био си, Господе, док се Син у Теби не заче; без броја и без имена био си.

Како да Те величам из сред роја гладних гусеница, што један ветар доноси на цветалу трешњу а други односи, и чији је сав век између два ветра?

О Господе, сну мој даноноћни, помози ми, да Те величам. Да ништа не би постало велико срцу моме осим Тебе.

Нека Те величају сва створења, Господе, не да би учинила великим Тебе но себе.

Заиста, превелики си Ти, Господе, да би Те све наше химне могле учинити већим.

И кад се сви ројеви инсеката одувају од цветале трешње, трешња остаје иста у величини и пролећној лепоти својој.

ИХ

Господе, премила тајно душе моје, како је лак овај свет, када га мерим на кантару с Тобом!

На једној страни кантара језеро растопљеног злата а на другој облак дима.

Све бриге моје, са телом мојим и његовим лудим грчевима од сласти и горчине, шта су него дим, испод кога душа моја плива по златном језеру?

Како да исповедим људима тајну, коју гледам кроз кругове архангела Твојих? Како деловима да говорим о целини? Како ће нокти на прстима разумети крвоток тела? Заиста онемелом од чуда мучно је говорити оглувелим од ларме.

Прво је било рађање па онда стварање. Као што се чудесна мисао у човеку нечујно и тајанствено рађа, па рођена мисао потом ствара, тако се нечујно и тајанствено у теби родио Свечовек, Јединородни, који је лотом створио све што Бог може створити.

У Твом неузнемиренем девичанству, дејством Духа Свесветог, родио се Син. То је рађање Бога одозго.

Како горе, тако доле, - говорише стари. Оно што се десило на небу, десило се и на земљи. Оно што се десило у вечности, десило се и у времену.

Мио си ми, љубави моја, зато што си ми тајна. И свака љубав гори и не сагорева док тајна траје. Откривена тајна сагорена љубав. Кунем Ти се вечном љубављу као што се Ти мени кунеш вечном тајном.

Обукао си се у седмора небеса; скрио си се предубоко од свих очију. Да се сва сунца слију уједно око, не би прогорели све завесе твоје. Ниси се скрио намерно, Велики Господе, но несавршенством нашим. Разложеном иситњено створење не види Те. Само за онога ниси скривен, ко је постао једно с Тобом. За онога ниси скривен, за кога је порушен зид између Јаи Ти.

Господе, премила тајно душе моје, како је лак овај свет, кад га мерим на кантару с Тобом.

На једној страни кантара језеро растопљена злата, а на другој облак дима.

Х

Ћутљивом језику и замишљеном уму Ти се приближујеш, жениче душе моје, Душе Свесвети. Од говорљивог језика се кријеш као лабуд од бурна језера. Као лабуд пливаш по тишини срца мога, и чиниш га плодним.

Суседи моји, престаните с вашом земаљском мудрошћу. Мудрост се рађа а не ствара. Као што се Мудрост рађа у Богу, тако се она рађаи у земљи. Рођена мудрост ствара, но не ствара се.

Памећу ли се хвалите, хвалисавци! Шта је ваша памет до многопамћење? Па кад много памтите, како не запамтите тренутке чудесног рађања мудрости у вама? Понекад вас чујем где говорите о великим мислима, што се код вас изненаднои без вашег труда роде. Ко их роди, многопаметни? Како се родише без оца, кад признајете, да им ви нисте родитељ?

Заиста вам кажем: отац им је Дух Свесвети, а мајка преостали девичански кутић душе ваше, у који Дух Свесвети још сме да уђе.

Тако се рађа свака мудрост и на небу и на земљи: од Девојке и Духа Свесветог. Над девичанством прве испостаси залобдео је Дух Свесвети, те се родио Свечовек, Мудрост Божја.

Што је девичанство Оца на небу, то је девичанство Мајке на земљи. Што је дејство Духа Светог у небу, то је дејство Његово и у земљи. Што је рађање мудрости у небу, то је рађање мудрости и у земљи.

О душо моја, вечито изненађење моје! Гле, оно што се збило једном на небу и једном на земљи, има да се збуди и у теби. Мораш постати девојком, да би могла зачети Мудрост Божју. Девојком бити мораш, да би те Дух Божји замиловао. Сва чуда на небуи на земљи произашла су од Девојке и Духа.

Девојка рађа стваралачку мудрост. Распусна жена ствара јалово знање. Само Девојка може да види истину, а распусна жена може само да позна ствари.

Господе триипостасни, очисти огледало душе моје, и наднеси лице Твоје нада њ. Да би душа моја засјала славом Господара свога. Да би се пречудна историја неба и земље отпечатила у њој. Да би се испунила блеском као језеро моје, када сунце виси над њим у подне.

ХИ

Кад сам се везао за Тебе, љубави моја, све друге везе су попуцале.

Гледам ласту како је збуњена над разореним гнездом, и велим: ја нисам везан за гнездо своје.

Гледам сина како се жалости за родитељем својим, и велим: ја нисам везан за родитеље своје.

Гледам рибу како издише чим се извади из воде, и велим: такав сам ја! Ако ме изваде из загрљаја Твога, тренутно ћу издахнути као риба бачена на песак.

Но како сам могао тако неповратно поронути у Тебе и живети, ако никад пре нисам био у Теби? Ваистину био сам у Теби од првог пробуђења Твога, због чега се и осећам у Теби као у дому своме.

Постоји вечност у вечности као што постоји трајање у времену. У једној вечности, Господе, Ти си био у неисказивој безразличности вечерњем блаженству своме. Тада су ипостаси Твоје истина биле у Теби, јер нису могле не бити у Теби. Но нису се созерцале једна у другој, јер нису се знале у својој различности. У другој вечности Ти си био у јутарњем блаженству Своме, и три ипостаси сазнале су се и созерцале као такве.

Ни Отац није пре Сина, ни Син није пре Оца, ни Дух Свесвети није пре ни после Оца и Сина. Као човек при буђењу што одједном и истовремено отвори оба ока, тако су се одједном и истовремено отвориле три ипостаси у Теби. Нема Оца без Сина ни Сина без Духа Светога.

Када легнем крај мога језера и спим сном без сањања, тада не умире у мени ни моћ сазнања, ни жеља ни акција, но све се слива у једно блажено, нирванско, безразлично јединство.

Кад сунце проспе своје злато по језеру, ја се будим не као нирванско јединство но као тројединство, од сазнања, жеље и акције.

То је Твоја историја у мојој души, Господе, тумаче живота мога. Није ли историја моје душе тумач историје свега створенога, свега иситњеног и свега уједињеног? И Тебе, домовино моја, и Тебе је - опрости - тумач душа моја.

Домовино моја, спаси ме од навале туђинаца на мене.

Животе мој, сагори све упљувке смрти на души мојој и на телу моме.

ХИИ

Помажи срце моје јелејем милости Твоје, премилостиви Господе мој.

Да никад не букне у срцу моме ни гнев против моћних ни презрење немоћних. Гле све је немоћније од росе јутарње!

Да мржња никад не савије гнездо у срцу моме против оних, који ми зло снују. Да се сетим краја њихова, и да будем спокојан.

Милост отвара пут к срцу свих створења, и доноси радост. Немилост навлачи маглу на чело, и ствара тескобну осаму.

Помилуј милостивога, Најнежнија Руко, и откри му тајну мудрости Твоје.

Свечовек је чедо милости Оца и светлости Духа.

Сав створени свет само је прича о Њему. Моћна сунца на небесима и најмање капи воде у језеру причају собом један део приче о Њему. Сви зидари неба и земље, од премоћних серафима до Владатеља и најмањег грумена прашине, причају исту истоветну причу о Њему, прасуштини својој и праизвору своме.

Шта су све ствари на земљи и месецу но сунце у причама? Заиста, тако је сва видљива и невидљива твар Свечовек у причама. Суштина је једноставна, но причама о суштини нема ни краја ни броја.

Суседи моји, како да вам говорим о суштини, кад ни приче не разумете?

О да знате, каква је сладост, и ширина, и снага, кад се потоне у дно свих прича; тамо, где приче почињу и где се свршавају. Тамо, где језик занемим, и где је све казано одједанпут!

Како досадне онда постану све дуге и споре приче створења. Заиста, онако исто досадне као што је досадно слушати причу о громовима ономе, ко је навикао гледати громове.

Прими ме у Себе, Сине Јединородни, да будем уједињен с Тобом као што бејаш пре створења и пада.

Нека се сврши дуга и заморна прича моја о Теби тренутним виђењем Тебе. Нека умре самообмана моја као да сам ја нешто поред Тебе, нешто друго изван Тебе.

Препуњене су уши моје прича. Зенице моје не траже више да гледају изложбу одела но Тебе, суштино моја, претоварена причама и оделима.

ХИИИ

Ти не тражиш много од мене, љубави моја. Гле, људи траже више.

Обмотан сам у дебели обмотач небића, што заклапа очи душе моје. Ти само тражиш, да душа моја скине са себе магловити обмотач и отвори очи према Теби, сило моја и истино моја. Људи траже, да се душа моја обмотава све гушћим и све тежим обмотачима.

О помози ми, помози ми! Помози души мојој да дође до слободе и лакоће; да дође до лакоће и ваздушних крила; да дође до ваздушних крила и огњених кола.

Дуге су приче, предуге; кратак је морал - једно слово. Приче се преливају у приче, као платко лице мога језера из боје у боју. Где је крај бојаном преливању воде под сунцем, где ли крај преливању прича у приче?

Дуге су приче, предуге; кратак је морал - једно слово. Ти си то слово, словесни Боже. Ти си тај морал свих прича.

Што звезде пишу по небу, то трава шапће по земљи. Што вода струји на мору, то огањ бурла под морем. Што ангел збори очима, то имам више на кули. Што прошлост рече и утече, то Сада вели и бежи.

Једна је суштност свих ствари; један је морал свих прича. Ствари су бајке о небу. Смисао Ти си свих бајки. Приче су Твоја дужина, ширина. Краткоћа Ти си свих прича. Грумен си злата у брегу камена.

Кад име Твоје изречем, све сам изрекао, и више

него све:

Љубави моја, помилуј ме! Сило и Истино моја, помилуј ме!

ХИВ

Шта вреди одело, ако нема тела да се одене? Шта вреди тело, ако душа њим није огрнута? Шта вреди душа, ако Ти у њој не бдиш, Огње у пепелу?

Одело је моје пепео и дим, ако му тело моје не даје цене.

Језеро моје лепо слепо је блато, ако се оката вода оцеди из њега.

Душа је моја пепео и дим, ако се Ти из ње оцедиш, Росо јутарња.

У пепелу свих ствари Ти исписујеш Твоје име, и димом свих ствари засеђаваш пламен Твога сјаја.

Твој пламен је роса за жедне, који се савијају Твоме загрљају. Но Твој пламен је сажихући огањ за оне, који беже од њега.

Заиста Ти си рај чистим и пакао нечистим.

Када дође Последњи Дан - кад се Први и Последњи Дан открију људима као Један Дан - тад ће се чисти радовати а нечисти жалостити. И вапиће нечисти: авај, једосмо пепео на земљи, а сад морамо да једемо огањ на небу!

Пророци Твоји, Мајко небесна, беху откривачи огња испод пепела, ронци у вулканска гротла. По бескрајној милости Својој свакоме си дала да открије варницу, за којом је ронио, док се све варнице не слише у пламени пожар Сина Твог, Мајко небесна.

Господе, подизао си пастире свакоме стаду, а пастири су ложили огњеве за своја стада, да се стада не замрзну на врлетном друму историје. Док Свечовек, Син Јединородни, не разбуктаогањ велики и не позва сва стада да се греју.

Гле, како се дубоко крију сви племенити метали, очи дубине земаљске! Како ли си тек Ти скривен под пепелом земље, најплеменитији камене!

Сиромах оре своју њиву и одмахује главом кад му говорим: богаташе, дубоко испод твоје јалове њиве почива језеро растопљеног злата.

Не одмахујте главом, осиротели царевих, кад вам говорим, да је тело драгоценије од одела, и душа од тела, и Пламени Цар од душе.

ХВ

Бели галебови лете над мојим плавим језером, као бели ангели над плавим небом. Нити би галебови били бели ни језеро плаво, да велико сунце није отворило своје око над њима.

Мајко моја небесна, отвори Твоје око у души мојој, да видим шта је шта. Да видим, ко обитава у души мојој, и какви плодови расту у њој.

Без Твога ока ја тумарам безнадежно по души својој као путник по поноћи, по поноћној безразличности. И пада, и диже се поноћни путник, и оно што срета на путу назива догађајима.

Ти си једини догађај живота мога, светило душе моје. Када дете јури мајци својој у наручја, за њега не постоје догађаји. Када невеста трчи своје женику у сретање, она не види цвеће у ливади, нити чује брујање олује, нити осећа мирис кипариса ни вољу зверова, -она види само лице женика; чује само музику са усана његових; мирише само душу његову. Кад љубав љубави ходи у сусрет, ништа јој се не догађа. Времеи простор измичу се с пута љубави.

Бесциљни путници и Безљубавни имају догађаје, и имају историју. Љубав нема историје, нити историја љубави.

Кад се неко котрља низ гору или пуже уз гору не знајући куда иде, догађаји му се намећу као циљ његовог пута. Заиста, догађаји су циљ бесциљноме и историја беспутноме.

Зато се бесциљни и беспутни заустављају код догађаја, и препиру с догађајима. Аја се молчаливо жури к Теби, и уз гору и низ гору, и презрени догађаји срдито се уклањају испред мојих стопа.

Кад бих ја био камен и котрљао се низ гору, ја не бих мислио о камењу, о које се лупам но о понору на дну стрмени.

Кад бих ја био поток планински, не бих мислио о свом неравном путу но о језеру, које ме чека.

Страшан је у истини понор оних, који су заљубљени у догађаје, што их вуку наниже.

Мајко небесна, љубави моја једина, ослободи ме робовања догађајима, и учини ме својим робом.

Најбељи Дане, свани у души мојој, да видим циљ замршеног пута свога.

Сунце над сунцима, једини догађај у васиони, што привлачи срце моје, обасјај унутрашњост моју, да видим, ко се усудио обитавати у њој осим Тебе. Да искореним из ње све плодове, што сладе споља, а срце им мирише гнилином.

ХВИ

Устајте синови Сина Божјега! Устајте, устало је и милостиво сунце и почело нештедно лити своју светлост по тамним пољима земље. Устало је, да вас ослободи тморе и страха сановног.

На сунцу нису исписани ваши јучошњи греси; сунце не памти, не злопамти ништа. На његовом лицу нема бора са вашег чела, ни жалости, ни зависти, ни туге. Његова је радост у давању, његова младост - његово подмлађивање - у служењу. Благо онима који служе, јер неће остарити.

Шта - кад би се сунце угледало на вас, суседи моји? Како би мало светлости слало на земљу, о ви тврдице. Како би крвава била његова светлост, о ви крвници. Како би позеленело гледајући већа сунца од себе, о ви завидљивци. Како би поцрвенело слушајући хуле одоздо, о ви гневљивци. Како би пожутело од жудње за лепотом звезда, о ви похотљивци. Како би побледело од страха, да му неко не загради пут, о ви страшљивци. Како би потамнело од бриге, о ви брижни многобрижни. Како би се наборалои остарело хранећи се јучошњим злом, о ви злопамтила. Како би се охладило и умрло, и сву васиону окружило својом смрћу, о ви проповедници смрти.

О каква срећа за свет, што се сунце никад неће угледати на вас, синови и кћери земље.

Гле, сунце не зна много ствари као ви, али зна вечито две ствари: да је слуга и да је знак. Да је слуга Онога, ко га је ужегао; и да је знак Онога, ко га је поставио себи на службу.

Будите и ви слуге Онога, ко вас осветљава сунцем споља и Собом изнутра, и окусићете слат вечите младости.

Будите и ви знак Онога, ко вас је поставио међу звериње земаљско, и надмашићете сјај сунца. Заиста, све звериње око вас пливаће у срећи под зрацима ваше доброте, као што месеци пливају око сунца.

Но шта је сунце, и све звезде, до хумке пепела, кроз које блисташ Ти, Сине Божји? Хумке пепела, што ублажавају сјај Твој и просејавају га кроз себе као кроз густо сито? Јер гле, у Твојем пуном сјају ништа се не би видело до Тебе, као што се у потпуном мраку ништа не види до мрака.

Господе, Господе, не опали нас Твојим сјајем, неподношљивим за наше очи, и не остави нас у полумраку, у коме се стари и труне.

Ти једини знаш меру наших потреба, Господе, слава Теби!

ХВИИ

Отужни су ми савети људских старешина и мудраца, - о како су ми отужни - од када Твоја мудрост затресе моје срце и мозак, Свети Боже.

Не верују у Твоју светлост они, које мрачни прохтеви срца вуку у пропаст. Камену што се котрља низ брдо нема препона. Што већа стрмени нижа пропаст, то је и котрљање камена све брже и све незадржаније.

Један мрачни прохтев својим успехом измамљује други, други трећи, док све што је добро у човеку не усахне, и све што је зло не потекне током бујице. Док се са свим не оброне зграда Духа Светога и споља и изнутра.

Док презирачи светиње не почну презирати сами себе и учитеље своје.

Док најслађе сласти не почну их гушити својим смрадом.

Док се сва блага, за која су они суседе убијали и градове рушили, не почну ругати њиховој ругоби.

Тада они крадљиво придижу очи своје к небу, и кроз гној свога бића, обесвећеног и усмрделог, вапију: Свети Боже!

Како ме вређа као врућа стрела разметљивост људи својом моћи од кад сазнадох за Твоју моћну руку, Свети Крепки!

Зидају куле од камена, и говоре: бољи смо зидари од твог Бога. А ја их питам: да ли ви, или оци ваши, сазидасте звезде?

Проналазе светлост у земљи, и хвале се: знамо више него твој Бог. А ја их питам: ко закопа светлост под земљу, да је ви пронађете?

Лете по ваздуху, и надмено говоре: сами себи створисмо крила, где је твој Бог? А ја их питам: ко вас подсети на крила и летење ако не тице, које не створисте ви?

Но, гле, кад им Ти отвориш очи за немоћ њихову кад бесловесне ствари покажу им своју грдосну моћ; кад се ум њихов напуни чуђењем звезданим кулама, што се без стубоваи темеља држе у пространству; кад се срце њихово испуни страхом од немоћи и безумља њихова, - тада они у стиду и скрушености пружају руке к Теби и вичу: Свети Крепки!

Како ме жалости човечје прецењивање овога живота одкад окусих сласт Твоје бесмртности, Свети Бесмртни!

Кратковиди виде само овај живот, и говоре: ово је једини живот, и делима својим учиниће мо га бесмртним међу људима. А ја им велим: ако је ваш почетак као река, онда мора имати свој извор; ако је као дрво, мора имати свој корен; ако је као зрак светлости, мора долазити од неког сунца. И још им велим: међу смртнима ли заснивате своју бесмртност? Ложите огањ у води.

Но кад угледају смрт, изгубе аваз, и мука им стегне срце. Кад омиришу месо својих мртвих невеста; кад спусте у раку беззрачна лица својих пријатеља; кад ставе руке на охладнеле груди својих синова; кад сазнаду, да се ни краљеви својим крунама нису могли откупити од смрти, ни јунаци својим мишицама, ни мудраци својом мудрошћу, - тада осете студен ветар смрти гдеи на њих дува, и падају на колена, и обарају главе над обореном гордошћу својом, и моле се Теби: Свети Бесмртни, помилуј нас!

ХВИИИ

Покајте се од својих путева, становници земље. Гле, око Домаћина света бди дубоко у вама. Не верујте заводљивим очима својим, пустите Око давам осветли пут. Ваше очи су завеса на Оку Божијем.

Покајање је признање погрешног пута. Покајање просеца нов пут. Покајнику се отварају очи за два пута: за онај, којим иде, и за онај, којим треба да иде.

Више је оних, који се кају, но оних, који скрећу своје колеснице на нов пут. Кажем вам: две храбрости потребне су покајнику - једном храброшћу да се заплаче над старим путем, и другом да се обрадује новом.

Шта вам вреди кајати се а стално тапкати по старом путу? Како називате човека, који се дави и виче за помоћ, а кад му се помоћ укаже не хвата се за коноп спасења? Тако и ја називам вас.

Покајте се од жеље за овим светом и свим што је у овом свету. Јер свет је овај гробље ваших предака, које стоји отворено и чека вас. Још мало мало и ви ћете бити преци и желећете чути реч покајање, но нећете је чути.

Као што ветар духне и однесе маглу испред сунца, тако ће смрт однећи вас испред лица Божја.

Покајање подмлађује срце и продужује век. Сузе покајника перу таму са очију и дају детињи сјај очима. У мога језера око је као у срне, вазда влажно и дијамантски сјајно. Заиста, влага у очима исушује гнев у срцу.

Као нов месец таква је душа у покајника. Пун месец мора да опада, нов месец мора да расте.

Покајник крчи њиву своје душе од корова, и семе добра почиње да расте.

Заиста, није покајник онај ко тугује због једног учињеног зла но онај, ко тугује због свих зала, које је у стању учинити. Мудар домаћин не сече само онај трн што га је убо нои сваки трн на њиви што чека да убоде.

Господе мој, похитај и покажи нов пут покајнику, када презре свој стари пут.

Мајко небесна, Невесто Свесветог Духа, пригни се к срцу нашем, кад се кајемо. Отвори источник суза у нама, да се оперемо од тешке иловаче, што нам очи помути.

Душе Свесвети, духни и разгнај нечисти задах из душе покајника, што га је гушио и покајању привео.

Молимо Ти се и поклонимо, Животворни и Моћни Душе!

ХИХ

Усред граје и поруге људске уздиже се молитва моја к Теби, Царе мој и Царевино моја. Молитва је тамјан, што без престанка кади душу моју и уздиже је к Теби, и пригиба Тебе к њој.

Сагни се, Царе мој, да ти шапнем најмилију тајну, најтајнију молитву, најмолитвенију жељу. Ти си предмет свих молитава мојих, свега искања мога. Ништа од Тебе неиштем, ваистину, само Тебе.

Шта да тражим од Тебе, што ме не би одвојило од Тебе? Да будем господар над неколико звезда? Нећу ли с Тобом господарити над свима звездама?

Да будем први међу људима? Какав стид за мене, кад ме Ти за трpezом Својом будеш ставио на последње место!

Да ме славе милиони људских уста? Какав ужас за мене, кад се сва та уста напуне земљом!

Да се окружим најдрагоценијим стварима из целог света? Како понижење за мене, да ме те ствари наживе, и да сијају и онда кад земљана тама испуни очи моје!

Да ме не растављаш од пријатеља мојих? Ах, растави ме, Господе, растави ме што пре од пријатеља мојих, јер они су најдебљи зид између Тебеи мене.

Зашто да се молимо, говоре суседи моји, кад нам Бог не услишава молитве? А ја им велим: ваша молитва није молитва но торбарење. Ви се не молити Богу давам да Бога но ђавола. Зато Мудрост небесна не прима молитве са језика вашег.

Зашто да се молимо, ропћу суседи моји, кад Бог зна унапред шта нама треба? А ја са жалозићу одговарам: заиста, Бог зна, да вама ништа не треба до Њега јединога. На вратима душе ваше Он чека да уђе. Молитвом се отварају врата за улазак величанственога Цара. Не говорите лии један другоме на вратима: молимо, уђите?

Не тражи Бог славу Себи но вама. Његовој слави сви светови не могу додати ништа, камо ли ћете ви. Молитва ваша прославља вас а не Бога. У Њега је пуноћаи милост. Све добре речи, које у молитви упутите Њему, враћају се двогубо на вас.

Светлосни Царе мој и Боже мој, Теби се једином молим и поклоним. Изли се у мене као бујан поток у жедан песак. Само се Ти изли, животворна водо, лако ће онда трава расти по песку и бели јагањци пасти по трави.

Само се Ти изли у сухотну душу моју, Животе мој и Спасење моје.

XX

Посматрај себе као умрла, говорим самом себи, па нећеш ни осетити долазак смрти. Утупи жаоку смрти за живота, и кад дође неће те имати чим убости.

Посматрај себе свако јутро као новорођено чудо, и нећеш осетити старости.

Не ишчекуј долазак смрти. Јер гле, смрт је већ дошла и не избија из тебе. Зуби њени су непрекидно у твоме месу. Оно што је живело пре твога рођења, и што ће наживети твоју смрт, оно је и сада живо у теби.

Једне ноћи одсука ангел пантљику времена, којој ни крај не могах сагледати и показа ми на пантљици две тачке једну уз другу. "Растојање, вели, између те две тачке то је дужина твога века".

- Мој век је, значи, већ прошао, узвикнух, и треба да сам спреман за пут. Треба да сам као вредна домаћица, која данашњи дан проводи чистећи дом и спремајући дарове за сутрашњу славу.

Заиста, данашњи дан свију синова људских испуњен је већим делом бригом за дан сутрашњи. Но мало је оних, који верују у Твоје обећањеи брину, шта ће бити

сутрадан после смрти. Нека буде моја смрт, Господе, последњи уздах не за овим светом но за блаженим и вечитим Сутра.

Међу угашеним свећама мојих пријатеља и моја свећа догорева. Не лудуј, карах сама себе, и не жали што свећа догорева. Зар тако мало љубиш пријатеље своје, да се бојиш поћи за њима, за многим одшедшим? Не жали што свећа догорева но што нејасну и димну светлост оставља за собом.

Душа моја привикла је излазити из тела посведневно и посвеноћно, и опружати се до граница васељене. Тако порасла она осећа, како сунца и месеци пливају по њој као лабуди по језеру моме. Она зрачи кроз сунца и подржава живот на земљама. Она држи планине и мора; она управља громовима и ветровима. Она испуњава свуколико Јуче, Данас и Сутра. И враћа се на конак уједно тескобно и трошно обиталиште на једној од земаља. Враћа се у тело, које она још минут - два назива својим, и које се као њена сенка лелуја међу хумкама гробова, међу пештерама зверова, међу јауцима преварених нада.

Не жалим се на смрт, Живи Боже, она ми не чини ништа на жао. То је страшило, које је човек самоме себи створио. Јаче од свега на земљи смрт ме гура у сусрет Теби.

Један орах имадох пред кућом, и смрт ми га узе. Би ми жао на смрт и клех је говорехи: зашто не узе мене, ненасита звери, но њега безгрешнога?

Но сада и себе сматрам умрлим, и близу ораха мога.

Бесмртни Боже мој, погледај милостиво на једну догоревајућу свећу. И очисти пламен њен. Јер само чист пламен диже се к лицу Твоме, и улази у око Твоје, којим гледаш сав свет.

XXI

Мајко небесна, прими ме у славу Твоју. Јер слава светска где омркне не осване. И круна, коју људи дају, увек је трнов венац за разумне и лудачка капа за безумне. Док је злато под земљом свак га воли и тражи. Кад се попне на главу једнога човека, мрак зависти и мржње ослепи му сјај.

Учини ме скривеним златом у најскривенијој ризници Твојој: да нико не зна за мене осим Тебе. Јер докле ме Ти знаш ја сам знан; докле ме само људи знају, моје је име - сумња.

Сакри ме од злих очију света, јер зеленим од њих. Чувај ме као тајну, коју завист не може наслутити. Буди мудрија од мене, и не објављуј ме никоме. Гле, ја имадох Тебе као најмилију тајну, и објавих Те свету, и свет ми се наруга. Јер завист се руга, кад не може да отме.

Пријатељи моји, шта имате од славе људске до пијанства, које се почиње песмом а завршава лежањем у блату?

Пријатељи моји, сва уста што вам певају хвалу, знају још за једну супротну песму, коју ћете ви чути доцније.

Бежите од славе што личи на кулу сазидану на леђима кита, да вам се не насмеју са обале и непријатељи и пријатељи.

А једнодушна слава што од људи долази најбезславнија је, јер је равнодушна.

Ако ли је ваша слава награда од народа, онда сте ви исплаћени надничар, и сутрашњи дан може да вас избаци из своје њиве.

Заиста, ниједан нови дан не признаје ваш уговор с прошлим даном. Сваки отвара нову њиву и чини нову погодбу.

Ако је ваша слава дело ваше мишице, ваши дани биће гнев, а ваше ноћи страх.

Ако је ваша слава дело ваше мудрости, ова ће бити ујаловљена од славе ваше и неће се моћи кретати.

Ако ли славу своју зовете славом својом, Небо ће вас казнити за лаж и отмицу.

Прошетајте са својом славом по гробљу и видите, да ли ће вас мртви славити.

Заиста, ви већ непрестано шетате по гробљу, и од покретних гробова примате славу. Ко ће вас славити, кад покретни гробови постану непокретни?

Ожалостићете се веома у другом свету, кад будете чули искрено мишљење о себи од оних, који су вас у овом свету славили.

Мајко небесна, сакри ме дубоко од очију људских и од језика људског тамо, куда само Твоје око прозире и где се само Твоја реч чује.

Молим Ти се, Вечна Лепото моја!

XXIII

Сине Божји Једини, прими ме у мудрост Твоју. Ти си глава свих синова људских, Ти њихов небесни разум, обасјање и радовање.

Ти си Онај што исто добро мисли у свима људима: иста мисао и светлост иста. Тобом човек човека познаје, Тобом човек човеку пророкује. Твојим гласом људи се чују. Твојим језиком разумеју. Ваистину, Ти си Свечовек, Јер сви људи су по суштаству у Теби и Ти у свима и у свему.

Ти зидаш ум људски, а Твоја сенка разиђује.

Ти си уобличио све облике, и на све њих ударио печат Своје мудрости. Ти си саздао све судове од земље и све их налио песмом и радошћу Светог Јединичног Тројства, а сенка Твоја канула је у сваки суд кап жалости, којом жалосни пишу жалбе на Тебе.

Господе Величанствени, што играш у крилу Матере Своје, оживотвореном Духом Свесветим, исправи ум мој умом Твојим, и очисти га сјајем Твојим од жалосних мисли, од жалосних слутњи, од жалосних планова. Господе Величанствени мој.

Ти испуњаваш сву душу Матере Своје, сва девичанска недра Њена; и ништа нема у души Матере осим Тебе. Ти си Њен сјај и њен глас, заиста - око Њено и песма Њена.

Ти си понос Господа Духа Светог, дејство Његово и плод Његов,- Његово занимање и Његово дивљење! Господе Величанствени, што играш у крилу Матере Своје, оживотвореном Духом Светим!

Ти си храброст Свете Тројице, Њен хероизам и Њена историја. Један тројичан зрак Ти си се усудио пустити у хаос и мрак, и свет је постао, - чудо, кога се око не може нагледати ни ухо наслушати, Творче и ока и уха.

И све ово чудо само је бледа слика Твоја, само умножен и повређен лик Твој у комадима полузрачног огледала.

Срце моје жуди за целим образом Твојим, Сине Божји. Јер горчина је бити део образа Твога, што се несигурно лелуја на океану таме.

Рашири тескобу душе моје, ширино тросунчаног Божанства.

Осветли ум мој, светлости ангела и ствари. Ословеси живот мој, Премудро Слово Божје. Учини душу моју девојком, и буди њено око, и песма њена.

XXIIII

Одаја душе моје није изветрена, а Ти куцаш на врата, Страшни Душе Свети. Само један тренутак, док изветрим одају своју од нечистих духова, па ћу Ти отворити. Јер овакои да отворим, Ти не би ушао у одају пуну ружна задаха, и удаљио би се од мојих врата за навек. Само један тренутак, молим Ти се, највећи госте мој!

Ах стиде мој и жалости моја, како се отеже овај један тренутак! Још мало мало, и цели мој век на земљи сместиће се у овај тренутак. А Ти стрпљиво чекаш пред вратима, и ослушкујеш мој дах.

Дрски су незвани гости у мени, дрски и веома множи. Пођем ли да отворим прозор, они ми затежу руке назад. Пођем ли к вратима, да осетим Твоје животворно присуство, они ми се спутавају око ногу. Везаше ме навиком на њихов гадан задах, па стрепим од свежинеи дрхтим од новине. Ах, само да не одоцним да Теби врата отворим!

Но ево и по цену смрти овог ропског живота ја ћу отворити све прозоре широм и именом Пречисте Девојке и Сина Њеног кад уђеш, оживећеш моју лешину Твојим животворним дахом, Твојом младалачком снагом, Твојом љубавном росом.

Душе мушке снаге, јутарње једрине, вечерње тишине; лакши од сна, бржи од ветра, свежији од росе, слађи од матерњег гласа, светлији од пламена, светији од свих жртвеника, снажнији од васионе, живљи од живота, - Теби се молим и поклоним, удружи се са мном на врлетном путу ка вечном блаженству Тројичног Божанства.

Душе огњени, што се никад не одвајаш од Вечног Девичанства, пронзи моју душу, и очисти је, и осветли је, и намириши је небесним тамјаном, и усели се у њу, и учини је Својом невестом, да би се у њој зачала песма мудрости Божје; да би се у њој отворило Око вечности.

Ти што рано раниш и никад не спаваш, научи, ме да бдим будно и чекам стрпљиво.

XXIV

Ти што долеваш од Свога светога уља у звезде, и од безумних пожара правиш кандила пред Славом Небесном, долиј Себе и у моју душу, и од страшног пожара направи кандило пред небесима.

Ти што нечујно ходиш по цветним пољима, и кропиш цвеће Својом благодаћу да кроза њу не гледа крв земље но красота Божја, покropи и поље моје душе својом благодаћу, да се за њ не би рекло: набујало од крви земљине, - него: украшено красотом Божјом.

Ти што по сваком пепелу мешаш и усипаш живот, успи живота и у пепео мога тела, да живим и славим дела Твоја.

Ти што укроћаваш огањ и ветар, и од бесова правиш слуге Вишњега, укроти гордост моју и учини ме слугом Вишњега.

Ти што милујеш зверове у дубравама, помилуј и мене озвереног незнањем.

Ти што свако семе живота оплођаваш; што лебдиш у свакој утроби; што у јајету птичијег гнезда седиш и мајсторишеш ново чудо од живота, оплоди, молим Ти се, и невидљиво семе добра у мени и бди над њим док не узрaste.

Душе Страшни и Свемоћни, што од разбојничких пећина Својим присуством правиш склониште Небу и од страшљиве васионе храм Богу, сиђи у мене, молим Ти се, и начини од шаке пепела оно, што Ти можеш и умеш.

XXV

Душе мртвих, придружите се мом слављењу Небесне Триаде. Каква другог занимања ви имате него или да се грчите од страха далеко од Бога или да се ширите од радости у близини Бога?

Оставили сте телесни пепео, своју омиљену бригу и сада имате да се бринете само о својој наоти. Да ли бар сада увиђате, да није тело давало мирис души вашој но душа телу?

Како је тешко грешној души, кад остане сама са својим пуним мирисом, неразређеним по телу и нескривеним телом! Заиста, точак не иде сам у блато, ако га возар не наведе. Не увиђате ли сада, да је се точак упрљао вољом возара? Точак је примио своју плату, и возар ће примити своју.

Грешне душе, не жудите више да се вратите у тело, да би тобож побегле од злог мириса, што вас тамо гуши. Исти тај мирис ви би опет донеле собом, и умножиле га у новом телу.

Грешне душе, не жудите више да уђете у тело, да би као избегле огањ што вас пече и дим што вас гуши! И огањ и дим ви носите собом; и тело би било не спасилац ваш но жртва ваша.

Но устремите сву пажњу своју у вечно Девичанство Божје, које може разагнати зао мирис из вас; и у Сина Девојачког, који би вас осветлио пламеном мудрости тројичне; и у Духа Свесветога, који би вам додао снаге и храбрости, да се узвисите к анђелским круговима.

Очишћене душе, што миришете заносније од свих балсама земаљских, не одвајајте се од нас земаљских, што још час -два тумарамо по страдалним путевима вашими по пепелу вашем. Сви чисти на земљи биће чисти и на небу, и биће другови ваши, намирисани рајским балсамом и обучени у девичанску белину.

Усилите љубав своју према нама и молитву своју за нас. Јер између вас и нас нема друге преграде до немоћне завесе тела нашег. Јер ако сте ви и измакли а ми заостали, пут је исти, и град на крају пута исти.

Душе праведне, и ми се молимо Господу за вас, да ваш ход к Њему олакша и убрза. Мада немоћнији од вас ми се ипак молимо Богу за вас. Молимо се из љубави, којом гори срце наше за вас, као што млађи и немоћнији брат пружа руке своје да помогне старијем и моћнијем.

Јер као што су млађа и старија браћа једно тело у очима љубави која их је родила, тако смо ми и ви једно тело у очима премудре и премоћне љубави Вишњега.

Безбројна јата душа умрлих, не делите се и не збуњујте се, и не обзирите се више на хладно острво земаљског живота, уз које смо ми малобројни још за час - два припијени док се и ми не придружимо вама у лету за топлије и светлије пределе.

За све вас, и праведне и грешне, молимо се ми полумртви полуживи, Небесној Милости: да се не збуњујете, да се не страшите и не обзирете назад, но пуним летом да се устремите све напред и све навише, -

ка светлости и радости

ка миру и пуноћи.

XXVI

Устаните сва створења и послужите Господу, живоме и брижноме за вас. Поклоните Му се и послужите Му, јер нико вас већи од Њега не посети у овој долини страха и плача.

Слуге долазе и праве се господарима. Господар дође и направи се слугом. Слугарски господари паште се да загосподаре над што више људи и ствари, а господарски Слуга пашти се да послужи што већем броју људи и ствари.

Устаните лилије пољске и замиришите, јер ваше име поменуше Његова света уста.

Устани камење и поклони Му се, јер по теби су ходиле свете ноге Његове.

Устани пустињо и зарадуј се, јер тебе је Он осветио најдужим и најтајанственијим молитвама.

Устани пшеницо и лозо, јер Он вас је благословио мимо све ствари. Устаните и благословите Га.

Устаните рибе и прославите Господа, јер беше гладан и нахранисте Га.

Устани водо и ваздуше и послужите Му, јер Он вас је Својом силом чистио и умиривао.

Устани дуде и обуци се у свилу, јер на теби Он угледа грешника и спасе.

Устаните овце и волови и испуните се страхом, јер у вашем худом обиталишту Он се роди.

Устаните тице и запојте, јер вас Он уздиже за пример људима.

Устани уље и разгори се пред престолом Његовим, јер тобом помазан Он се зарадова и спасе грешницу.

Устаните трње и трско и застидите се, јер ви Му бол зададoste.

Устаните гвожђе и дрво и покајте се, јер и безвољно нанесте Му муке на крсту.

Устаните житељи градова и заридајте, јер ви Му не веровасте.

Устаните старешине народне и поспите се пепелом, јер ви Га осудисте.

Устаните сиромаси и пригрлите Га, јер Он је богатство ваше.

Устаните краљеви и положите круне пред Њим, јер Он вас је једини научио правој мудрости о првенству и старешинству.

Устаните грешници и зајецајте пред Њим, јер једино Његова рука не баца се каменом на вас.

Устаните праведници и бдите, јер Вођ ваш долази вам.

Устаните све звезде и заиграјте, јер Светлодавац ваш иде вам у посету.

Устани васионо и забруји песму Господњу, јер Господ живи и брижни за тебе, ушао је у тебе.

XXVIII

Тице ме Твоје буде изјутра, а шум језера успављује увече. Не буде ме тице, нити ме успављује језеро но Ти, Гласодршче Господе.

Ти позајмљујеш тицама глас Свој и језеру шумор поноћни. Свакоме грлу Ти позајми глас, и у сваку твар затвори аваз. Окружен сам гласоношама Твојим, као ученик многим учитељима, и слушах их неуморно од зоре до месеца.

Гласодршче Господе, говори јасније кроз гласоноше Твоје.

Сунце ми говори о сјају лица Твога, а звезде о хармонији бића Твога. Иним језиком говори сунце, а иним језицима говоре звезде, но сви језици налавају се из истих гласница. У Тебе су гласнице, и Ти пусти први глас што задрхта у глувилу и безобличју ничега, и разби се у безбројне гласове и гласоноше као громовни облак у капље кише.

Гласодршче Господе, говори јасније кроз гласоноше Твоје!

Један усклик оте се из груди Богоневесте кад спази Сина Свога - један глас препуњене љубави, која се није могла задржати у ћутању. И тај усклик одјекну у срцу Сина, и одјек тај -тај одговор Мајци на љубав -растури Дух Свети снажним рукама по васцелом простору. Отуда је сав простор испуњен гласоношама Твојим, Песмо мојаи љубави моја.

Гласодршче Господе, говори јасније кроз гласоноше Твоје!

Зато си Ти и говорио у причама, Сине Божји, и тумачио речима и оживљавао речима, јер си познавао тајну љубави. А тајна љубави тајна је речи. Кроз сва бића, као кроз трубе танане и пламене, излиле су се речи а кроз речи Љубав Неба.

Гласодршче Господе, научи ме Љубави Твојој кроза све гласоноше Твоје.

XXVIII

Нем и немушт осећам се, Раскоши моја, кад хоћу да изразим постојанство Твоје, и сву пуноћу Твоју. Зато и молим сву васиону, да клекне са мном и говори место мене, немог и немуштог.

Зидам Ти камене олгаре, камени Темелју надања мог. А гордељиви синови света, што се праве ближи суседи Тебе од светитеља Твојих, ругају се: гле незнабошца, како се радије клања камену него Господу!

Заиста, не клањам се ја камену него заједно с каменом Господу Живоме. Јер и камен се удаљи од Господа и треба спасења. Грех ме учини нечистијим од камена пред лицем Неба. Нека се и камен спасе заједно са мном, и као оличено постојанство нека помогне мојим слабим речима изразити постојанство правде Божје. За то грлим камен као сабрата у пропасти као сабрата у молитви и спасењу.

Палим уље и восак на каменом олтару, Светлости Неугасива. А гордељивци се надимају и вичу: гле мужа сујеверна, који не зна, да је Бог дух!

Зна слуга Твој, Господе, да си Ти дух, но зна и Твоју милост према свакој плоти. Па кад видим блиставо уље и мирисни восак, ја говорим себи: шта си ти бољи од уља и воска? Као што сунце у подне тако уље и восак у поноћи јасније представљају светлост Господа славе него твој језик. Нека ти буду помоћ у молитви. Нека ти буду сабраћа у молитви и спасењу.

Красим олтар Твој дрвеним иконама, и златним крстовима, и сребрним рипидама, и свиленим тканинама, и књигама спасења, кожом обвијеним. И чиним дубоке поклоне пред окићеним олтарима Твојим. А гордељивци се смеју и говоре: гле идолопоклоника, који се не клања Господу но немуштим стварима!

А Ти знаш, једини Идоле мој, да се ја само Теби клањам. Но да не би гордост савладала моје срце и одложила спасење моје, ја призивам и дрво и траву, и смоле

и животиње, да заједно са мном вапију к Теби, свако својим језиком. Гле, сва створења потребују спасења, за то сва и треба да се здруже на молитви са човеком, вођом греха и вођом спасења.

Освећујем хлеб и вино на олтару Твоме, и храним њима душу своју. Нека се ругају гордељивци до краја времена, ја се нећу постидети жеље, да се Тобом храним и појим, Животворна Храно моја.

Клањам се пред олтаром каменим, да бих се научио сматрати све што једем Твојим светим телом, и све што пијем Твојом светом крвљу.

Молим се са свима створењима и за сва створења, да бих се научио смирењу пред Тобом, и да бих исказао сву тајну моје љубави Теби, Љубави Свеобухватна.

XXIX

За све грехе људске кајем се пред Тобом, Многомилостиви. Гле, семе свих грехова налази се у крви мојој! Својим напором и Твојом милошћу ја угушујем тај зли усев дан и ноћ. Да не ниче кукољ но чиста пшеница на њиви Господњој.

Кајем се за све брижне, што клецају под теретом брига и не знају да положе све бриге на Тебе. За слаба човека неподношљива је и најмања брига, а за Тебе је планина брига као грудва снега бачена у огњену пећ.

Кајем се за све болесне, јер болест је плод греха. Кад се кајањем очисти душа, болест ишчезава са грехом, и Ти се уселаваш у душу, Вечито Здравље моје.

Кајем се за невернике, што неверовањем својим гомилају бриге и болести и на себе и на пријатеље своје.

За све богохулнике кајем се, што хуле на Тебе не знајући да хуле на Домаћина, који их одева и храни.

Кајем се за све човекоубице, што убијају туђ живот, да би свој сачували. Опрости им, Многомилостиви, јер не знају шта раде. Јер не знају, да нема два живота у васиони но један, и да нема два човека но један. Ах, како су мртви они, који одсеку пола срца!

Кајем се за кривоклетнике, јер заиста и они су човекоубице, себе убице.

За све плачкаше браће своје и гомиларе непотребног богатства плачем и уздишем, јер душу своју сахранише, и немају с чим преда Те изићи.

За све гордељиве и поносите плачем и уздишем, јер су пред Тобом као просјаци с празном торбом.

За све пјане и прождрљиве плачем и уздишем, јер посташе слуге слугу својих.

За све браколомне кајем се, јер проневерише поверење Духа Светога, који их изабра, да кроз њих нови живот зида. А они службу животу окретоше на рушење живота.

За све многоглагољиве кајем се, Господе, јер најдрагоценији дар Твој, дар речи, обратише у јевтин песак.

За све рушиоце суседног огњишта и суседног мира кајем се и уздишем, јер проклетство навукоше на себе и на свој народ.

За сва лажна уста, за све мутне очи, за сва горопадна срца, за све ненасите утробе, за све мрачне умове, за сву злу вољу, за све ружне помисли, за сва убитачна сећања, -кајем се, плачеми уздишем.

За сву историју људи од Адама до мене грешнога кајем се, јер сва је историја у крви мојој. Јер сам ја у Адаму и Адам у мени.

За све светове, крупне и ситне, што не дрхте пред страшним присуством Твојим, плачем и вапијем:

Владико Многомилостиви, помилуј и спаси ме.

XXX

Избриши, Господе, сва сећања моја - осим једног. Јер сећања ме чине старим и немоћним. Сећања ми упропашћују данашњи дан. Она ми притискују данашњи дан прошлошћу и слабе ми наду на будућност, јер ми у легионима шапћу на ухо: биће само оно што је било.

А ја не желим, да буде само оно што је било. Ја не желим, и Ти не желиш, Господе, да будућност буде повторена прошлост. Нека буде небивало, оно што се никад не појави. Сувише је скупо сунце, да би гледало само повторења.

Утрвене стазе заводе путника. Дуго је земља ходила по земљи. Досадне су постале ходације земаљске, јер се понављају с колена на колена кроз све време. Избриши, Господе, сва сећања моја осим једног.

Једно једино сећање не избриши но појачај у мени. Не избриши но појачај у свести мојој сећање на ону славу, што имадох кад бејех сав с Тобом и сав у Теби, пре времена и времених обмана.

Кад и ја бејех хармонично тројичан у светом јединству као што си Ти од вечности у вечност.

Кад и у мени беше душа у пријатељству са свешћу и животом.

Кад и моја душа беше девичанска утроба, и моја свест мудрост у девичанству, и мој живот духовна сила и светост.

Кад и ја бејах сав светлост, и кад таме у мени не беше.

Кад и ја бејах блаженство и мир, и муке од неравнотеже кад у мени не би.

Кад и ја знадох Тебе као што Ти знаш мене, и кад не бех помешан са тамом.

Кад и ја не имадох граница, нити комшија, нити деобе на ја и ти.

Ово сећање не избриши, Родитељу мој, но појачај.

Мада ми оно открива понор, по коме сада у понижености и ништавилу путујем.

Мада ме оно дели од пријатеља и пријатности. И руши све преграде између Јуче, Данас и Сутра.

Мада ме оно изводи ван себе, и чини ме лудим у очима сапутника мојих.

Заиста, немило ми је свако друштво сем Твога, и свако сећање сем сећања на Тебе.

Милостиви Родитељу мој, избриши сва сећања моја сем једног јединог.

XXXII

Просуо си светлост по мраку, Господе, и произашле су боје и облици. Наднео си се лицем Својим над бездан, коме је име Ништа, и бездан се мучи, да у сенкама изрази лепоту лица Твога. Како Те бездан сања онако Те све ствари казују.

Лепо је и језеро моје док мирно лице сунчево стоји наднето над њим. И сви пролазници хвале лепоту језера мога. Но чим сунце склони лице своје, језеро моје постаје мрак и бездан. И нико од пролазника не даје хвалу језеру осим у присуству сунца и сунчевих сјајних пратилаца.

Лице бездана пјани оне, који не виде наднето сунце над безданом. Лепота ствари почиње од онда, кад гледалац наднесе лице своје над њих. Нема огледала, ако нема лица пред огледалом. Но узалуд јеи лице пред огледалом, ако светлости нема.

У светлости лица Твога ја се не огледам на свакој ствари. Без Тебе ја и ствари не би били огледала једно другом но мрак и бездан, и мутна језа.

Извраћају ствари Твоје лепоту као што сан извраћа јаву. Као што ме снови муче тако ме муче и ствари. Јер шта су ствари до снови Твоје неизрециве Јаве?

Суседи моји говоре: сањали смо лепе снове. Васиона ми је сведок, да сте ви лепши од ваших снова. И васиона сања, и не може да се насања лепоте своје. Васионо моја сањива: док сан сања сан плаше се један другог, мада тражи тумача и утешитеља један у другом. Ко је коме пророк: сан јави или јави сну?

Васионо моја лепа: сањај Јаву и Јава ће ти рећи све. Признај Јаву, које си ти сан, и пробудићеш се, и нећеш више гатати о лепоти но бићеш Лепота. Једна је Јава и једна је Лепота, и она је узрок твога сна.

Не говорите ми, децо, о лепоти звезда. Ако Господ извуче себе из звезда, вама ће уста замукнути. Станите у густом мраку крај мога језера и покушајте да му певате. Заиста замукнућете и мучаћете до сунчане зоре, док сунце не полије језеро својом лепотом и не учини ваше безгласно грло гласним.

Од Твога лица поливају се лепотом све ствари. По Твојој лепоти плива васиона као шајка по мору.

И над хладан пепео кад се Ти наднесеш, пепео се преображава и добија лице.

Уразуми срце моје, Господе мој, да се не заноси смртном лепотом но Тобом, Бесмртна Лепото моја.

Једина Лепото моја!

Дај ми Лица Твога; само још више, и више - Лица Твога.

XXXIII

Вера Те моја види, Господе. Она је светлост и даљновид очију мојих.

Вера је моја осећање свеприсутства Твога. Она ми привија колена к земљи и уздиже руке к небу.

Вера је моја додир душе моје с Тобом. Она покреће срце моје на игру и грло моје на песму.

Кад се ластва приближује, ластавчићи се узнемире у гнезду. Јер и на даљини осећају долазак мајке.

Вера је моја узнемиреност моја, јер Ти долазиш, Мајко моја.

Кад ми пријатељ пише писмо у далеком граду мислећи на мене и ја напуштам друге мисли и мислим на пријатеља свога.

Вера је моја мисао о Теби, што покреће Тебе, Најеластичнијега, да мисли о мени.

Кад се одвоји лав од лавице, замуће се очи лаву од туге за лавицом.

Вера је моја туга моја за Тобом, кад си далеко од мене, Красото моја.

Кад сунца нема, најстрашније буре шибају море.

Вера је моја утишаност буре у души мојој, јер светлост Твоја полива ме и умирује.

Очи моје говорише ми: не видимо Га. А ја их умирих речима: заиста, ви нисте ни створене, да видите Њега но Његово.

Уши моје говорише ми: не чујемо Га. А ја их уразумих речима: заиста, ви нисте ни створене, да чујете Њега но Његово.

Ништа од свега што је створено не може видети и чути Њега но Његово. Створено види и чује створено. Само рођено од Њега може видети Њега. И само рођено од Њега може чути Њега. Не може слика видети сликара, али син сликарев може видети сликара. Не може звоно чути звоноливца, али кћи звоноливца чује оца свога.

Око Га не може видети, јер зато је створено - да Га не види. Ухо га не може чути, јер за то је створено да Га не чује. Али Га вид може видети, и слух Га може чути.

Вера Те моја види, Господе, као што рођено види родитеља свога. Вера Те моја чује, Господе, као што рођено чује родитеља свога.

Бог у мени види и чује Бога у Теби. А Бог се не ствара но рађа.

Вера је моја гњурање у бездан душе моје и испливавање с Тобом.

Вера је моја једино озбиљно знање моје. Све друго је дечје сабирање шареног шљунка на језеру.

Вера је моја једино озбиљно занимање живота мога. Заиста, све је друго комедија чула.

Кад кажем: додај ми вере, ја мислим: додај ми Себе, Оче мој и Боже мој.

XXXIII

Нада Те моја чека, Господе.

Ишчекивање Тебе једина је садржина и једини смисао мога Сутра и Прекосутра.

Трава ишчекује росу, и не вара се. Планина ишчекује громове, и не вара се. Кртица под земљом ишчекује свој оброк, и не вара се. Ишчекивања свих бића Ти задовољаваш.

Ја ишчекујем Тебе, и Ти ми ходиш у сусрет. Према брзини мога хода к Теби и Ти прилазиш к мени.

Шта је Сутра, децо земље, него ваша нада? Искорените ли сву наду своју, умреће и жеља ваша, да осване Сутра.

Не ропћите на Небо, што вам не испуњава све наде, него ропћите на себе, што не умете да се надате. Небо не испуњава наде но наду. Најузвишенију и најјачу наду Небо увек испуњава. Не ропћите на Небо, што Оно не види ваше рођачке и партијске плодове и што не улази у ваше завере једних против других. Оно је видовито и милостиво. Видовито је за свако добро у свакој партији, и милостиво је према немоћи вашој, ако ову прати добра воља.

Моја нада није слутња но извесност, да ћеш Ти доћи. Ти си обећао, и печат Твога обећања ја носим у души својој. Ако још не долазиш, није Твоја кривица но моја. Ти си нежан и сажалјив, па не би хтео, да ме застидиш мојом неприправношћу. Зато лагано ходиш, и непрестано ми наговештаваш долазак.

Безнадежност седи залудна. А моја нада чисти и пере непрестано; и проветрава и кади одаје, у којима ће Тебе дочекати. И брине дан и ноћ, да не заборави штогод, што би Теби било угодно. И призива непрестано ангеле и светитеље - тајновидце - да је упуте, како своју пећину да учини сличном Небу.

Моја нада нема друга ни ортака. Све друге наде ја сам изјурio из себе као доказане варалице. И на њиховом месту сада бујно расте само нада, што Тебе чека.

Кад Ти доћеш, донећеш ми дарове пребогате. С Тобом, Победниче, доћи ће ми и победа над свима досадама и бригама. С Тобом ће доћи светлост, и здравље, и снага, и мудрост, и сва пуноћа свих људских очекивања од почетка до краја времена.

Заиста, људи с многим надама, изван Тебе, седе на планини и чекају излазак сунца са Запада.

А ја стојим окренут Истоку, и знам поуздано, да ће се сунце ускоро родити. Јер видим зору како се румени.

Други саде суве штапове у земљу, и надају се зеленилу и плоду. А по мојој њиви посејано је живо семе, које се зелени и доноси плода.

Моја нада у Теби није гатња но извесност исто онаква као што се сунце мора родити са Истока и као што добро семе, посејано у добру земљу, мора нићи.

Твоја је њива, и Ти си и сејач и семе.

Дођи, Господе, моја Те нада чека!

XXXIV

Љубав ме чини Богом, а Тебе, Боже, човеком.

Где је један, ту нема љубави. Где је двоје уједињено, ту је само призрак љубави. Где је троје уједињено, ту је љубав. Теби је име Љубав зато што Ти је име Јединствено Тројство.

Да си један, Ти не би био ни љубав ни мржња.

Да си двојство, Ти би био неизменичност љубави и мржње. Али Ти си тројство, зато си љубав, и у Теби нема таме ни наизменичности.

Љубав не зна за време и простор. Она је ван времена и ван простора. За њу је један дан као хиљада година и хиљада година као један дан.

Кад сам спојен с Тобом љубављу, онда не постоји небо и земља, - постоји само Бог. Нити постоји онда ја и ти, - постоји само Бог.

Љубав има три ипостаси: девичанство, познавање и светост. Без девичанства љубав није милост но земаљска себичност и страст. Без познања љубав није мудрост но лудост. Без светости љубав није моћ но слабост. Кад се уједине: страст, лудост и слабост, онда постаје пакао, који ђаво назива својом љубављу.

Кад је душа моја пречиста девојка, и свест моја јасновидна мудрост, и дух мој животворна светост, онда сам ја љубав, која се поклапа с Твојом љубављу. Кроз љубав ја видим Тебе као себе, и Ти видиш мене као Себе.

Кроз љубав ја не гледам себе но само Тебе. Кроз љубав Ти не гледаш себе но само мене.

Љубав се жртвује, и не осећа жртву као давање но као добијање.

Децо земаљска: реч је најдужа молитва.

Постоји ли земаљска љубав, питају ме суседи? Онолико исто колико и земаљски Бог! Земаљска љубав, као и све земаљско, само је сан и гатка љубави. Колико идоли личе на Бога, толико земаљска љубав личи на Љубав. Колико дим личи на пламен, толико ваша љубав личи на божанску љубав.

Кад размените златник у грошеве, ви не називате грошеве златником но грошевима. Зашто онда љубав божанску, уситњену и самлевену у пепео временом и простором, називате љубављу а не пепелом?

Господе, удостој ме љубави, којом Ти живиш и живот дајеш.

Удостој ме љубави Твоје, Господе, и бићу слободан од свих закона.

Усели љубав Твоју у мене, и љубав ће ме уселити у Тебе.

XXXV

Мученици праве вере, молите се Богу за нас. Ваша вера приближила вас је сјајном престолу славе, окићеном зрачним серафимима и премоћним херувимима. Ближи сте бесмртности од нас, и молитва ваша чистија је и чујнија.

Помените у молитви својој и нас, да би се и ви још више разгласили по небу. Понесите и нас на себи, па ћете брже и лакше летети ка престолу славе. Ко само себе носи, тај лаганије ходи, и више се спотиче. Што већи терет своје браће теглите, све брже летите.

Рекох људима: сви сте ви мученици но не сви једног мучеништва. Мученици за праву веру нису исто што и мученици за криву веру. Заиста, и кости им се разликују а не само душа. Јер душа преноси своју моћ и немоћ и на кости.

Ви што страдате за праву веру, страдате за оно што ваш духовни вид види. Ви што страдате за криву веру, страдате за оно што ваше телесне очи виде. Ви први страдате за веру у јаву и истину; ви други страдате за сан и призрак.

Своје знање духовни вид назвао је скромним именом - вера. Своју веру телесне очи назвале су гордим именом - знање. И једно и друго је виђење; прво: виђење мирне и блештеће суштине ствари; друго: виђење треперења те суштине по тами.

Од свих ствари најнеизбежније је ваше мучеништво, синови неба и синови земље. Мучење ваше састоји се у бежању вашем. Или бежите од таме ка светлости, или од светлости ка тами. Ако бежите од таме ка светлости, узбуните свет против себе. Ако бежите од светлости ка тами, Небо ће се удаљити од ваших грчеваи ваше пропасти.

Укрштају се путеви синова људских, и сукоб је неизбежан. Јер једни ходе ка Истоку а други ка Западу. Господ је милостив, и шаље ангеле своје свима.

Пуна је душа моја мученика као плодна њива пшенице и кукоља. Једни су окренути ка Истоку а други ка Западу.

Шапћем души својој у поноћи: докле ћеш се распињати између раја и пакла?
Сабери се, и крени тамо куда су мученици праве вере ходили.

Шапћем суседу своме у зору: не ударај сувише утвреним путем, јер многе лешине
смрде око њега. Хајмо стазом уз планину, која је врлетна но која не заудара
лешинама.

Шапћем јутром и вечером вама, мученицима праве вере: молите се Богу за нас.

XXXVI

Мученици добре наде, молите се Богу за нас.

Ви што закопасте све наде, да би с једном били богати.

Што чекасте крај многих људских надања, и видесте пепео.

Што видесте многе уплакане очи где се враћају са гробља својих нада.

Што чувате многе исповести о злом мирису сваке земаљске наде с другог краја.

И што се дадосте распети за једну изабрану наду, што се не свршава пепелом, ни
гробљем, ни злим мирисом.

Вама се молимо и поклонимо: молите се Богу за нас.

Видех дете где дуго јураше за тицом шарена перја и зелена кљуна, па кад је ухвати,
тица га укљува, и оно поче плакати.

Рекох: такви сте ви с вашим надама, децо људска, и такав је крај ваш.

Видех опет дете где дуго трчаше за јатом пролећних лептирова, те кад му један
лептир беше на домаку он га остави и отрча за другим, који му се учини лепши.

Рекох: такви су синови људски, и такво је њихово трчање кроз цео живот за
многим жељама.

Заиста, трка ваша је заморна и бескорисна. Кад вам дође самртни час, нећете умети
рећи, за чим сте трчали. И ући ћете у други свет празних руку и збуњена срца.

И синови неба имају заморну трку но не и бескорисну. И кад им дође самртни час,
они ће умети рећи, за чим су трчали. И у другом свету имаће пуне руке и одморно
срце.

Орао испод облака види јагње у пољу, и спушта се к њему, и пита врапце што стоје
на леђима јагњета: не видите ли јагње? - а они му одговарају: не, не видимо. Тако је

и с мученицима добре наде. У великој даљини они опазе своју храну, и јуре к њој, док суседи те хране ходе по њој и не виде је.

Дуга је трка за добром надом. Но јунак се решава на трку, и баца све варљиве наде под ноге и гази по њима као по суху лишћу. Многе су премноге препоне до његове наде; - и смрт је једна од препона. Но он их све прескаче, прескаче и смрт, и јури за својом надом.

Мученици добре наде, што се као јато белих голубова вијете у колу око Небесне Светлости, молитe се Богу за нас.

XXXVIII

Мученици велике љубави, молитe се Богу за нас.

Ви што познасте љубав јачу од смрти, молитe се Љубави за нас.

Што се срећно извукостe у овом животу из мреже пролазне љубави, која је као мало боје на стени, што киша спира.

Што проповедасте, да је љубав тајанственија од тела, и вечнија од звезда на небу.

Што кроз љубав разумедостe и дрво и камен, и звери у гори и рибу у води. Јер љубав ломи печат свију тајни, и све ствари се показују наге љубавнику своме.

Што љубављу испунистe све пророке, задовољисте све религије, и покристe све законе.

Највећи освајачи, ко је јачи од вас?

Највећи мудраци, ко је мудрији од вас?

Најређи драгуљи, ко је малобројнији од вас?

Богови, што видесте себе у Богу и Бога у себи.

Што имате већу част од ангела, јер ангели посташе ангелима без муке и мучеништва.

Вама се молимо и поклонимо, молитe се Богу за нас.

Да се и ми очистимо од призрачне љубави, која се завршује мржњом.

Да и ми крунишемо нашу веру и наду круном, у којој сунца представљају малу вредност.

Да и ми прогледамо, и познамо, и зарадујемо се радошћу којом се само ангели могу радовати.

Да и наш живот постане тросунчано сијање, слично ономе, од кога долази све сијање непомешано с тамом.

Да и ми сагледамо у себи вечиту девојку, и превечног сина девојачког, и духа голубињег.

Мученици велике љубави, само је страдање ваше мање од љубави ваше. Свака љубав земаљска доноси страдање, веће од те љубави. А ви сте заљубили оно што је дуже од временаи шире од простора.

Чујући за ваша страдања ваша смртна браћа држе их за невероватна и неподношљива. Само зато, што се они истина могу пренети у ваша страдања но не и у љубав вашу, у смисао ваших страдања. б кад би се могли пренети и у љубав вашу! Сва ваша страдања била би за њих играчка као што су била и за вас. Као што је хладна киша и дување ветра у ноћи играчка за мајку што хита детету своје на дому.

Ономе, ко има циљ већи од света, свет не може ништа.

Онога, ко хита дому ширем од простора, простор не може задржати.

Онога, ко има љубав скупљу од времених творевина, време не може ни спречити ни прегазити.

Кроз све кршеве и олујине Љубав води своје љубимце и вуче их к себи.

Мученици велике љубави, молите се Богу за нас.

XXXVIII

Кроз ствари чиниш чуда, Господе, кад људи изгубе дар чудотворства.

Воду и огањ узимаш за слуге своје, кад се људи одрекну службе Теби.

Дрвету и металу дајеш Своју моћ, која се - презрена од људи - вратила Теби.

Кроз земљу и траву додељујеш милост избраним Твојим, кад људи учине себе нечистим за канале милости.

Кроз тканину и папир зрачи Твоја сила, кад телесност људска преовлада духом.

Кости светитеља гласе име Твоје и присуство Твоје, кад језик људи замукне од неверовања.

Кад генерали забораве побеђивати Ти редове чиниш победницима.

Напунио си огњем мртве ствари, да оне светле кад мрак затвори очи звездама.

Кад нема сунца, папрат и глог преузимају дужност светлења.

Кад слепи постану вође слепима, Ти уступаш вођство коњима и псима.

Кад се болесни наметну болесним за лекаре, Ти чиниш мртве кости и блато лекарима.

Кад твој лик у души људској ишчезне, Ти дајеш силу и моћ Твоме лику на дрвету.

Смеју се они, који ће на крају крајева љуто плакати, и говоре: како могу мртве ствари чинити чуда, која ми не можемо чинити?

Нису ли ствари живе, кад их Ти оживиш? И нису ли људи мртви, кад их ти напустиш, Господе Страшни?

Анђели Твоји знају, а људи не знају, да су све моћи Твоје, у Теби и од Тебе, и да их Ти показујеш свету кроз чисте канале. Шта - ако је камен чист а човек нечист? Неће ли сила Господња показати се пре кроз камен него кроз човека?

Смехом радости смеје се само праведник. Смех неправедника је пакост.

Смеје се неправедник моштима светитеља, и изеде се од смеха пакоснога. О кад би му се дало знати да мртве мошти светитеља крију више живота него његова крв и месо!

Заиста, пакост је далеко од Господа Свемилостивога, као што је увек пакост далеко од девичанства, словесности и светости.

Гле, Словесни Господ увек је готов да људима чини добро кроз људе. Но кад се људи онечисте, обесловесе и обесвете, Свемилосни хита у помоћ људима кроз мртве ствари.

Господе Свемилостиви и Многотрпељиви, не остави свет без канала Твоје моћи и милости.

XXXIX

Знаш ли, дете моје, зашто се затварају облаци онда, кад су поља жедна кише, а отварају онда, кад поља кишу не желе?

Од злочина људи збуни се природа, и напусти ред свој.

Знаш ли, дете моје, зашто њиве понесу тешки плод у пролеће, а у лето дају јалову жетву?

Зато што и кћери људске омрзоше на плод утробе своје, и убијају га у цвету.

Знаш ли, дете моје зашто извори пресушују, и плодови земаљски зашто немају више оне сласти, коју имадоше?

Због греха људског, од кога уђе немоћ у сву природу.

Знаш ли, дете моје, зашто победоносни народ трпи поразе од своје неслоге и раздора, и једе хлеб загорчан сузама и пакошћу?

Зато што победи крвнике око себе, а не победи их у себи.

Знаш ли, дете моје, зашто мајка храни и не може да нахрани децу своју?

Зато што дојећи их не пева им песму љубави но песму мржње према суседу.

Знаш ли, дете моје зашто људи посташе ружни и изгубише лепоту својих предака?

Зато што одбацише лик Божји, што изнутра из душе деља лепоту лика, и навукоше образину земље.

Знаш ли, дете моје, зашто се болести умножише и помори страшни?

Зато што људи почеше сматрати, да је здравље отмица од природе а не дар од Бога. А што се отима с муком, с двојном муком мора се бранити.

Знаш ли, дете моје, зашто се људи боре за земљу, и не стиде се свога равенства с кртицама?

Зато што им земља прорасте кроз срце, те очи виде само оно што у срцу расте. И зато, дете моје, што их грех сувише онемоћа за борбу за небо.

Не плачи, дете моје, скоро ће Господ доћи и уредити све.

ХЛ

Молитвом чистим вид вере моје, да Те не изгуби у магли, Најсјајнија Звездо моја.

Нашто ће Богу твоја молитва? питају ме тамни аргати земље.

Право кажете, синови земље. Нашто ће поларној звезди дурбин морепловца, кад она види морепловца и без дурбина? Но не питајте ме, кад већ знате, нашто ће дурбин морепловцу.

Молитва је потребна мени, да не изгубим спасоносну Звезду из вида а не Звезди да не изгуби мене.

Шта би било од мог унутрашњег вида, кад би престао вежбати га молитвом?

Не вежбају ли се војници земаљски, дуго и напорно, да виде даљне предмете?

Не вежбају ли се ткачи свиле, дуго и напорно, да разликују најфинија влакна?

Како ја да не вежбам вид вере моје, да што јасније види једино благо моје?

Ухваћен у мрежу илузија, ја сам једва сагледао један отвор ван, па зар да га изгубим из вида?

Узмите се на ум, сапутници моји, није јевтина ствар виђење Бога. Ви што жртвујете богатство, да би видели раскош полутара и поларну светлост севера, будите спремни, да скупље платите виђење Онога, према коме је раскош полутара сиромаштина, и поларна светлост - лојана свећа.

Када дате и цео свој живот за виђење Њега, дали сте једва једну потуру. Но Он је племенит и добросрдачан, па и не тражи од вас више но толико.

Ви, вежбатељи тела, што не заборављате ниједно јутро да вежбате своје руке и ноге, и главу и врат, да ли сте ви у истини мисаона бића ви, самураји? Да ли сте ви у истини мисаона бића, ако држите, да ће вера ваша у Бога постати остати видовитом без вежбања? Све звездано Небо, што још гледа искуство отаца ваших, сведок ми је, да ће вера ваша ослепити, ако у опште икади прогледа. И на место изгубљеног добра остаће само једно лицемерно назвање.

Држите своје очи само три дана повезане, и осетићете по том, да их вређа светлост сунца. Прекините своју везу с Богом само три сата, и осетићете, да вам је болно гледање у Његову светлост.

Питате ме, колико траје молитва моја? Да ли ме можете разумети, кад вам кажем: дужа је од дана мојих? Јер молитвом својом морам да вежбам и вашу веру, и отварам јој вид, и показујем виђење и Виђеног. Ваистину, молитвом својом испуњавам и своје и ваше дане.

Непрестано кадим молитвом веру своју, да је не заслепе мириси земље.

Непрестано призивам све небесне кругове, да ме подрже у молитви својом вечитом молитвеношћу, да би се и ја удостојио зрети ону Славу и Красоту, која је широм отворена њиховом зрењу.

О сапутници моји, како је величанствено виђење вере! Кунем вам се, кад би ви знали, молитва ваша не би имала ни одмора ни краја.

ХЛИ

Постом радостим наду моју у Тебе, Грјадущчи Господе мој.

Пост убрзава моју припрему за долазак Твој, једино чекање мојих дана и ноћи.

Пост отањава тело моје, да би оно што остане могао лакше осветлити духом.

Чекајући Тебе не желим, да се храним крвљу нити живот да одузимам. Да би радост мога чекања и животиње осетиле.

Но заиста, неће ме уздржавање од јела спасти. Ма се хранио песком из језера, Ти ми нећеш доћи, ако пост не уђе дубље у душу моју.

Сазнадох кроз молитву своју, да је телесни пост више символ правог поста, врло користан за почетника у нади у Тебе, но и врло тегобан за онога, ко само при њему остане.

Зато унесох пост и у душу своју, да је очистим од многих дрских вереника и као девојку спремим је за Тебе.

И унесох пост у мој ум, да одагнам из њега маштања о светским стварима и разорим све ваздушне куле, сазидане од тих маштања.

Да би ум мој био испражњен од света и спреман, да прими Мудрост Твоју.

И унесох пост у срце своје, да би њиме уморио све страсти и пристрасности светске.

Да би небесни мир неисказано владао срцем мојим, када бурни Дух Твој наиђе.

И наложих пост на језик свој, да се одучи од бескорисних прича и да уздржано говори само оне речи, које крче пут доласку Твојем.

И ударих пост на бриге своје, да би их све одувао испред себе као ветар што маглу одува. Да не стоје као мутна магла између мене и Тебе, и не враћају погледе моје ка свету.

И пост унесе у душу моју смирење пред нествореним и створеним световима, и кротост према људима и стварима. И ули у мене храброст, за коју не знадох док бејех наоружан свим светским оружјем.

Шта је била моја нада без поста до само једна туђа прича, што је ишла од уста до уста, док није стигла и на моја уста?

Лажан пост прати лажну наду, као што никакав пост прати безнадежност.

А као што точак иде за точком, тако истинит пост иде за истинитом надом.

Помози ми, да радосно постим и радосно се надам, Најрадоснији Празниче мој, што ми се приближујеш са сунчаним осмејком.

ХЛИИ

Љубав моја бди, и бдењем се не замара. Онај, кога волим и кога ишчекујем, долази ми окружен свитом небесном. Како да спавам, и како бдење да ме замара?

Бдим над причама људи и над причама ствари, не би ли докучио неку тајну поруку Љубави моје. Ничија ме прича не занима приче ради ни причала ради, но Тебе ради.

Као човек, који изгуби свој глас, па пође да ослушкује свачији глас, не би ли свој познао. И свуда налази неку ноту сличну своме гласу, но нигде пуноћу свога гласа.

Као човек, који разбије стаклено огледало, па пође да огледа своје лице на лицима људским, и лицима животињским, и лицима свих ствари. И свугде налази неку црту сличну своме лицу, но нигде целину лица свога.

Тако и ја бдим над безбројним гласовима целе васионе, не би ли познао глас своје Љубави. И бдим над безбројним лицима у васиони, од лица белог шљунка на језеру до лица сунчаних кола, не би ли познао лице своје Љубави. И нико ме не обмањује, но свако казује о Теби оно мало што зна и може.

Кад људима стављам питања, од Тебе очекујем одговоре. Кад ствари говоре, ја Тебе прислушкујем. Кад природу гледам, ја Тебе тражим.

Кад ме људи виде замишљена, они држе, да ја о њима мислим, док ја мислим о Теби. Кад ме виде трудољубива, они мисле, да се за људе трудим, а ја се трудим за Тебе.

Кад природа чује своје име на уснама мојим, она мисли, да о њој певам, а ја певам о Теби. Кад голуба храним, ја Теби нудим. Кад јагње милујем, ја Тебе милујем. Кад се на сунце осмехнем, мој осмејак продире кроз сва сунца док се не сретне с Твојим осмејком. Кад спустим свој пољубац на бели крин, ја га кроз седам светова спуштам на подножје ногу Твојих.

Бдење љубави моје иде упоредо са молитвом вере моје и постом наде моје. И ниједно без другог двога не устаје и не леже.

Сва делатност ума мога служи вери мојој.

Сва делатност срца мога служи нади мојој.

Сва делатност душе моје служи љубави мојој.

Кад голуба храним, ја Теби нудим, Љубави моја.

ХЛИИИ

Никакво ми зло људи не могу учинити, ако у мени нема рањавог места.

Видех две пећине, од којих једна одаваше ехо, а друга беше нема. И прву посећиваху многа радознала деца и несташно се надвикеваху с пећином. А из друге се посетиоци брзо враћаху, јер им не одговараше ехом.

Ако је душа моја рањава, свако зло светско одјекиваће у њој. И људи ће ми се смејати, и наваљиваће све јаче са својом виком.

А заиста неће ми нахудити злоречи људи, ако је језик мој заборавио изговарати зле речи.

Нити ће ме ожалостити пакост споља, ако нема пакости у срцу мом, да одјекује као козји бубањ.

Нити ћу моћи гневом одговорити на гнев, ако је гнездо гнева у мени испражњено, те нема шта да се буди.

Нити ће ме страсти људске заголицати, ако су страсти у мени претворене у пепео.

Нити ће ме ожалостити неверство пријатеља, ако сам ја Тебе изабрао за свог пријатеља.

Нити ће ме неправда светска моћи срушити, ако је неправда истерана из мисли мојих.

Нити ће ме замамити преварни духови светске сласти, части и власти, ако је душа моја као пречиста, невеста, која само Светог Духа прима.

Никога људи не могу у пакао описнути, ако се сам не отисне. Нити људи могу некога дићи на раменима својим до престола Божјег, ако се сам не дигне.

Ако душа моја нема отворених прозора, никакво се блато у њу не може убацити.

Нека устане сва природа против мене, ништа ми не може учинити до једино што пре постати гробом тела мога.

Сваки светски усев засипа се ђубретом, да што пре никне и боље расте. Ако је душа моја, авај, напустила девичанство своје и примила семе овога света у себе, онда ће морати примити и ђубре, што свет баца на своју њиву.

Али ја Тебе призивам дан и ноћ: настани се у души мојој и затвори све улазе за непријатеље моје. Учини пећину душе моје празном и немом, да нико од света не пожели ући у њу.

Душо моја, једина бриго моја, буди на стражи и разликуј гласове, што ударају о тебе. Па кад познаш глас Господара свога, напусти немило и одјекни свом снагом.

Душо моја, пећино вечности, не допусти временом разбојницима да уђу у тебе и наложе свој огањ у теби. Буди нема, кад те вичу. Буди непокретна, кад ударају о тебе. И стрпљиво чекај Домаћина свога. Заиста доћи ће.

ХЛИВ

Слазим дубоко у срце своје, да видим, ко то у њему обитава сем мене и Тебе, Вечни Боже?

И са страхом налазим многобројне странце, како се боре око поделе срца мога. Нађох их онолико у срцу моме колико време од Адама садржи људских и нељудских душа.

Па разумех, зашто је срце моје изнемоћало, те не може да прими ни Тебе ни мене у одаје своје, него нас гура крају, - сопственике на ивицу имања њихова.

Пре него изађох из утробе матере своје, свет са својим жељама усели се у мене.

Сваку ласку света скупо сам и прескупо плаћао, вазда одвајајући и дајући део срца мога. Док не предадох свету цело срце своје, и док ми ласке не посташе отужне.

Жале ми се старци на године говорећи: од многих година остари срце наше.

Заиста, старци, не остари срце ваше од многих година но од многих жеља.

Па саветујем срце своје у самоћи: оцепи се од јучошњег дана, јер и он се већ оцепио од тебе. Сви они предмети, за које те је жеља везивала, данас не постоје: једни су се изменили, друге је болест онаказила, трећи су умрли. Нити постоје предмети твојих сутрашњих жеља. Својим бичем време шиба своје стадо, и ово се зноји и крвави од удараца. А предмети данашњег дана убацују у тебе, већ препуњено сенкама мртваца, нове жеље, које ће сутра и саме бити сенке мртваца.

Не понављај прошле осећаје, јер ће те ови онолико пута везати за стуб времена, колико их пута будеш понављало, срце моје. И бићеш роб времену, и остарићеш и умрећеш пре смрти.

Кидај што брже чворове страсти, који се завезаше од удружених и често поновљених жеља и осећаја. Лакше је скидати појединачне конце жеља и конце

осећаја него јаке чворове страсти. Но и ове мораш искидати ма се раскрвавило, ако желиш ново детињство, и нову младост, лепшу и вечнију од прошле ти младости.

Избаци свет из себе, срце моје, па га посматрај онда, како је немоћан. И посматрај тада себе, и осетићеш неслућену моћ. Свет нам се чини моћан само дотле, док робујемо свету.

И бићеш пространо као вечност, и вечност ће се уселити у тебе.

Троједини Боже, који имаш срце необузето тамом и слободно од света, очисти срце моје од независних странаца, што га тамом прошараше. Нека срце моје буде светло, и тама нека немоћно кружи око њега, но нека га не обузима.

Нека срце моје буде срце сина и господара а не срце слуге и лопова.

Дај ми срце Исусово, око кога је тама узалуд тапкала? да уђе, и није могла ући.

Царице небесне красоте, огради срце моје материнском бригом.

Душе свети и свемоћни, оплоди срце моје небесном љубављу. Да све оно, што се у њему роди и порасте, не буде од плоти и крви но од Тебе, Душе Свети и Господе мој.

ХЛВ

Слазим дубоко у свој ум, и налазим у њему Јевреје, што спречавају улазак Теби, Светлоносни Царе мој, и што испунише сав свет причама о своме бекству из фараонског царства, које не побеже од њих.

И разгледах све што становаше у уму моме и очајно узвикнух: све то нисам ни ја, ни Бог мој, нити царство Бога мојега.

Све су то одјечи и слике земље, што моја и сувише вредна чула унесе споља и нагомилаше у уму моме.

Па где сам ја? Где је Цар мој и Господ мој? Где је царство Цара мојега? Зар у земљу обећану превукосте сво царство египатско? И у град Цара мојега зар унесите сво блато нилско?

Злехуда је храна ума мога, докле се год храни само оним што ми чула постављају. Спољашњи отисци и представе, сенке сенки, повећане до страшних размера, као што сенке увек страшилно велике порасту тамо где је светлости мало - зар је то ум мој? Све мишљење ума мога, нађох, није друго до зидања немоћних грађевина од немоћних сенки.

И још једном размотрих неизмерно поље ума мога, где се са хитрином многих паукова зидаху и рушаху читави градови од сенки, немоћнији од паучине, - и ожалостих се, и саветовах се са самим собом:

На чему могу сенке да играју ако не на светлости? Није ли та светлост ум мој? Не би ли се сенке смањивале поступно у колико би се светлост ума повећавала? Но да ли мој ум није само једна немоћна сенка ума Божјега?

Тешко мени, ако мој ум, кад се растави од тела, кроз које му се и даје ово наслеђе, остане сам у вечности са овим страшилним ткањем!

И у самоћи понављах уму моме: сада када не видим ништа, не чујем ништа, не миришем ништа, не кушам ништа, не додирујем ништа - шта сада испуњава тебе, ако не само сеновите сликеи сећања на оно што си чуо, видео, мирисао, окушао, додирнуо, што је све отишло у прошлост, изменило се, онаказило, распало, умрло? Зашто једном не сахраниш мртвеи не оставиш их мртвима, и не бежиш, него стојиш као гробље, по коме сени мртвих играју, које чека нове мртваце?

Како се вишњи Јерусалим, град Цара мојега, претворио у царство мртвих и у сметлиште светско!

Царе мој, чујем тајанствени шапат Твој, и разумем; видим светлост Твоју, и појимам.

И кад разумем и појмим, радост ми натера сузе на очи, и кличем: спасење је моје у Господу мојему!

Он је светлост мога ума, коме сам ја био дремљив стражар, те су се странци увукли и потамнели светлост царску.

Помоћи ће мени Господ мој, - кад признам да другог помоћника нема у свима световима, - да истерам таму и тамне странце из ума мога.

Нека таме, нека кружи око ума мога, но нека не улази у град Цара Светлости.

ХЛВИ

Слазим дубоко у душу своју, да видим, ко се у њој рађа и ко из ње исходи?

Како је страховита дубина душе човекове, Невесто Небесна, кад се човек осмели да понире у њу! Кроз свет и кроз ад понире смео човек тја до белих као млеко ангелских хорова, што стоје око Тебе као спољашња одежда Твоја.

Запрепастих се, кад прегледах сав многочислени пород душе моје, који се уплаши од мене и прну у страну као преплашени гаврани са стрвине.

А душа моја лежаше развраћена као девојчур са пијаца вавилонских, која заборави свога вереника.

И у гневу немоћнога и по обичају кривога поче се правдати душа моја, и пре оптужбе поче се правдати говорећи: не рађам ли ти синове? не шаљем ли ти духове?

А ја се покрих стидом и рекох: заиста, у томе и јесте и моја и твоја пропаст, што ми рађаш синове кад ја требам Сина, и што ми шаљеш духове, кад ја требам Духа.

Родила си ми не синове но слуге и разбојнике. Послала си ми не духове но прљаве становнике ада.

Као девојка дата си ми на чување, сроднику твоме, да од Светог Духа зачињеш и Сина ми рађаш. А ти несрећнице, заче не од Бога но од света, и рода ми не Бога но свет.

Зашто не сачека Духа Божјега у девичанству, него прими духове таме, који се намножише у теби, и заробише срце моје?

Подигнута си, да будеш храм Богу, а ти се преврати у путну крчму, где разбојници свраћају и леже.

Зашто не роди Сина Мудрости, који би и теби давао светлост и глас, него ми роди синове зла, који се дочепаше ума мога, и платише и теби тамом и бесловесношћу?

Гле, какав плод рађаш, онаквим се плодом и храниш. И све што из тебе излази, к теби се враћа умножено.

О кад би знала, душо моја, кад би само знала красоту невесне Девојке, чији образ ти си требала да будеш у мени! Како је диван и моћан Дух, који њу осењује! Како је прекрасан и величанствен Син, који се у Њој рађа! Уверавам те, ти би крвљу проплакала, ругобо моја, што печат своје ругобе удараш чак и на тело моје.

И одрекла би се прљавих духова, душо моја, и у свиње би их најурила. И изјурила би из куће пород свој, што свињском храном храни и тебе и себе.

И окадила би најмириснијом измирном дом свој, и осветлила га олтарским свећама. И окитила би га цвећем и звездама. И ангели, што стоје као млечно бела одежа Небесне Господарице твоје, долазили би ти слободно у посету и доносили блавест, од које би треперила утроба твоја. Треперила би утроба твоја као јутарња роса на планини под нежним ударима сунчаних зрака.

И зарадовала би се ти, душо моја, међу бледућим душама земаљским. И родила би сина, који би светлошћу својом изагнао нестварне сенке из ума мога и огњем

својим сагорео жеље света у срцу моме. И ослободио би цео живот мој од власти злих духова, обвио га целога у плашт силе и славе Духа Божјега.

Видим сузе место гнева у очима твојим и радујем се, душо покајна.

Опажам ћутање твоје, у коме се рађа бунт против себе саме.

Покај се и обнови се, душо моја, покај се док још имаш рока. Обуци се у девичанство брзо; брже, док твоја прљава временост није постала прљавом вечношћу.

ХЛВИИ

Приђи ми ближе, и још ближе, величанствени Душе Истине. Приђи, и уђи у мене дубље него што светлост и ваздух улазе. Гле, без светлости могу целу ноћ провести, а без Тебе не могу ни у постељу лећи. И без ваздуха могу десет корака корачати, а без Тебе не могу ниједан.

Усели се у душу моју дубље него што Ти мисао моја може следити. Сва васиона не може душу моју охрабрити да истраје у девичанству, ако је Ти не охрабриш.

Свет непрестано проси душу моју, да се с њом венча. Свет нуди души мојој сва блага своја, само да напусти чекање Тебе. Све своје гробове кречи свет бело, само да би замамио душу моју. Сав свој пепео износи свет на сунце и прелива га ласком и величањем, само да би завео душу моју.

Покажи, Душе Свети, сав свој сјај, да би душа моја познала, чија је она невеста.

Приђи ми ближе, и још ближе, Сило Тројице Света. Уђи дубље у свест моју него што мисли и представе светске могу ући. Као што мудра мајка, кад затрудни, спреми и кити колевку сину своме, тако и Ти, Красото и Чистото, спремај и украшуј ум мој за оно што ће се у њему из Тебе родити.

Многе зле мисли као змија, крију се око колевке сина Твога. И многе опаке жеље дижу се из срца мог и траже колевку царевића Твог, да га својим стрелама затрују.

Одбрани колевку ума мога, и научи душу моју, како се рађа и како се младенац негује.

Зави у дубоку помрчину путовање свих зломислених посетилаца рођенога мога. И дигни најсјајнију звезду над пут мудраца са Истока, мудраца првих, што са трајним даровима-вере, наде и љубави-ходе у посету најмилијем моме.

Приђи ми ближе, и још ближе, величанствени Сине Божји. Спусти се дубље у срце моје него што иједан осећај, или жеља, или страст овога света може сићи у њ. Сачувај срце моје од безбројних трговаца, од многих купаца и продаваца, што се

увек у легионима роје око млада и неискусна срца. И научи срце моје да не лудује за шареним обманама људи и ствари.

На дну срца мога настани се, као домаћин у дому своме, Сине мој љубљени, и буди му неумитни судија и мудри саветник.

Када чистота душе и мудрости ума заузме срце моје, заиста зли духови ће узалуд обигравати да закораче у њ.

И срце ће се моје испунити неисказаним миром небесним, и славиће Бога у хору са херувимима и серафимима. И вратиће богато зајам души и уму, јер ће их као равно њима равном мером наградити.

И напуниће се срце моје слатком љубављу према Господу своме, и сажалењем и добром вољом према мучећим се душама у свету и у аду.

Приђи ми ближе, и још ближе, величанствени Господару мој.

ХЛВИИИ

Сви пророци од постанка вапију души мојој, да се створи девојком и спреми за пријем Сина Божанског у пречисту утробу своју.

Да постане лествица, низ коју ће Бог сићи у свет, и човек узићи к Богу.

Да исуши у себи црвено море крвних страсти, те да човек - роб може прећи у земљу обећану, земљу слободе.

Китајски мудрац опомиње душу моју, да буде мирна и непокретна и да чека, да Тао дејствује у њој. Слава нека је Лао - Цеу, учитељу и пророку народа свог!

Индијски мудрац учи душу моју, да се не плаши страдања, но да се кроз тешко и истрајно вежбање, кроз чишћење и молитву, диже Вишњему, који ће јој изићи на сусрет и показати јој лице Своје и силу Своју. Слава нека је Кришни, учитељу и пророку народа свог!

Царски син Индије учи душу моју, да се испразни потпуно од свега семена и усева света, и отпадне од свих змијских прелести немоћне и сеновите материје, па да као празна, мирна, чиста и блажена Нирвана чека. Слава нека је Буди, царском сину и неумитном учитељу народа свог!

Громовити персијски мудрац говори души мојој, да у свима световима нема ништа осим светлости и таме, и да се душа мора оцепити од таме као дан од ноћи. Јер синови светлости зачињу се од светлости, а синови таме зачињу се од таме. Слава нека је Зороастру, великом пророку народа свог!

Израиљски пророк вапије души мојој: гле, девојка ће зачети и родити, сина, коме ће име бити - Богочовек. Слава нека је Исаји, видовитом пророку душе моје!

Господе небесни, отвори слух души мојој, да се не оглуши о савете посланика Твојих.

Не убијај пророке своје, душо моја, јер у гробовима њиховим не леже они но убице њихове.

Умиј се и опери се; осветли се и у светлости обуци. Смири се насред усталасаног мора светског, и чувај у себи савете пророка својих. Предај себе сву Вишњему, и реци свету: немам ништа за тебе.

И најправеднији од синова људских, верника твојих, само су немоћне сенке, које, као праведни Јосиф, у сенци твојој ходе. Јер смртност рађа смртност а не живот. Заиста ти кажем: варају се мужеви земаљски кад говоре да они дају живот. Они не дају но кваре; и сурвавају и топе живот у црвено море, и унапред га увијају у таму и чине обманом ђаволском. Нема живота, душо, док од Светог Духа не дође. Нити има стварности у овом свету, док с неба не сиђе.

Не убијај пророке своје, душо моја, јер убиство је самообмана сенки. Не убијај, јер никога убити не можеш до себе.

Буди девојка, душо моја, јер девичанска душа је једина полустварност у свету сенки. Полустварност - док се Бог у њој не роди. Тада душа постаје пуна стварност.

Буди мудра, девојко моја, и срдечно прими драгоцене дарове мудраца са Истока, намењене сину твоме. Не обзир се на Запад, где сунце залази и не лакоми се на дарове призрачне и лажне.

ХЛИХ

Склони, Боже, од злих очију душу моју, када рађа мудрост Твоју. Осами је између људи, у пећину чобанску. Нека је нико од смртних не прати осим сенка једног праведника. У пећину витлејемску, у пећину од камена, што никад не похули имена Твога, ту нека се склони бременита душа моја.

Нека јој друштво праве невина јагњад и телад, што су од рођења намењени за јело нечистијим од себе.

Нека над пећином тихо горе огњеви небесни, и са страхом нека гледају на скромни угао васионе, на црну земљу, и на најскупоценији део тога угла, на пећину богородну.

Нека се одмакну цареви земаљски и мудрујући препирачи варошки нека се не приближују. Скромни пастири јагњаци и телади стајаће око пећине моје, и гледаће

Небо како се отвара, и певаће с ангелима небесним, када душа моја роди спаситеља мога. Нека се удаље сви остали, који живе од тренутних спасиоца и спасења.

Води, Господе, светлошћу Својом источне мудраце, и пророке, и светитеље, ка пећини душе моје. Да јој донесу три најдрагоценија дара источног човечанства.

Први дар је видовито знање о Теби, што превазилази сва остала знања. Нека носилац тога дара кади драгоцени товар свој молитвама свих пророка Истока, и свих олгара источних пророка.

Други дар је видовито ишчекивање рођења Твога у чистоти девичанској: нека носилац тога дара држи пост целим путем, да му се око не замути од земљине масноће, те не изгуби из вида звезду водиљу.

Трећи дар је видовита љубав према Теби.

Нека носилац тога дара бди над својим даром у путовању своме. Да се не спотакне срце његово о неку земаљску прелест, те не задоцни на поклоњење новорођеноме.

Заиста једнога од њих пратиће сав ум мој, и сва свесност ума мога. Другога од њих пратиће све срце моје, и све жеље срца мога. Трећега од њих ишчекивање душа моја, испуњена благодаћу и љубављу.

Но свештени путници ће опрезно путовати, и застајкивање на путовању своме, и питаће за пут, и довешће у опасност душу моју и првенца душе моје. Наивни као голубови, питаће за пут!

Али Ти си безгранично милосрдан и безгранично мудар. Кроз педесет столећа Ти слажеш скупоцене дарове на Истоку. И нећеш дати, да носиоци тих дарова падну у руке разбојника.

Од превечности Ти спремаш рођење Сина у девојачкој души. Те нећеш допустити, да га убије Ирод, неко, кога је земља родила и земља крунисала у поегипћеном граду Јерусалиму.

Склони, Боже, душу моју од многих злих очију.

Л

На тромим точковима тела путује душа моја по овом свету обмана, који се труди, да својом тромошћу и масивношћу докаже битност своју.

Господе Светлоносни, како се страшљиво припила душа моја уз трошне точкове! У слепилу своме мисли, да ако с тих точкова спадне, још ће моћи ниже пасти. Као да не стоје на истом пепелу и онај на дрвету и онај под дрветом!

У своме страху и незнању сва се душа моја предала телу, само да би је тело што спорије и што дуже носило на путу ка кобном крају.

Своје господарство, своју стварност - једину стварност у овоме свету - уступила је душа телу из страха и незнања. Уступила је огледало слепоме, и слепи га разбија у комаде.

Сети се свога почетка, душо, кад си била као сунчев зрак, и тело твоје као месечина. Тад си била оштра и прозрачна као светлост сунчана, а точкови твоји хитри као месечина.

Тад си знала, да је битност у теби, и да су точкови твоји само сенка твоја и позајмица твоја. И нису знали за страх, јер си вид имала и видела си себе на крилима моћи и бесмртности.

Троме точкове, на којима се сада возиш, сама си хтела по својој вољи, по своме страху, по своме незнању, и сама си их створила. Ни тебе каква си сад, ни тело твоје какво је сад није желео Бог створити. Да би се спасла ређега мрака, у који те је бацила жеља твоја, ти си се спуштала у све гушћи и гушћи мрак, док се ниси сасвим помрачила, и одебљала, и према себи и хаљину скројила. И док ниси најзад предала све своје достојанство дебелој хаљини својој, да би се само спасла страха.

Дала си своју битност ономе, ко не може да је носи, и тако си је изгубила на обе стране, и постала си небитна и страшилна сенка као и тело твоје. Јер битност је светиња, те чим се изнесе на пазар, да се продаје и купује, она оставља и купца и продавца и удаљава се подједнако од обојих.

Зато ти је, душо, и велики мудрац индијски одрицао битност - теби не мање него телесној одећи твојој. Но ако Бог сиђе у тебе, и роди се у теби, ти ћеш обрадовати ожалашћеног мудраца индијског, што на лотосу седи и мисли, јер ћеш повратити изгубљену битност. Заиста, сва је битност у Богу, и ван Бога нема битности ни колико зрно горушично.

Гле, видим у теби један кугић, као једну свећом осветљену пећину у големој планини, притиснутој мраком. Што дуже гледам у ту скривену светлост у теби, све више ми она личи на девојачку красоту, на твоју првобитну красоту, душо моја. Од гледања мога расте малена светлост, и све се јасније распознаје у њој чудно девојачко лице. Као један сунчани зрак обучен у месечину.

Ту је спасење твоје, душо устрашена. Ту је живот твој, - све остало је гроб. Кад би само могла разбуктати ту малену светлост, и као буктињу велику унети је у ум мој и у срце моје.

Воспрени, душо моја, и прикуј поглед твој на малену пећину, где малена девојка обитава. Гле, из те пећине доћи ће ти избављење. У њој ти и сада лежи сва преостала моћ, и ненаружена красота, и непродата бесмртност.

Ван пећине, ван душе моје, где девојка рађа Бога, све је сен и пепео, заједно са тромим точковима тела.

ЛИ

Душе Свети, гле, како је подла душа моја!

Како страшљиво крије плод Твој у себи, страха ради јудејскога, страха ради безбројне деце мрака, што их она намножи у себи из брака свога са светом.

Народила је безбројне вукове и лисице, и ставила их у царске одаје своје, док Син Твој нема где главу да приклони. И сви траже да убију оно што се од Духа роди. Ах, Иродови саучесници! Јер се боје моћи и праве светлости! И стрепе за круне своје највише они, који су их отели и сами себи кржаве на главу ставили.

Бежи, душо моја, са својим новим плодом, са својим јединородним плодом, бежи у Египат, у земљу још мрачнију од Израиља. Гле, безбројни робови, које си произвела у себи од семена светскога, дижу хајку на сина твог јединог, и траже да га убију.

Но очи зликоваца тамније су од круне њихове, те у слепилу своје не распознају младенца Божјега. За то ће поклати многе младенце, да бии твог младенца заклали.

Видех пастира озебла крај малене ватре. Очи своје не скидаше он са ватре, као да хоћаше помоћи јој огњем очију својих да гори. И заклањаше ватру рукама од студених ветрова, и дуваше је дахом својим, да се јаче разгори, да порасте и одоле ветровима, и њега да загреје.

Тако из срца мога бесне ветрови злих жеља претећи божанској свећи у теби, да је угасе. И тако из ума мога бесне зле помисли, да напљују на једину светлост у теби, што им припрема пропаст.

Све што си ти, душо намножила у моме уму и у срцу моме, сматра тебе не за мајку но за маћеху, и никога нема у одвратном породу твоје, да ти стави прст на горећи језик и да те расхлади. Сад си први пут постала мајка, јер си родила сина, који расте у послушности према теби и Духу Светом, и у нежној родитељској љубави.

Не намећи му, робињо, ропске бриге овога света на главу. Он мора расти у сили духовној и бити у ономе што је Оца његовог. Гле, он долази као пламен, што ће сажећи непријатеље твоје, и осветити и загрејати тебе.

Као посланик он долази из једнога царства, где си ти царовала у девојачкој чистоти и красоти. Зар не познајеш сина свога, душо безумна?

Као весник он долази из царства светлости, где си се и ти блистала блистањем многих сунаца, да те позове поново у то царство. Зар не распознајеш гласа сина својега, оглувела душо?

Као витез слободе он долази из једног царства слободе, где си и ти негда живела, не познавајући страха ни глади робова, - долази, да те ослободи од дебелих верига, у које те је спугала дебелост светска. Зар још оклеваш, да поздравиш клицањем ослободиоца свога, онемела душо?

Душе Свемогући, ојачај спасоносног младенца у колевци душе моје. И сачувај га од свих огровних стрела, које лете на њ одозго из Израилља и одоздо из Египта.

ЛИИ

Ликуј, душо моја, узрасте младенац твој, и опас се снагом, јачом од земље. Рушилац свих твојих кула од дима узрасте у свету, и свет га не примети и не позна.

Пустиња му беше друштво, а мисао и молитва веза са небом, домовином његовом.

Ево га где слободно креће сада у посету мрачном породи твојој. У очима му сија вечност; и на лицу му се чита вечност; и у рукама му борави вечност. Јачи од света, ево, излази у борбу са светом, - са свима сеновитим световима твојим, душо заробљена. Ликуј, душо моја, гле младенца твога где узрасте, нечујно од света, и опас се снагом, јачом од света.

Миран као сваки јунак, свестан своје непобедиве моћи и унапред побеђене немоћи противника, корача љубљени мој између зверова, и зверови му се склањају с пута, страхом испуњени.

Ваистину, природа га упозна пре људи, и предаде му се као прави слуга правом господару својој.

А од људи познаде га само један, и завика, и вик његов оста глас вапијући у пустињи, кога људи убрзо угушише насиљем и крвљу. Јер насиље је оруђе немоћнога, и крв је пут немоћи, од Каина до Ирода.

Отац свих насилника од почетка света сrete га и понуди му сва блага овога света, само да поштеди и не згази његов усев у свету.

Виде властодржац овога света мога миљеника, као што ноћна сенка изјутра гледа долазак сунца и гледајући умире.

Као посланик живе и вечите Тројице стајаше мој миљеник пред властодршцем света обмана. И цар таме покуша, да унесе дисхармонију и да помути олично тројство у јединству. Па по обичају својој, по опробаном на људскоме роду занату

своме, он прво поласка стомаку витеза мога. Да би прво уловио стомаки дао му старешинство над срцем и умом, и ове учинио сенком и слугама стомака.

Но доњи човек оста у ненарушеној хармонији са средњим и горњим човеком. Стомак витеза мога оста веран јединичном тројству, у коме су троје једнаки и једно.

Тада властодржац таме и зла удари ласкама на срце миљеника мога. Но срце овога, светлије од светлости, не прими таму у себе, но, као и стомак, оста верно троичној хармонији.

Најзад властодржац таме са свима тамним силама, навали на ум спаситеља мога, да би га навео да суша Бога безумним и вратоломним чудима.

Но ум јединороднога мога бејаше као сунчана буктиња, што сваку нечистоћу сагори па одбаци из себе. Те тако ни ум не изиђе из слатке хармоније светог тројединства.

Тако мој победник однесе прву победу над царем дима и пепела, који изиђе да преговара с војводом мојим, нудећи му све - осим власти над светом.

ЛИИИ

Нека се спусти небо и придигне земља, кад отвара уста своја Ум превечни, рођен у пећини душе моје од Духа Светога и Пречисте Девојке.

Речи његове капљу на гробља, и пепео се почиње зеленити и цветати.

Одбачени од света, и који одбацише свет, трче му у сусрет, а миљеници света са ужасом беже од њега.

- Ја и Отац једно смо. Пре човека ја јесам. Тако говори Мудрост, рођена у девојаштву твојем, душо моја. Слушај и разуми вечност своју, изгубљену у пепелу времена.

Свака душа, која твори вољу Оца небеснога, може се назвати мајком Мудрости Божје. -

Овако говори Мудрост Божја, рођена од Духа Светог у теби, душо моја:

Ја сам живот и васкрсење мртвих. Ко прекине везу са мном, прекида везу са животом и постаје као облак дима, у коме нема ни светлости ни влаге.

Ви што мислите, да сте живи, а у ствари сте мртав облак дима, што се креће случајним ветром, приђите к мени, и ја ћу вас напунити светлошћу и водом, светлошћу истинитом и водом живом, и бићете живи у истини.

Ви што драговољно прилазите к мени и пуните, се мојим животом, губите себе, какве вас свет сазда, и постајете једно са мношћом као што сам ја једно с Оцем небесним.

Заиста нећете се плашити времена, јер време је бич света, и припада свету а не мени.

Нити ће вас збунити колебања у времену и простору, јер сва колебања су уобразилено звиждање бича по игралишту, и припадају свету а не мени.

Дајем вам мој мир, кога време не може нагрести, ни простор стеснити, нити сва колебања света поколебати.

Испуњени светом, испражњени су од живота, и робови су света. Испуњени животом испражњени су од света, и синови су живота.

Ја сам пун живота, и смрти нема дела у мени ни колико врх од игле. Зато мене свет не познаје, јер света нема у мени. Свет познаје само своје, као што живот познаје своје.

И заиста, ја сам најнепознатији гост у свету. Дошао сам да понудим, а не да узем. Од своје пуноће нудим; од ништа се нема шта узети. Моја пуноћа - пуноћа је Бога, који ме посла у свет, да дам себе свету, и оживим гробља, па да се опет вратим у царство живота. Ја и живот једно смо. И пре Адама ја јесам, и после Адама ја јесам.

-

Душо моја, васкрсавај! Док је васкрситељ твој у теби, васкрсавај! Кад он оде из тебе, ти нећеш моћи ништа чинити до рађати мртве и сахрањивати мртве.

Претвори се у слух и у послушност, неживотни породе душе моје, и васкрсавај из гроба.

ЛИВ

Сине живота, испуни земљу тела и душе моје животом својим, да се имам с чим појавити међу живим ангелима.

Без Твога живота ја нећу моћи дисати ваздух што ангели дишу, нити јести хлеб што ангели једу. И бићу опет изгнан за врата царства небесног, испред којих и сада као ослабљен лежим.

Намами ме свет на свој хлеб, и засу душу моју камењем. Намами ме на рибу и засу срце моје камењем.

Намами ме на светлост, и обуче ум мој мраком.

Не мрзим сиромаха, али ми омрзе свет што се као сиромах прави богатим. Нити мрзим себичнога, али ми омрзе свет што се као себичан прави дарежљивим. Нити мрзим безумнога, али ми омрзе свет што се као безуман прави умником. Нити мрзим болеснога, али ми омрзе свет што као јехтичав намерно трује воду здравима. Варалицуи претварача мрзим, Господе, што живот мој затрпа земљом говорећи ми све време о небу.

Беше богат трговац, па умре, и дућан му би разграбљен од суседа и стајаше празан још увек са именом покојника над вратима и исписима драгоцене робе у дућану.

Такав сам и ја као овај дућан, рекох себи у стиду. Још носим име живота, а живот је мој сав разграбљен од суседа мојих.

Сине Божји, Сине Живота, испуни земљу моју животом.

Прво избаци камење из душе моје, и нахрани је правим хлебом. И очисти срце моје од змија и испуни га Собом. И разагнај таму из ума мога, и напуни га светлошћу неба.

Јер заиста нећу оживети, ако само душа моја оживи а срце моје остане испуњено смртним жељама. Нити ћу васкрснути, Господе, у царству твоме, ако се само срце моје очисти а ум мој останеи даље испуњен мраком.

Заиста, док се сва три извора у мени не избистре, неће бити живота животу моме. Избистри ли се један, друга ће га два мутити.

Избистре ли се два, трећи ће бити довољан, да замути оба прва. Сваки је од та три извора у мени или тровач или спаситељ других.

Сине Живота, испуни земљу моју животом. Ти си мудрост моја, јер је у Теби не само ум божански, но и девичанство божанско, и светост божанска. Јер да ниси рођен из божанског девичанства и божанске светости, не би био мудрост но ограничено светско знање и вештина.

Сине Божји, Ти си једини хранљиви хлеб живота мога. Молим Ти се, не одврати лице Твоје од мене грешнога. Ти си једина жива вода, што може напојити жедну пустињу живота мога.

Молим Ти се, не одврати лице Твоје од мене грешнога. Ти си једини здрав ваздух, што може исцелити ослабљеност живота мога.

Молим Ти се, не одврати лице Твоје од мене грешнога. Но помилуј ме и спаси!

ЛВ

Ко си ти? питају деца света Сина, девичанска душо моја.

Јер га виде где ходи међу њима као цар међу робовима. И слушају његове моћне речи, и не разумеју. И гледају Његова моћна дела, и пуне се страхом. И осећају силу где излази из Њега, и збуњују се.

А Син твој, најлепши међу синовима људским, са чистим очима вола, и мирноћом јагњета, и снагом лава, и замахом орла, и лицем ангела, одговара:

Ја сам Истина. Дошао сам од истине, доносим вам дар од Истине, и враћам се на Истини.

Кад би у вама било истине, ви би ме познали, и не би питали: ко си ти?

Заиста, ви не умете рећи ни ко сте ви; како ћете онда разумети, кад вам кажем - ко сам ја?

Гле, ви сте сами по себи ништа, као сан одвојен од сањача. И нисте ни у два секунда у времену нити на два корака у пространству. Као кад се дим, носи над језером, па му сенка игра по води, тако јеи живот ваш празно и небитно играње сенки.

Још само нисте заборавили да изговорите реч "истина", и то је све што вам преоста од Истине. Светлуцање ствари називате истином. Као кад би вечити тамничар, који је само чуо за сунце, назвао бубу - светлића - сунцем.

Ко познаје истину, истина се усељава у њега, и он постаје једно са истином, и није полован но цео човек. Истина уцељује, и чини целим, док обмана ситни у комаде и меље човека у пепео.

Као што је развејаном пепелу од дрвета немогуће више познати зелено дрво, тако је вама немогуће познати мене.

Заиста ја сам Истина, иста јуче, данас и сутра. Дух Истине, који је са мном, Он говори кроза ме, Он живи у мени. Без њега ја бих био ништа као и ви. Но због њега у мени ја сам Онај који јесте.

Са висине сам сишао, као плаха киша, да напуним исушено речно корито, које ви увек још називате реком.

Други су доносили законе, а ја доносим Истину. Други су чистили корито од осушеног блата и спремали га за воду, но нису могли дати воду. Ја дајем воду, и пуним корито, и оправдавам име реке.

Нисам дошао у вашу сухоту, да вас учим како се ископава вода из земље, него сам дошао - вода жива - да ме пију жедни.

Нити сам дошао, да вас учим како се прави хлеб, него да будем хлеб свима гладним.

Нити сам сишао у ваш мрак, да вас учим како се ствара светлост, него да вам светлим. Гле, ни сунце - мања светлост од мене - не учи како се светли, но светли.

Нити сам се спустио у безумно треперење сенки, да вас учим шта је стварност, но да будем стварност, у пределима празнине и ничега.

Заиста, нисам дошао, да вам будем учитељ мудрости но сама мудрост.

Ко мене не прима, не једе, не пије, не дише, и тиме не постаје једно са мном, тај остаје ван мене, што значи, да остаје ван живота и истине.

ЛВИ

За истином трчи душо моја, Сине Истине, и трчању њеном нема краја, нити имена њеном умору.

Боље, умири се, душо моја, и миром својим привуци истину. Како би ти назвала онога, ко би у поноћи рекао: не могу без светлости, морам трчати на сунце, да донесем неколико зракова?

Нашто почињати трк од хиљаде година, кад је светлост бржа од тебе и може ти пасти у крило за неколико тренутака.

Отвори се, душо светлости, и светлост ће доћи у тебе.

Зидови, што стоје између тебе и истине, и изгледају ти као чудовишне планине, које покушаваш заморним трчањем да пређеш, јесу твоја творевина, и слабији су од беле пене на језеру. Само кад би ти могла отворити очи довољно да их не видиш. Заиста, биће тих зидова зависи од твога виђења. Ако их ти не би хтела видети, они не би постојали.

Гледах пиле на црној табли где трчи у кругу, обележеном белом кредом. Гледах га дуго како трчи и не усуђује се прескочити белу линију, која му ваљда изгледаше или као жива ствар или као висок зид.

Таква је, рекох у жалости, и душа моја, кад мисли, да је од њене слободе дели или неки моћни дивови или страшно високи зидови. У ствари између њене тамницеи слободе постоји само једна ображена линија, тања од длаке.

Сви зидови твоје тамнице, душо моја, састоје се из твога страха од света, из твоје жеље за светом и из твојих мисли о свету. Све ове зидове ти си сама сазидала по упутству твојих чула од материјала, што су ти она дала, ваистину слабијег од пене.

У почетку ти ниси имала чула, и истина се није делила од тебе. Кад си ти ослепила, послала си чула, да трче за истином. И хртови трче и хватају најближи и најлакши лов, и доносе вукове слепом господару, и овај их једе као јелене.

Не трчи, душо моја, јер својство је чула, да трче. Слуге трче и робови, а господар мирује.

Гле, у једном углу дубоког мира и девичанске чистоте у теби отворило се предвечно око твоје. То око не види зидове твоје тамнице, зато и не трчи уз планине, које не постоје. То је Син Истине, један од Тројице што држе све небесно царство, од кога си се ти оградила, пожелевши да будеш Четврта. Заиста ти кажем, четврти не постоји нигде унакрст постојећег. Његово је име - Непостојећи.

Твојим играњем и заигравањем по тами ти си ме, душо, учинила четвртим. Сав твој народ из света четвртих баћиће се каменом на Сина Истине. Бежи, душо бедна, од света четвртих. Одреш се од свега, баци све, омрзни све, и - поклони се Истини Тројичној, која ти се кроз Сина Истине даје.

Господе Истине и Живота, помози души мојој, да се баци преда Те и зајеца: Ти си моје биће, мој живот и моја истина, премили Сине Свете Тројице. Ти си моје све, и ја ти се предајем нага и сиромашна. Немам шта да одбацим нити да презрем, нити да омрзнем, јер сем Тебе ништа и не постоји. Смилуј се, и прими ме у своје наручје.

ЛВИИИ

Ниси ли ти онај што ће доћи? питају синови земље Рођенога од Девојке твоје, душо моја.

А Рођени од Девојке блиста јутарњом светлошћу међу синовима земље, који су мрачни као угашени дани.

Пламени серафими сијају у Његовим очима; премудри херувими седе на његовим уснама; господствени престоли држе став Његов. Видећи Га сама, вођа без земаљске војске сваки умни човек поверује, да то може бити вођа страшне и безбројне војске невидљивих сила.

И ево, окружен анђелским војскама твој вођ, душо, отвара уста и одговара:

- Заиста, ја сам онај, кога очекујете и другоме се не надајте. Ако тражите пут, ја сам Пут.

Ја сам ваше Сутра од данас до краја времена. Свако добро, што ви очекујете од свих сутрашњих дана, у мени је. Данас је ваше сутра у мени испуњено. И ниједан дан, до последњег дана, неће вам донети оно што вам ја доносим. Гле, ја сам дан без почетка и без краја.

Ја сам ризница свеколике будућности и пут ка тој ризници. Сва будућност не може вам дати ниједно зрно добра, док од мене не позајми.

Сви пророци показивали су пут к мени. У мени се завршују и губе сви пророчки путеви. Од сада сам само ја пут, и ван мене су беспутице. Као многи потоци, што се уливају у једну реку, и при том губе свој пут. Тако су се сви пророци улили у мене, и од сад ја одређујем ток живота. Ко и надаље продужује да иде путевима пророка, тај ће ићи путевима непостојећим, и угруваће се.

Пророци су долазили, да покажу пут; ја сам дошао, да будем пут.

Ко хоће за мном да иде, тај не може ићи за мном само ногама, но и свом душом, и свим срцем, и свим умом својим.

Дуг је мој пут, и пашће од умора ко се само у своје ноге узда.

Када деца желе да иду упоредо с дивовима, морају се отказати хода својим ногама, и сести на леђа дивовима.

Ко хоће да иде упоредо са мном, мора се отказати својих ногу, и своје душе, и свога срца, и свога ума. Онога, ко се откаже свега тога, ја ћу узети на своје ноге, у своју душу, у своје срце, у свој ум. И неће ми он бити тежак, нити ја њему заморан. Онај пак, ко се не откаже свега, нити може мене на путу стизати нити задржавати.

Ја сам пут, и онај ко иде мојим путем, не иде сам но са мном. Пророци су показивали пут овуда или туда или онуда, јер сами нису били пут. Ја не могу показивати пут: овуда, туда, или онуда, нити пустити икога од мојих, да иде без мене. Ко хоће да иде мојим путем, тога ћу ја носити на себи.

Још вам једном кажем: ја сам жељено сутра и пут ка сутра. Без мене нити можете наћи пут ка своме жељеном сутра, нити га дочекати.

Богоносни Сине, помилуј нас и поведи нас собом.

ЛИХ

Питате ме за пут, заморени тркачи?

К чему јурите, синови човечји? Кад би знали, к чему ходите, знали би и пут.

Безбројне су мете ваше, зато су вам и путеви безбројни.

Сударите се и проклињете један другог, зато што вам се путеви сударају.

Нека вас је колико траве на земљи, нећете се сударити, ако имате једну мету и један пут. И уста ваша осушиће се од проклињања.

Они што траже живот и истину, имају једну мету и један пут. Мета им показује пут, као што се сунце показује светлошћу. Заиста, ко се скрије од сунца, изгубиће и мету и пут, и узалуд ће се бацати по мраку тамо и овамо.

Не пуштајте се на путеве својих мисли, јер оне вас воде једна другој, и изван себе не знају ни мете ни пута.

Не верујте својој души док год вам она указује на месо, у које се обукла, као на мету и пут. Да лије икога до сад одећа водила путем?

Пут царству блаженства не налази се, и не показује се, и не пресеца се. Он се рађа у души онда, кад се у њој рађају живот и истина. Роде ли се живот и истина у души вашој, радујте се и веселите се, јер је и пут рођен.

Као што се живот не може одвојити од истине, тако се ни пут не може одвојити од живота и истине.

Док се све троје не објави, ниједно није објављено.

Не полажите наду своју на сутрашњи дан, да вам јачу светлост баци на ваш криви пут. Јер сутрашњи дан је само једна нова кривина вашег пута, и нова загонетка.

Не полажите наду у дане, јер дани су рукосад маште ваше. Него положите сву своју наду у Дан, који кад осване не смркава.

Госпoде, Госпoде мој; тросунчано Божанство моје, ко ће доспети до Тебе?

Путеви су људски као мрежа, по којој тркачи цео дан трче, и увече се нађу на истом месту. Збуњују ме измрежани путеви људски, и питам се, ко ће доспети до одморишта Господа мојега?

Ко позна мене као мету свога идења, томе ћу ја бити пут ка дворовима мојим.

Госпoде, Госпoде мој, тросунчано Божанство моје, ко ће смети ући у светлост Твоју?

Ко је привикао гледати светлост моју у себи, тај ће смети ући у светлост моју. И неће бити спржен.

Душо, душо моја, трonoћна тамо моја, кад ћеш скинути образину своју и обратити се у тросунчани дан?

Спасавај се док божанска луча гори над тобом. Јер кад оде од тебе, нестаће те као што нестa, гле, и играјућег месеца на дну језера.

LX

Колико си и колико пута јецала, душо моја, за оним, ко би знао пут, и видео истину и имао живот.

Давала си се жедно многим трчи знацима, који су те поводили на сваки пут донекле, и повраћали те назад.

Слушала си многа причала о истини, душо моја. Но кад си им ти стављала важна питања, од које ти утроба гори, њима се реч загрцавала у грлу. А ти си ожалосћена ишла другим причалима, и слушала изнова исту причу, која као и све остале иду само донекле, као затегнута гума.

А они, који су се старали, да ти покажу живот, отворили су ти само очи за смрт.

Но ево васкрситељ долази, и свестрашећа смрт измиче у страху испред њега. Ево ти, душо, приче о животу, који смрт не скраћује но чини дужим.

Ево ти живе приче о истини, што даје одговора на сва твоја питања пре него их и поставиш.

Ево ти путовође, чијем путу краја нема и који кад те поведе, не враћа се.

Ево пастира доброг, који више цени живот једне овце него све суботе јеврејске. И лекара ево, коме је драгоценији живот покајаног грешника него храм Соломонов.

Не брини, душо моја, ни за једну овцу у своме тору, - ниједна погинути неће. Нити жали за вуковима око оваца, - ниједан умаћи неће. Јер пастир твој има мач оштар с обе стране.

Све су овце у теби, и сви су вукови у теби - пород из твога брака са небом и земљом - и ево, миљеник мој улази с мачем оштрим с обе стране.

Не кукај, ако те заболи од његовог мача. Он је лекар добри, исеца из тебе само оно што ниси ти. Не кукај за туђинцима, што ти донеше болест, и срам, и ране тешке.

Не плаши се огња неугасивог, што он уноси у тебе. Одавно је нагомилана стареж потребовала пожар у теби. Дуго ће трајати тај пожар, јер је гнила стареж у теби.

Оно што те буде болело, то ниси ти, душо моја, но твој други брак и - незаконита деца.

Не ропћи, ако те одвоји од оца и мајке, и браће и сестара. Од свега што је небесно он те неће одвојити. И ниједну твоју небесну везу он не мисли пресећи. Гле, он те само одваја и чисти од земље, и пресеца везе твоје са земљом.

Кад би ти била девојком чистом, душо моја, и гледала незамућеним оком небесне невиности, ти би се и сама лако одрешила од тих веза, јер би видела, да оне у истини и не постоје.

Жури душо моја, и уједини се са Сином Бога Живога, јер мени се не чека. Кад се ујединиш, гле, ни његов мач ни његов огањ неће ти бити страшни, но слатки као мед.

ЛХИ

Топе се снегови на планини, кад сунце обасја; и потоци се сливају, да оперу земљу. Које ће сунце отопити снег с врхова ваше душе, синови људски, и опрати земљу вашу?

Као љути мраз тако је стегнута душа ваша од греха. Као лањски снег, на који пада нови снег, тако непомичан лежи ваш лањски и преклањски грех, постеља греху данашњем и сутрашњем.

Не би имали греха, да немате грешности; грешне воље да немате, не би греха имали. Не би се задржавао снег на планини, кад би земља била топла; кад би топла земља била кад би се хладна магла, што крије сунце, уклонила, не би се задржавао снег ни на планини ни у долини.

Хладна почва, и хладна магла између вас и сунца вашег, гомилају снег на снег, и лед на лед.

Ко ће отпустити грехе ваше, и замрзлост вашу ко ће откравити?

Залуду ви сами себи опраштате грехе. Опраштањем својих грехова ви од снега правите лед, још глађу постељу за нови снег.

Светлост тросунчаног Божанства једина може отпустити грехе ваше, као што сунце једино може отопити снег на планини, отопити снеги лед, и измамити цвеће из црне земље.

Опраштају ти се греси, устани! Човече, познајеш ли онога, ко има власт, да те поздрави овим слатким речима? Кунем ти се, нећеш га наћи ни срести на земљи, ма сву земљу унакрст разрио. Ма разрио и све земље, што круже око сунца, нећеш га наћи. Јер он од земље није, и земља га не храни.

То је небесни човек, спаситељ душе твоје, далеко од онога ко сам себи грехе опрашта, а близу, врло близу онога, ко омрзне грехе својеи завапије небу, да их истреби.

Његов ум је чистији од сунца, и реч је његова врелија од сунца. Те топи снег са душе човекове, и измамљује цвеће да расте. Све наслагане спратове снега и леда може он отопити и сву земљу опрати. Њега призови из дна душе своје, и доћи ће.

Кад он викне: опраштају ти се греси, - душа твоја, сада укочена под теретом греха, постаће лака и покретна, и нестаће ослабљености тела твога.

Греси душе ране су душе. Како ће бити тело здраво у рањаве душе?

Безумник говори: гле мога суседа, окорелог грешника, како му тело цвета здрављем! Заиста грех душе не штети тело, говори безумник.

Очекај, безумниче, очекај још мало, док гној душе не пробије кроз тело. Тад ћеш закључати уста своја и бежати од греха као што бежиш од смрадне трулежи. Очекај док црв не разједе јабуку изнутра, и ожалостићеш се од њене спољашње увелости и бледила.

Тад ћеш и ти стати с губавима крај друма и самртнички викати: Сине Божји, помилуј ме!

И тад ћеш чути - и разумети спасоносне речи: опраштају ти се греси, иди с миром!

ЛХИИ

Чујем глас из дубине где говори: безгрешан ће ходити међу болесницима и неће се уболестити. Јер безгрешност је здравље и снага, пуноћа здравља и снаге.

Безгрешан не умире. И ако умре безгрешник због туђих греха, оживеће. Као и све болести - и смрт је болест, коју наноси грех. И као што ниједна болест нема власти над безгрешним, тако ни смрт нема власти над њим. Заиста, синови земље, и смрт није друго до болест.

Нека устане онај, ко је господар над грехом, и биће господар над болестима. И лечиће болесне, и васкрсаваће мртве.

Гле, безгрешност значи много живота, а грешност - мало живота. Бацајте врело угљевље у зелену траву, и нећете је запалити. А траву исушену од сока животног запалиће врело угљевље. Још су немоћније болести према безгрешноме него огањ према зеленој трави.

Безгрешан има много живота, и даје; грешан има мало живота, и отима. Ко има много живота, томе се још даје, као вода пуноме мору. Ко има мало живота, од тога се одузима. И што више буде отимао, све ће мање имати. Заиста, живот је поклон, и само се да поклонити, и поклањањем умножава се. А отмичар ће се све више смањивати, док не ишчезне.

По планинској трави ходи слух: грех и болест не могу нагрести и разјести живот; само га могу потиснути и заузети место живота.

По зеленом језеру жубори слух: много живота јаче је од много греха; и много живота прогони грех и заузима место греха.

Кроз сву земљу скроз ходи, ходи слух: живот и болест односе се као постојеће и непостојеће; царство једнога не зна за царство другога.

Кроз сву звездану васиону скроз шумори, шумори слух: додир с Богом чисти од греха; додир с Богом лечи од болести; додир с Богом избавља од смрти.

Пророци и мудраци вичу оно што ангели шапћу: ко се дотакне живота, живеће; ко се дотакне греха, умреће. Ко зна живот, тога и живот зна; ко зна смрт, тога и смрт зна. Живот нема очи за смрт, нити смрт има очи за живот.

Погле, како присуство Сишавшег с неба лечи оне, који исповедише живот, и умртвљује оне, који исповедише смрт!

Погле како је Син Девојачки препун живота, и како га даје оним синовима женским, који се повратише девојачком стида и запросише живот у Животодавца!

Погле, како је лако Препуноме одливати, и Безгрешноме отпуштати грехе, и Здравоме лечити, и Животоносном мртве васкрсавати!

Душо моја, устани и ходи. Ево опраштају ти се греси. Ево лечиш се од немоћи, и смрт је готова да побегне.

На маленом пољашцу, што ти грех и болест још не уграбише, усправи се, душо моја. И сва бивша твоја поља, отета непостојећим, биће опет твоја.

Господе мили и премили, верујем и исповедам, да си ти живот.

Само ми отпусти грехе, Славо моја, и све остало даће ми се само собом.

ЛХИИИ

Војници живота, војујте крепко и не сустаните веровати у победу. Победа се даје оном, чије око неуморно гледа у њу. Ко помисли на пораз, победа му се губи из вида, и он је не налази више. Малена звезда у даљини, што од истрајног погледа расте и приближује се!

Живот је победа, децо моја. Војници Живота војници су победе.

Стражарите будно, да ниједан непријатељ не ускочи преко зида у ваш град. Ускочи ли један, град је изгубљен. Само једна змија увукла се у Рај, и Рај се претворио у Пакао.

Гле, једна кап отрова у пуно тело крви, и лекари проричу смрт!

Није важно убити непријатеља ван града колико не пустити га у град.

Војници Живота, војујте крепко, и не сустаните веровати у победу.

Шта вам вреди, ако свет освојите, и свет вам заузме место душе? Заиста, свет ће остати, али душе ваше неће бити. Плашљива је тица душа, и ако мало, мало пепела баците на њу, она прне и отима се да побегне.

Скупља је душа од света, - боље, дакле, освојите душу него свет. Вернији је савезник душа него свет, - боље, вежите савез с душом. Богатија је душа од света, - боље, остављајте своје благо у њу. Моћнија је душа од света, - боље, тражите здравља у њој. Лепша је душа од света, - боље, узмите њу за невесту. Плоднија је њива душе него свет, - боље, трудите се око ње.

Војници Живота, војујте крепко, и не сустаните веровати у победу.

Не изгоните ђавола ђаволом. Јер увек ћете имати ђавола у кући. Него изгоните ђавола Богом. И ђаво ће побећи, а Бог ће остати.

Не војујте огњем против огња. Јер ћете учинити огањ сувише великим, и сагореће и ваша кућа, поред куће вашег непријатеља. Него водом војујте против огња, и угасићете га.

Не дижите смрт против смрти, јер ћете повећати њиву смрти. Него дижите живот против смрти, и смрт ће узмаћи као сенка пред сунцем.

Војници Живота, војујте крепко, и не сустаните веровати у победу.

Ваш циљ ваше је и оружје. Ако за Живот војујете, од Живота и очекујте венац славе.

Немојте имати два циља, нити двојаког оружја. Када је циљ живот, живот је и оружје. Када је циљ смрт, смрт је и оружје. Где год се помешају живот и смрт, смрт је победилац.

Нити тражите награду с две стране. Јер друга је страна смрт.

Нити служите два господара. Јер другоме господару име је смрт.

Све жртвујте за Живот, и све очекујте од Живота. И Живот ће вам дати све.

Ко освоји Живот, ваистину освојио је најбогатији град у свима световима. И наћи ће у том граду више блага него што око може прегледати, и срце пожелети, и сан сањати.

Војници Живота, војујте крепко, и не сустаните веровати у победу.

ЛИВ

Ко унесе грех у свет, Господе, те се сав свет уболести, и постаде храна смрти?

Ум је капија, кроз коју грех уђе. Кроз ум кану кап отрова у срце и у душу.

Одвојен од девичанства и светлости, не троичан него јединичан, ум се одваја од свете Триаде, и стоји као четврти, - непостојећи. И мисли оно што је земаљско, а не оно што је божанско.

Одвојен од девичанства душе и светости срца ум је сецка Сина Божјега, наличје Мудрости. Ова мрачна сенка простире свој мрак и на душу и на срце. И кад се све троје обавију мраком и убуђаве, онда се образује несвета Триада, сенка Свете Триаде, као што је непостојеће треперава сенка постојећег.

Шта је први грех ума, Господе, којим се унесе мука и страдање у сав род човечји?

Први грех ума јесте самообмана, други гордост. Прикован чулима за непостојеће, ум узима непостојеће као постојеће.

Самообмана гледа у слику месеца на језеру као на прави месец, и јури да га ухвати у води.

Самообмана види конопац као змију, и бежи од њега.

Самообмана пса види пса у води, и нагони правог пса да лаје на своју сопствену сенку.

Самообмана о покретном пепелу овога света нагони ум, да придаје битност овом свету, и застире га заборавом истински битног света.

Заиста, самообмана ума је први грех. Овај први грех ступа у брак с гордошћу, из кога брака рађају се сви греси и сва зла, од којих долази мука и страдање.

Како гордост да се појави одмах после самообмане, Господе мој?

Откривачи новог и дотле незнаног увек се пуне гордошћу.

Самообманути ум открива за себе нешто ново и дотле незнано; ах, кад би знао, да открива гроб себи! Открива му самообмана свет небитни као битни. Ах, како му

ово откривање постаје пагубно закривење! Откривајући му свет небитни као битни, самообмана му закрива свет битни и представља га као небитни.

Господе мој, једини постојећи, спаси мој ум од ова два паклена греха.

Истино моја, спаси ме од злочесте самообмане ума мога.

Господару и Дародавче свега што јесам и имам, избави ме од гордости, погибије безумних и глупих.

ЛХВ

Како је диван прави Син Божји! Онај што није од сенке него од светлости. Онај што представља битну Триаду а не небитну.

Како је наслонио мудрост своју на блажено девичанство и моћну светлост, као кубе храма на мермерне зидове!

Господства, Силе и Власти не скидају очију с Њега. Начела, Архангели и Ангели слуге су Његове.

И као мед и млеко што теку у земљи обећаној, тако мудрост тече са усана његових.

Где је благо ваше, онде је и срце ваше. Не питам вас, шта ви имате него шта ви јесте. Ако јесте деца светлости, тако да ни у једном уду тела вашег нема таме, онда је ваше имање Отац Светлости.

Благо вама, ако је све ваше имање у Оцу светлости. Кажем вам, и биће ваше биће у Њему. Ви што имате големо имање у земљи, чувајте се, да не постанете имовина свога имања.

Чувајте се, да оно што ви јесте од почетка не постане оним што ви имате од јуче. Заиста вам кажем, постаћете робови таме, и светлост ће вас заборавити.

Имање и сродници главни су непријатељи ваши. Они вас вежу за овај свет, и они вам затварају врата неба.

Не затрпавајте срце своје у имање земаљско, јер ће под земљом иструлити. Поклоните срце своје Богу, - дар дародавцу, и ваше имање биће вам безопасни роб уместо опасног господара.

Не дајите цело срце своје сродницима, јер ови ће га појести, - и остаће гладни.

Него подајте срце свој Духу Светом, и Он ће нахранити сроднике ваше богатијом храном. Тако ће сродници ваши бити сродни вама не само докле вас крв и тело вежу, него докле вас Дух Свети веже. А Дух нема других веза до вечних.

Душо моја окајана, бирај. Или волиш бити или имати. Ако волиш бити, твоје имање неће износити мање од Божјег. Ако волиш имати, твоје биће неће бити веће од месеца на дну језера.

Сине Божји, помози души мојој, да се не превари, и не избере пропаст.

ЛХВИ

Одакле излазе нечисти духови, Пречиста Мајко Божја?

Из нечисте жене; из нечистог јој брака са сином својим. Нечист ум прља душу, мајку своју, и из нечисте душе излазе духови нечисти, чија је главна тврђава срце.

Из главне тврђаве, потом, зли духови нападају нечистом страшћу родитеље своје, и множе се и у души и у уму.

Колики је број нечистих духова, Пречиста Мајко Божја?

Више их је, много више је нечистих духова него чистих. Јер су они немоћни као сенка према чистим духовима. И удружују се у легионе против једног чистог духа, против једног девичанског духа.

Највише се множе у трулежи, а најсилније нападају на девојку, - на све оно што представља девичанство у телу или у души, у мушком или женском, у уму или у срцу.

Колико погрешних жеља у срцу, и отровних сласти, и осећаја страха, и осећаја мржње према свему небесном, - толико је нечистих духова у срцу.

Колико је самообмана о свету у уму, било у представама и појмовима, било у маштањима и речима, - толико је нечистих духова у уму.

И сви нечисти духови из срца сеју своје семе по уму. И сви нечисти духови из ума сеју своје семе по срцу. А сви заједно, из једне и друге тврђаве, сеју своје нечисто семе по њиви воље. А у души, највећој тврђави, има их колико сенки у свету.

И множе се један од другога, без реда и закона. Заклети непријатељи сваког реда и закона! И гледају своју снагу и победу не у каквоћи него у броју. И уситњени су заиста као песак, и све се више ситне.

Не множе се они из међусобне љубави но из паклене себичности. Нити они осећају ма какво блаженство од свога постојања. Борба за правои првенство испуњава све њихово време. Тешко човеку, који постане њиховим бојиштем.

Шта је резултат делања нечистих духова у човеку, Пречиста Мајко Божја?

Произвођење болести у унутрашњем човеку и, следствено, и у спољашњем. Грех је семе болести. Семе греха расте бујно као коров.

Све болести последица су греха. Заиста, и слепило, и глувило, и немило, и све остало. И ма како да је чудно рећи - и смрт је болест, последица истога узрока, трулеж од истога црва.

Пречиста и Светлоносна Мајко Божја, ослободи нас од нечистих духова; опери нас од свакога греха; исцели нас од сваке болести, милошћу Сина Твогаи силом Духа Твога Светога.

Из сред трулења клечећи вапијемо к Теби: Твојим сјајем сагори сву трулеж што нас дави, Мајко Божја.

ЛХВИИ

Молим вам се, Серафими, ко први осети присуство Сина Девојачког у свету?

Нечисти духови први Га осетише, и страхом се испунише. Где је страх, тује и пузење; где пузење, ту и дрскост. Заиста највећи кривци највећма се боје судије, и кад судија наиђе, они га први познаду.

Праведник не познаје судију, јер не мисли о њему, нити га ишчекује. Грех га не тера, да стриже ушима и погледа, с које ће се стране судија појавити.

Молим вам се, Херувими, како нечисти духови осетише присуство Сина Девојачког у свету?

Као што и тама осети светлост. Шта је осетљивије према светлости него тама? И камен и биљка и животиња још спавају пред зору и не слуте дан, док тама већ осећа долазак прождирача свога, и усколебана спрема се на бегство.

Тако и демони осетише долазак Сина Девојачког пре свега земаљског народа, чистијег од њих.

Молимо вам се, Престоли, како савлада Син Девојачки нечисте духове?

Нечисти духови представљају неку моћ само према земљи. Небо на њих гледа као на унапред савладане злом својим. Кад се домаћин појави у својој њиви, лопови беже ка оградии траже отвор да изиђу.

Молим вам се, Господства и Силе, које су четири победе, које однесе Син Девојачки у свету?

Четири победе јесу победе над четири зла, која истичу једно из другог као мутна река из мутног извора.

Прва је победа над нечистим духовима, од којих долази грех.

Друга је победа над грехом, од кога долази болест.

Трећа је победа над болестима, које се завршавају смрћу.

Четврта је победа над смрћу.

Молим вам се, Власти и Начела, која је највећа победа Сина Девојачког?

Ниједна није ни већа ни мања. Само је прва-прва а последња-последња. Друга није могла бити без прве, ни трећа без друге и прве, нити четврта без треће, друге и прве.

Све четири представљају једну четвороструку победу, што обасја исток, запад, север и југ свега постојећег света.

Молим вам се, Власти и Начела, која је највећа победа Сина Девојачког?

Онај, ко може да је разуме, осети и усвоји.

Ко је разуме, тај се клања Сину Девојачком дан и ноћ.

Ко је осети, тај плаче од радости, што ју је осетио, и од стида, што ју је тако доцкан осетио.

Ко је усвоји, тај губи сина жениног у себи и постаје и сам сином девојачким.

Вама се молим и поклоним, кругови светитеља и мученика, који разуместе, осетисте и усвојисте победу Сина Девојачког. Са свима небесним силама молите се Сину Девојачком за нас, који стојимо још на бојишту.

ЛХВИИИ

Маћеха је земља, Мајка Небесна, и као маћеха поступа с нама. Као на пасторчад гледа на нас, као на туђинце из даљине; као на посвојчад - док нас не учини робовима својим.

Аргатујемо јој дан и ноћ, и зато нам исплаћује наднице злехудом имовином својом: грехом, болешћу и смрћу. Ко само од њена хлеба живи, тај не зна за ситост. Него што више једе, све већу глад осећа. И што више игра, по музици њеној, све га већа жалост спопада.

Као звер што падне у дубоку јаму, па копа земљу све ниже и дубље, да би се спасла. И удаљујући се од спасења мисли, да је спасење близу. Ваистину, такви су

и синови човечји, што се много труде око земље, и према труду своје цене близину спасења.

Нашто ваше рођење у пепео, све дубље и дубље? Синови човечји, спасење је ваше остало за леђима вашим.

Велите: још мало мало дубље да копамо, па ћемо изићи на светлост. А ја вам велим: још мало дубље у земљу, и бићете даље од светлости.

Велите: још само сутра и прекосутра да свршимо неке послове, и царство добра биће саграђено. А ја вам велим: све ваше грађевине од земље, срушиће вам се на главу, и ваше сутра и прекосутра биће опет само болно дизање главе испод рушевина.

Оци ваши говораше исту утеху сами себи, и помреше у рушевинама и у недовршеним оправкама.

Лествице вам требају, и ништа друго до лествице. Да се пењете из рупе, у коју сте запали. Да бежите из хладног загрљаја маћехе.

Девојка је лествица. Она пали небесну свећу у вашој тами, и показује пут. Она је видовита, и зна оно, што сте ви заборавили. Завађена са земљом, она је спријатељена с небом. Обнажена од таме, она је обучена у светлост. Кроз њу Небо гледа у вас. Кроз њу ви можете видети небо.

Она је опрезна према вашим саветима; правота је у њеном уму; небесна мудрост у њеној утроби; свештени пламен у срцу њеном.

Из ње излази лекар и лек. Од њених бедара устаје путовођ и пут.

Она није маћеха но мајка, и не обећава сину своје више него што може дати. Њено давање њено је обећање. Док маћехино давање је у обећањима.

Маћеха је земља, Мајко Небесна, и као маћеха поступа с нама. Црним велом сакрила је Тебе од очију наших, да Те не видимо, и да мислимо, да си Ти мртва. Зато поколење за поколењем припија се уз маћеху, и целива тврду руку њену.

Блесни, Мајко, лицем Својим, и маћеха ће побећи, и робови ће постати синови.

ЛХИХ

Индијанац проклиње карму. Муслиман проклиње кисмет. Хришћанин проклиње грех.

Сви проклињу проклетство своје; заиста, сва проклетства јесу неслобода.

Сви проклињу неслободу своју, - једина благословена клетва. Сви се буне против пепела, што их постепено завија, у себе, сигуран победе своје. Заиста, играчи не воле онога, чија је победа осигурана у игри с немоћнијим.

Не проклиње Индијанац неслободу него робовање горем од себе. Нити Муслиман проклиње неслободу него робовање горем од себе. Нити Хришћанин проклиње неслободу него робовање горем од себе. Ниједан се од њих не бунује против господара као господара него као господара нижег од себе.

Свет тражи господара. Пробајући господаре пада под пете слугу, и хранећи се пепелом показује једино бунтом достојанство своје.

Ја се саветовах са собом и питах се: можеш ли ти збацити с леђа својих карму, - планину превисоку, стару као свет, и тешку као свет - можеш ли је збацити с леђа својих?

Зар не може кап воде наћи пут да изиђе испод планине на светлост? Зар не може огањ у срцу планине пропутити себи пут и избити на врх, где га сунце чека?

Опет се саветовах са собом и питах себе: можеш ли ти постати кismet кismetу? Може ли камилар спасти и себе и камилу од самума, вративши се благовремено с пута без оаза?

Зар не може син ући у очевину своју са пуномоћи оца?

Зар не може законоизвршилац постати законодавцем?

Опет се саветовах са собом и питах себе: можеш ли ти изићи из њиве греха, у којој једно семе даје стотину жетава?

Зар не може онај, ко нађе бољу њиву, оставити гору?

Зар не може онај, ко у своме сапутнику позна злотвора, окренути се и побећи од њега?

Но страх у мени одговара: али ако нема друге њиве? Али ако нема другог сапутника?

Одговара моје храбрије ја: Кад говорим о Брами, не говорим ли о другој њиви? Кад говорим о Алаху, не говорим ли о другом сапутнику? Кад говорим о Христу, не говорим ли о спасењу?

Господару Небесни, прими душу моју за своју слушкињу. Гле, једина је слобода моја, да служим бољем од себе.

LXX

Бескорисне слуге! Овако говори Господар Живота и Победилац смрти:

Можете ли продужити свој раст заједан лакат? Можете ли једну длаку учинити белом или црном? Па кад не можете најмање, што се бринете за остало?

Домаћин, који најима слуге, даје им и њиву и алат и храну. Како ли тек Отац ваш небесни снабдева своје слуге!

Бескорисне слуге, Бог вам даје снагу да служите;

те не служите ви но Бог служи кроз вас.

Кад би ви могли једну једину добру службу свршити без Бога, ви би били богови, и Бога не би било.

Кад би ви могли један једини живот убити, иједног јединог мртвог васкрснути, без Божјег присуства, ви би били богови, и Бога не би било.

Кад сву своју службу свршите, то је Бог свршио своју службу и ви сте бескорисне слуге.

Рекох својим ногама: ви не ходите својом снагом;

и рукама: ви не стварате својом снагом; и нервима својим: ви не осећате својом снагом; и уму своме рекох: ти не умујеш својом снагом.

Нити ме сва опрезност моја може провести жива кроз једну циглу ноћ. Нити ми сав мој труд за живота може дати један оброк.

И хлебу рекох: не храниш ме ти но Онај, ко те учини хранљивим. И води: не појиш ме ти но Онај, ко невидљиво с тобом улази у мене. И светлости: не светлиш ми ти но Онај, од кога и ти позајимаш.

Синови човечји, сви сте ви бескорисне слуге.

Елементи природни, сви сте ви бескорисне слуге.

Сунце, звезде и месеци, сви сте ви бескорисне слуге.

Сва служба ваша узалудна је, ако неко јачи од вас не служи.

Сва обећања ваша обмана су, ако их неко богатији не испуни.

Све бриге ваше као трње су, што сејете по путу своме. Оне не низводе кишу но чине сушу још сушнијом. Не додају живота но гомилају немоћи.

Бескорисне слуге, обратите бриге у молитве, као што се лед обраћа у текућу воду, и пожњете неочекивану жетву. Молите се господару жетве, и разумећете онда, колико су узалудне и убитачне биле бриге ваше.

Шта вреди свирати бринути, како ће свирати? Све њене бриге неће произвести ниједан звук док свирач не стави своја уста у њу.

Сматрајте себе за ништа; не тражите никакво право, - и све ће вам се дати.

И кад тако будете чинили осетићете, да престајете бити бескорисне слуге и да постајете синови и посланици оца. И Отац ће вас обући у злато и скерлет своје славе.

ЛХХИ

Помози ми да се поново родим, Тројице једнобитна.

Узалуд се мучим, да се избистрим у блатњавом кориту, којим тече живот мој. Не могу да се одбраним од мутних притока, што се долином сручују у реку моју.

Подигни ме на гору високу, и учини ме поново бистрим извором. Теби се заветујем: тећи ћу кроз суви камен, и нећу се више замути. Ти ћеш огледати лице Твоје у мени и познаћеш га. Ангели Твоји спуштаће се у мене, и неће осетити спуштање.

Ниједна врба неће бацати сенку на воду моју, и ниједна змија неће се усудити ући у студене вирове моје.

Помози ми само, да почнем испочетка. Теби се заветујем: ткаћу нову хаљину од нових конаца. Доста сам се мучио са суседима својим пришивајући нове закрпе на старе хаљине. Закрпе отпадају, стареж се осипа, и наша прљава нагота удара нас стидом по лицу.

Мудри риши испод Хималаја говоре о новим рођењима, којих је број, веле, већи од песка у мору. Но нашто ми сва та рођења која ми служе као капија из једне тамнице у другу?

За једно ти се рођење молим, за рођење од Духа. Рођен сам од воде и крштен сам водом, и гмижем по земљи као мутна вода.

Гле, рођење од воде само је пророчанство рођења од Духа. И крштење водом само је пророчанство крштења огњем.

Водом се регрутују војници, а Духом се чине победници.

Не допусти, Господе мој, да твој војник доживотно војује и заврши војевање поразом. Нека се победник роди у мени, који ни за тренутак неће посумњати, да је рођен за победу.

Вода рађа војску пораза, а Дух рађа војску победе. Помози ми, да се поново родим, Тројице једнобитна. Да се појави у мени човек, какав је у Твојем уму пре времена. Опасан Твојом снагом; окићен Твојом мудрошћу; обасјан Твојом чистотом!

Да би кроз очи моје улазила Ти, а не свет. Да би срце моје жудело само за Тобом. И душа моја да би била трудна само од семена Твога.

Не остави ме, Тројице Света, да издахнем као стари човек; да се исцепам као овештала хаљина, узалуд крпљена и неокрпљена.

Свет унесе старост у душу моју. Сву је испечати и остави печате своје у њој, да од њих болује, страх ује и - умре.

Кад се поново роди душа у костима мојим, и кости ће се моје подмладити. И биће у души мојој само један печат - печат дара Духа Светога. Узалуд ће свет покушавати, да удари свој печат на мене, да ме роваша као своју овцу, - неће наћи места за свој печат. Јер новорођени биће испуњен Твојим печатом, и Твојим животом, Тројице Животворна.

ЛХХИИ

Испунио си се миром, Славо горњих светова, и гнев свих земаља не може усколебати мир Твој.

Међу смртнима је мален мир, зато се гнев осилио.

У недрима охолости гнев свија гнездо своје, а у недрима гнева убиство се леже.

Сви греси воде убиству, но ниједан не станује тако близу убиства као гнев.

Једнооки закони земаљски не кажњавају гнев, јер не виде, да гнев убија. А видовити закон Твој, Славо горњих светова, именује гнев убиством.

Паштим се, при сунцу и на месечини, да проникнем у тајну Твога закона. И од кад ово паштење омрша све моје земаљске наде, почех осећати, како ме убија гнев мојих суседа.

Робови су деца гнева, а синови су деца мира. Зато Премудрост Твоја и говори људима, и понавља говорећи: будите синови!

Јер син гледа у лице оца свога, и своје лице управља према лицу оца свога. И кад види мир на лицу очевом, како може он своје лице нагрдити гневом, а да се не окрене од оца свога?

У двојицу гнев уноси немоћ: у онога, ко се гневи, и у онога, на кога се гнев излива. А немоћ је претходница смрти.

Чудотворац не чини чуда међу децом гнева, јер деца гнева уносе немоћ у њега.

Суседи моји: зашто се осећате моћни међу онима, који вас воле, а немоћни међу онима, које гневи присуство ваше? Није ли зато, што они први љубављу додају животу вашем, а ови други гневом одузимају од живота вашег?

Зато ми омиле, да будем стално с Тобом, Славо горњих светова. Јер само у Твом присуству нити убијам, нити ме убијају.

Као што кап по кап воде разједа и најтврђу стену, тако гнев разједа живот двојице.

Као крвник с ножем у заседи, тако гнев чека у гордоме срцу.

Заиста, охолост зна, да је крива; зато је и поставила гнев на вратима, да јој стражари.

Охолост зна, да је грешна; зато је нашла себи адвоката у другоме греху.

Смирењем испуни срце моје, Славо горњих светова, смирењем ангела пред престолом Твојим. Јер смирење нема ни конака ни обданка за гнев.

Дај ми синовско смирење, и биће ме стид гневити се на робове и убијати робове. Оклопи ме миром Твојим, што гнев деце гнева неће моћи усколебати.

ЛХХИИИ

Избави ми душу моју од самообмане, Боже мој, да би се и тело моје избавило од телесног греха.

Избави ми душу од сулуде охолости и горућег гнева, и тело моје неће ни лудовати ни горети.

Душа је сачинила тело као слику своју, као орган свога говора. Немо је тело и непокретно, и на добро и на зло, ако душа неће да говори.

Не зна тело за прељубу, ако му душа не каже. У срцу се прељуба свршава; тело само понавља на свој гломазни начин оно што се у тајанственим одајама срца тананим нитима изатка.

Суседи моји, гледају на жену онако како жена на себе гледа, и самообмана ће као крљушт спасти са очију ваших. Гледајте на свако биће изнутра тога бића, и гледаћете га не са жељом но са сажаљењем. Ти си, Боже, осветио брак, и Ти си осветио безбрачност.

Оне, који имају мудрост и моћ, да сав живот, што је у њих од Тебе сишао, употребе на службу Теби, ти си благословио.

И оне, који нису у стању, да сав дати им живот држе у себи, Ти си благословио, да га могу поделити и пренети на нова бића, кроз жену.

Заиста самообмана је човека у мисли, да га жена привлачи. Гле, неупотребљени живот у човеку, - он гони човека к жени, јер не жели да остане неупотребљен. Ти си живот, Боже мој, и живот је светлост. Ти си светлост, Боже мој, и не желиш, да будеш скривен у тами и да не светлиш.

Благо човеку, који Те позна у себи, и да Ти маха, да светлиш у души његовој и у телу његовом.

Није важно, да ли ћеш ти светлити у једноме телу, или у телу подељеноме, - Ти само хоћеш да светлиш и обасјаваш земљу и пуниш је Својим животом и Својом снагом.

Благо жени, којој спадне самообмана с очију и позна човека као што човек познаје себе, и одбаци жељу, и испуни се сажаљењем. И држи живот у себи са страхом и поносом, као да небо држи у себи.

Благо свакоме, ко позна у добро време, да је прељуба прљање и убиство живота.

С Богом се није шалити, синови земаљски Безопасније је шалити се с огњем него с Богом

Нити је живот, што од Бога долази, опијум за тренутна пијанства, после којих се самообмана обелодањује; а стид и понижење падају као тешка стена на срце, испражњено од једне безумне жеље.

Избави ми душу од самообмане, Боже мој да би се и тело моје избавило од телесног греха.

ЛХХИВ

Управи језик мој, Блажена Мудрости, да не одступа од истине до краја живота мога. Опомени ме присуством Твојим, да бих страховао изговорити лаж. Охрабри га присуством Твојим, да би слободно говорио истину.

Заклетва је сведок лажи у свету. У царству истине не зна се за заклетву.

Као што из дубоке јаме излазе многа зла испарења, тако из самообмане произлазе сви греси, сваки према својој боји и своме мирису.

Из самообмане произашла је охолост; из самообмане - гнев; из самообмане - телесни грех; из самообмане - обмана. Обмана се наоружала заклетвом.

Лаж се куне истином, и тиме признаје истину за битност, а себе за сен. Лаж се не куне лажју, јер ништа се не наслања на ништа. У својој немоћи лаж тражи наслон на истину. Што распрострањенија лаж, распрострањенија и заклетва.

Заклетва понижава истинита мужа, и убија мужа лажљива. Где се умножи заклетва, умножи се и лаж. Погрешан ум увек има спремну заклетву на језику. Лажљиве очи бране се језиком, али се не могу одбранили. Ко спрема обману, спрема и заклетву.

Синови прељубе најхитрији су ковачи лажи и заклетви. Јер је прељуба сама собом лаж, и лажна заклетва.

Кћери прељубе призивају Бога за сведока, и Бог се повлачи са судова људских, и одсуством својим угони све у лаж.

Управи срце моје, Блажена Мудрости, и језик ће се мој управити.

Управи ум мој, Блажена Мудрости, и језик ће се мој управити.

Присутством Твојим управи душу моју, и језик ће мој заборавити све заклетве.

Шта вреди, Боже мој, да се оправдам пред људима, а пред Тобом да се окривим?

Успорићу језик мој, и одвратићу га од заклетве, ма остао и крив пред људима.

Правота пред Тобом испуњава срце радошћу. Правота пред људима испуњава срце тугом. Боже мој, ја сам жива заклетва Твоја, да ћеш бити са мном до краја. Боље, да сам у миру с Тобом него са светом. Заиста је лакши рат са светом него с Тобом.

Боже мој, Боже мој, ја сам жива заклетва Твоја, да ћеш бити са мном до краја.

ЛХХВ

Погледа Отац с Небеса и виде ме сва у ранама од неправде људске, и рече: не свети се.

Коме да се светим Господе? Поворци стада, што иде на заклање?

Свети ли се лекар болесницима, што га са самртничке постеље руже?

Коме да се светим? Снегу, што копни, и трави што се суши? Свети ли се гробар онима, што се спуштају у гроб?

Коме да се светим? Незналицама, што мисле, да могу још некеме у свету нанети зло осим себи. Свети ли се учитељ неписменој деци, што не знају читати?

Вечност ми је сведок, да сви они што су брзи на освету спори су у читању и разумевању њених тајни.

Време ми је сведок, да сви они што су се светили, гомилали су отров у себе, и отровом избрисали себе из књиге живих.

Чиме се хвалите, осветници, пред противницима својим, ако не тиме, што ви можете поновити њихово зло? Не казујете ли тиме: и ми нисмо бољи од вас?

Бог ми је сведок: и ви и ваши противници подједнако сте безбрижни и подједнако немоћни за добро.

Видех трешњу, којој деца огулише кору и спалише, како даваше свој зрео плод тој истој деци.

И видех, краве, које људи мучаху великим теретом, како стрпљиво дају млеко тим истим људима.

И сузе ми ударише на очи: зашто природа да буде милостивија према људима него човек према човеку?

Природа ми је сведок, осветници, - само је онај моћнији од својих злотвора, ко је немоћан поновити дела ових.

Освети нема краја, и потомци настављају дело својих отаца, и одлазе остављајући га несвршена.

По широком друму јури зло, и од сваког новог мегдана добија снаге и мала, и умножава своју свиту.

Мудар се склања с друма, и оставља зло да јури.

Лајава пса брже умири један комад хлеба него хрпа камења.

Онај које учио људе: око за око,- учио их је, како ће сви остати слепи.

Коме да се светим, Оче мој небески? Поворци стада што иде на заклање?

Ах, како су жалосни сви злотвори и сви осветници! Заиста, као стадо што иде на заклање, а не зна куда иде, па се боде и ствара кланицу пре кланице.

Не тражим освету, Оче мој, не тражим освету но тражим, да ми даш море суза, да могу оплакати жалост оних, што иду на заклање, а не знају куда иду.

ЛХХВИ

Благослови непријатеље моје, Господе. И ја их благосиљам и не кунем.

Непријатељи су ме више гурнули Теби у наручје него пријатељи. Пријатељи су ме везивали за земљу, непријатељи су ме дршили од земље, и рушили сва моја надања у земљу.

Ови су ме учинили странцем у земаљским царствима, и непотребним становником земље. Као што гоњена звер нађе сигурније склониште него ли негоњена, тако сам и ја, гоњен непријатељима, нашао најсигурније склониште, сакривши се под Твој шатор, где ни пријатељи ни непријатељи не могу погубити душу моју. Благослови непријатеље моје, Господе. И ја их благосиљам, и не кунем.

Они су место мене исповедили грехе моје пред светом.

Они су ме шибали, кад сам се ја устезао шибати сама себе.

Они су ме мучили онда, кад сам ја бежао од мука. Они су ме ружили онда, када сам ја сам себи ласкао.

Они су ме плували онда, када сам се ја гордио собом.

Благослови непријатеље моје, Господе. И ја их благосиљам, и не кунем.

Кад сам се ја правио мудрим, они су ме називали лудим.

Кад сам се правио моћним, они су ми се смејали као кепецу.

Кад сам хтео водити људе, они су ме гурали у позадину.

Кад сам журио да се обогатим, они су ме стукали гвозденом руком.

Кад сам мислио мирно спавати, они су ме будили иза сна.

Кад сам зидао дом за дуг и спокојан живот, они су га рушили и изгонили ме ван.

Заиста, непријатељи су ме одршили од света и продужили руке моје до Твога скута.

Благослови непријатеље моје, Господе. И ја их благосиљам, и не кунем.

Благослови их и умножи их; умножи их и још више их огорчи против мене -

да би моје бегство к Теби било неповратно;

да би се нада у људе скидала сва као паучина;

да би се смирење потпуно зацарило у души мојој;

да би срце моје постало гробом моја два зла близанца: гордости и гнева;

да би све своје благо сабрао на небу;

ах, да би се једном ослободио самообмане, која ме је и заплела у страшну мрежу варљива живота. Непријатељи су ме научили да знам, -што мало ко зна - да човек нема непријатеља у свету изван себе.

Само онај мрзи непријатеље, ко не зна, да непријатељи нису непријатељи но сурови пријатељи.

Заиста тешко ми је рећи, ко ми је учинио више добра и ко више зла у овоме свету: пријатељи или непријатељи.

За то благослови, Господе, и пријатеље и непријатеље моје.

Роб куне непријатеље, јер не зна. А син их благосиља, јер зна.

Јер зна син, да му се непријатељи не могу дотаћи живота. Зато слободно корача између њих и моли се Богу за њих;

Благослови непријатеље моје, Господе. И ја их благосиљам, и не кунем.

ЛХХВИИ

У зору кад се пробудим, прве мисли моје лете к Теби; први покрети душе пружају се Твојој осмејку; први ми је шапат - Твоје име, прво изненађење - Ти, крај мене.

Као младенац, после страшнога сна, што грли мајку своју и радује се, што га сан није раздвојио од мајке, тако и ја: будећи се грлим Тебе и радујем се, што путовање у сну није ме удаљило од Твоје руке.

Како сам нељубазан према Теби, Љубави моја! Стид ме једе, што сам тако нељубазан према Теби. Док се Ти од мене ни за тренут не одвајаш, ја се од Тебе у сну одвајам по читаве сате. Зато проклињем сани спавање моје, и дивим се небесним силама што поглед свој не скидају с Тебе ни дању ни ноћу.

Сан ме замара, а Ти ме одмараш. Нема одмора уморноме без гледања у Тебе, ни насладе огорченоме без разговора с Тобом, ни здравља болесноме без додира руке Твоје, ни очишћења нечистоме без купања у Твојој светлости.

Хитам храму Твојему кроз пусте улице, хитам и не сретам никога у пустим улицама. Сви спавају и у сновима својим муче се у далекости од Тебе, а Ти седиш на свакој постељи и чекаш повратак душа из даљине.

Стид ме једе, Љубави моја, како су људске душе нељубазне према Теби, и како се надуго одвајају од Живота свога.

И зверови горски пробудили су се узору, и Ти стојиш крај њих и чобанујеш. О храни мисле зверови

горски, о храни мисле рано изјутра као и ја. Гле, и ја мислим зором о храни својој, и знам, да се само Тобом глад моја може утолити.

Кроз пусте улице хитам, Славо моја, да тражим славу Твоју. И чујем мујезина где виче на кули, и чујем звоно где зове цркви. И дижем се у мислима својим и разгледам сва места на земљи, да видим, колико се синова људских растало од свог безумног путовања у сну и састало са Оним, који Јесте, и који је далеко од безумности сна.

Устали су свети испосници по пештерима и келијама, и одавно већ разговарају с Тобом. Устали су они, чија душа никад и не леже, но као свећа управо гори пред Тобом дан и ноћ.

Благослови, Господе, све те испоснике и молитвенике, који животом својим као тамјаном каде успавану земљу.

Хиљаде и хиљаде душа растају се од тела у зору. И кад се сунце роди, гореће оно као посмртна свећа над хиљадама мртвих.

И гледам Тебе, Љубави моја, како бдиш крај многих хиљада умирућих и чекаш, да призову име Твоје. И гле, неке од њих кају се за сав сан живота и вапију к Теби за помоћ.

Благослови, Господе, све покајнике на смрти, и одазови се њиховом вапају.

Кроз пусте улице хитам, Славо моја, и улазим у храм, да певам и величам славу Твоју. И сам стојим у храму, препуном Тебе и ангела Твојих. И падам, на колена и молим Ти се са сузама: .

Пробуди к Себи све успаване душе, Господе, Небодржни, све успаване душе браће моје и народа мога!

Отежале су и омлитавиле душе грешника, и спустиле се до близу Ада. Вечито будна Љубави, пробуди их пре него што их смрт гурне један још корак

дубље у сан, у вечити сан - у сан страшни, крај кога Ти не бдиш.

ЛХХВИИИ

У подне деца се скупљају на језеро, да се купају у сунцу и у води.

Господе, како се диви сва природа невиности! Мучни и намучени аргати у присуству грешника - језеро и сунце преображавају се у присуству деце. Како величанствен храм Господњи постаје језеро, када су деца на њему, и како је узбуђен првосвештеник сунце, кад се зраци његови укрсте са зрацима душе детиње.

Пустите децу нека приђу к мени, шапће сва природа, и разумећете, да сам и ја дете. Према разбојницима и ја се правим разбојником, према деци и ја сам дете. Бездушницима и ја се чиним бездушним, светитељима ја сам олтар. Ко тражи зверу у мени, послаћу му зверу у сретање; ко тражи Бога у мени, показаћу му Га. Грешници ме именују кланицом, праведници жртвеником. Само невиности откривам се као невиност, и деци Божјој као дете Божје.

Пустите децу нека приђу к мени, виче гласно Син Девојачки, и деца Му једино прилазе. Паклу огњем биће одговорни они, који бране деци приступ Сину Божјем. Јер нити сами прилазе нити даду другима да приђу.

Зашто децу, Господе, зашто децу иштеш? питају створени и нерођени Рођенога и Нестворенога. Као кипови камени такви су створени и нерођени, и покрећу се ветровима светским. А Рођени и Нестворени покреће се животом изнутра, и ветрови светски беже од Њега.

Зато што сам и ја дете, зато иштем децу. Варалице виде у Мени варалицу, безбожници безбожника, и властодршца отмичара власти. Фарисеји питају: ко је овај? и не могу да се досете, а мудраци овога света лове Ме на своју земаљску мудрост.

Само Ме деца познају, јер сам и Ја дете. Као дете нисам свој, и као дете не тражим славу за себе. Као дете не мислим ништа од себе, и не говорим ништа од себе, и не делим ништа од себе. Него као дете мислим оно, чему ме Отац мој учи, и говорим оно што чујем, и делама оно што видим.

Деца престају бити децом, а Ја никад не престајем бити дете. Деца престају бити децом због злих вођа својих, који им забрањују сталан боравак са мном, и уче их старачкој мудрости света. А ја не престајем бити дететом, јер се храним вечно младом мудрошћу неба.

Благо онима, који се у старости отресу својих злих вођа и њихове мудрости, што их чини старим, и болесним, и мртвим. Ко се обрати к Мени, ако је и остарео од света, учинићу га дететом и као вечито дете цареваће у царству Моме, у које старци светски немају приступа.

Кажем вам, царство Моје царство је деца.

Заиста, створени неће видети светлости царства Божјега, него само рођени. Оно што је Моје, што је као Ја, оно ће бити са Мном.

Излупаће се камени кипови, што их светски ветрови покрећу, и њихов пепео биће игра ветрова. А деца, што се покрећу животом изнутра, ући ће у вечити живот.

Господе Лучезарни, и Вечито Дете у крилу Свете Триаде, помози ми невиношћу својом, највећом снагом у свима световима, да се родим од Духа Светога.

Да не би као камени кип, створен овим светом, био разлупан и у ветар развејан.

Но да би као рођени младенац био нераздвојен од Тебе у вечности, Кнеже невиности и свих невиних.

ЛХХИХ

У вече се засија звездана прашина над главом мојом, и ја осећам понор, над којим виси живот мој. И с трепетом душе пружам руке к Теби и вичем: Господе, склопио ме је страшни свет са свих страна, као пешчана пустиња малену премалену оазу.

Нећу се моћи одржати, ако ме Ти не подупреш Твојом снагом. Потаваниће песак зелену ливаду моју, загушиће извор у ливади, и поврх палми дизаће се пешчана брда. И под песком упепелиће се једно срце, које Те је љубило, и пепео ће се хватати за копите камила. И запушиће песак уста, која су знала само за једну песму, песму Теби Свемоћноме. И из милион година живота биће збрисан један дан живота, као да га никад није ни било. И тешка кола васионе лупараће и даље не жалећи, што су један дан живота претворила у једно зрно песка.

Но Ти си моћнији од света, Господе Боже мој, и позајмићеш слуги своје херувимски мац од пламена, којим ћу одбијати навалу света на живот мој.

Нећу се спасти, ако сам чак и равномоћан са светом, а још мање, ако сам немоћнији од света. Раван свету не одолева свету, нити га се свет боји; а немоћнијега од себе свет од малена учи, да спрема себи гроб. Него ћу се спасти само ако сам јачи од света, те победим свет.

Самообмана моја представља ми свет као страшну моћ. Кад умре самообмана у мени и гране истина, ја видим и знам, да је једна кап Твог животног огња јача од васионе пепела. Нити сва васиона има снаге да нахрани једну травку, ако од Тебе не прими.

Онај што је рођен од Истине и послан од Истине лако побеђује свет. Измиче се свет испред Њега као сен испред сунца.

Страх од света даноноћна је храна оних, који се од Истине одвојише. Створени од света посташе лутке света, с којима се свет игра као дете са својим игранкама. Деца Истине рођена су од Истинеи не боје се мртвостворених.

Помози ми, Боже мој, да победим свет у мени, и лако ћу победити свет изван мене.

Нећу се погордити победом над светом, јер Твоја је победа а не моја.

Пустићу Тебе да растеш, а ја ћу се смањивати, и као дете држаћу се скута Твога.

Пустићу Твоју Реч, да се усели у тело моје, и протераћу из себе све немоћне речи, научене од света. Твоја Реч је невиност, и мудрост, и сила. Она ће уништити створење у мени, и помоћи ће рођењу моме.

Тело, у које се усели Реч Божја, није више тело од света створено, но од Духа Светога зачето и почето. Заробљена од света душа ми изатка и ропско тело. Зато у страху од света дрхти и душа моја и тело моје.

Осветли душу моју, Светлобитни Боже мој, и она ће се охрабрити и ослободити од света. И биће синовска душа, која ће умети изаткати синовско тело, храм Сина Божјега.

Кад засија звездана прашина над главом мојом, ја призивам Тебе у помоћ, Пресвети Боже мој, и не бојим се свију светова, као што се син не боји слугу у дому оца својега.

ЛХХХ

Олошаше људи, па говоре: шта нам даје Господ?

Господ даје живот сваком телу; Господ даје лице свакој ствари. Као дете милостив је Господ, и себичност је њему непозната као и тама.

Господ даје сваком оно што ко од њега тражи. Своју вечност Господ испуњава давањем, а ви велите: шта нам даје Господ? Не би могли ни то питање поставити, да вам Господ не даје снаге за то.

Господ купи сузе жалосних у своје руке. Господ посећује сужне. Господ седи на постељи болесничкој.

Господ бди на опасним путевима, и над дубинама морским стражари, а ви велите: шта нам чини Господ?

Оно што тражите од Господа, оно вам даје. Но за то што сте почели више тражити од света него од Господа, зато се осећате обманути у надама својим, те говорите: шта нам чини Господ?

Као добар домаћин Господ је поставио трпезу и чека госте. Пажљив је Господ на куцање, и брз да отвори врата сваком госту. На Његовој трпези нагомилани су несањани дворови; за Његовом трпезом много је седишта. Ко погоди Његова вратаи закуца, неће бити враћен, а ви велите, зашто нам Господ не отвори кад куцасмо? Зато што сумњом куцасте у врата Господња, а вером у врата света.

На вратима ваше душе стоји Господ са метлом, готов да на позив почисти вам душу од силне нечистоће, и са кадилима и мирисима да је почишћену намирише, и са девојачким накитима да је украси,- стоји Господ и чека на позив ваш.

И на ивици срца вашег стоји Господ са свећом великом, што гори без дима и испарења, стоји Господ и чека на позив ваш, да унесе свећу у срце ваше и осветли га, и сагори у срцу вашем сав страх, и све страсти и све ругобне жеље, и изгна из њега сав дим и зао мирис.

И на ивици ума вашег стоји Господ са својом мудрошћу и својим језиком, готов да на позив ваш уђе унутра и разагна све луде мисли, све прљаве утиске, све погрешне појмове, и избрише из ума вашег све непостојане слике, -стоји Господ и чека да унесе свој разум, и своје печате, и своје речи.

А ви велите: где је Господ? На ивици вашег живота. Зато вам је живот погрбљен. Да је Господу средини, где је Он био у почетку и где Му је место, живот ваш био би усправан, и ви би видели Господа, и не би питали: где је Господ?

Олошасте, зато питате; где је Господ? Предобар је Господ, зато Га лоши не познају. Препрозрачан је Господ, зато Га прашљиви не виде.

Пресвет је Господ, зато Га несвети не осећају.

Ако нема довољно људи, који ће исповедити име Господа, Господ ће се показати кроз ствари.

Ако ли и звезде небесне забораве име Господње, неће га заборавити безбројне војске небесних ангела.

Што слабија исповест имена Господњег у једном царству, то јача у другом. Нити се може смањити брујање имена Божјега, нити се може повећати. Ако један поток пресуши, други ће надоћи, и тако - море се држи на истој висини.

ЛХХХИ

Зелени се кипарис и лети и зими. Мирише босиљак и лети и зими.

Кољу се јагањци и лети и зими.

Чувајте се од вукова, кад вас нападају, један с лица други с леђа. Но више се чувајте од два греха, од страха од грешника и презрења грешника. Јер ће зеленило ваше ишчезнути као зеленило врбе. И мирис ваш претвориће се у немирис. И смиреност ваша постаће гордост. И грешници ће вас назвати имењацима.

Праведници, грех је немоћ, и страх од грешника страх је од немоћи. Грешник се страши од мртвог праведника у себи, а два пут више од живог праведника уза себе.

Не страшите се онога, ко се вас двогубо страши.

Није ли Господ храброст праведника? Није ли Свемоћни Господ генерал војске праведничке? Заиста је мала правда оних, који стоје уз Свемоћнога и страше се свенемоћних.

Ако је правда ваша правда Божја, моћ ваша је моћ божанска. У почетку моћ божанска грешницима се чини слабост, јер је сувише блага, и милокрвна, и многотрпљива. Но на крају, када дође победа божанска, грешници виде с ужасом, да је кућа њихова пролокана од подземне воде, и да се сурвава неповратно.

Као трава споро и нечујно расте Божја победа. Но кад узросте, не може се више ни погазити ни покосити.

Грешници су стадо без пастира; ви нисте. И кад вас пастир остави, не оставља вас да вас остави но да вас просеје на често сито. Вратиће се ваш пастир ускоро, и ви ћете умирати од стида због издајства.

Праведници, грех је болест, и презирање грешника презирање је болесних. Ко од свога здравља даје болеснима, тај умножава своје здравље. Презрење болесних поткопава здравље здравога.

Грех седи за трпезом оних, који се боје сести за трпезу грешничку. Грех улази у дом оних, који се боје ући у дом грешнички. Ко се с пуга враћа натраг, да не сретне грешника, враћа се дому натоварен грехом.

На сваку капију ваше душе поставите по једног стражара, да гордост не уђе у ваш храм. Јер ако уђе, погасиће одједном свеће свих ваших врлина. И бићете као мех напуњен вином, кад се иглом пробуши.

Кратак је овај дан живота, но прави живот не зна за ноћ.

Ко умре од греха на овоме дану, умреће смрћу што не зна за дан.

Праведници, учите једну по једну школу без умора. Ко сврши једну школу правде, Господ га шаље у вишу и тежу. Грешник се мучи од неукости, праведник се мучи од учења. Но заиста слађа је мука праведника него мука грешника, као што је слађе враћање у домовину од седења у - туђој земљи.

Милосрдна Богородице Небесна, сачувај све оне, који су се упутили путем правде, да се не устраше од грешника, и да не презру грешнике.

Да их страх не би учинио богоиздајницима, и да их презрење грешника не би учинило човекоубицама.

Да полуправда њихова не би била само једна узвишица, одакле ће дубље пасти у пропаст.

ЛХХХИИ

Бејах пастир овцама, и Ти ме уздиже за пастира људима.

Налазих овцама зелену пашу, и беху задовољне. Нудим Тебе за храну људима, и многи Те не окушају.

Згрчило се срце у мени од туге, Господе мој, и очи моје не престају влажити се сузама, јер Те многи не окушају, него траже себи храну на њивама глади.

Не туда, браћо, моја, не туда. То су њиве глади, куда ви гредете; повећаћете глад вашу. И у бесомучној глади јурнућете један на другог, и јешћете се узајамно, и глад нећете утолити.

Овце се хране оним што је од Бога, а ви сте зато људи, да се храните Богом. Ако ће се људи хранити храном овчијом, што би онда Бог стварао људе и овце?

Шта је овца друго него трава, - храна којом се храни. А ви сте позвати, да будете богови. зато вам се Бог нуди за храну.

Господару мој, клечим пред Тобом и просим милост. Охладила се вера у свештеника Твојих, зато ге многи људи не окушају. И богата паша Твоја стоји једва начета. Дobar пастир овцама није добар пастир људима. Зашто ме не остави, да будем добар у малом, него ме постави да будем лош у великом?

И када бејах пастир оваца, бејах Ти свештеник. Чобанским штапом превртах сваки камен и сваку травку, и лежах на земљи потрбушке и ослушкивах дисање земље, и лежах на леђима и посматрах страховите ватре небесне. И додиривах челом росно лишће у гори, и грлих високе јеле, запаране громом, са сажалењем. И читих име Твоје, исписано огњем по целој земљи, и осетих, да свака стопа подамном гори и говори: ја сам олтар Вишњега. И испуних све ливаде, и све дубраве, и све путеве своје дивљењем величанству Твоме. А кад порастох познадох, са језом неисказивом, да си ми Ти још ближи него што и слутих у пољима детињства мога. Познадох, Господе, да сам и ја земља, у којој ти гориш и говориш. Познадох, Владико мој, да сам ја странац у себи самом, а Ти домаћин и господар.

И то познање доведе ме до ужаса, који ми проледи срж у костима. Рекох себи: па ти ниси прљао своју кућу него туђу? И ниси навлачио срам на себе него на другога? И ниси вређао себе него домаћина, у чијем си дому гост? И ниси се бацио блатом на своју свећу него на неко сунце у теби?

Какво крштење може опрати мој стид од Тебе? Какво покајање мој грех према Теби изгладити? Помози ми, да се уништим, да ме нема, и да се поново родом, као младенац без прошлости. Помози ми, Родитељу мој.

Незнабожачки идоли траже од својих свештеника извесну меру мудрости. Колико ли је тек мудрости потребно свештенику Бога Живота!

Идоли траже извесну меру чистоте. Колико ли је тек сунчане чистоте потребно ономе, ко служи Богу над боговима.

Идоли траже извесну меру снаге од својих служилаца. Коликом ли тек снагом мора бити опасан служилац Свемоћнога Сведржитеља?

Свевишњи Родитељу мој, очисти живот мој и учини га жртвом на жртвенику Твоме. Кад бејаш чобан јагањцима, плаках, кад хоћаху заклати једно јагње. Учини ме невиним као јагњеи сагори ме на олтару Твоме. Кунем Ти се, нећу заплакати, Господе мој и Боже мој.

ЛХХХИИИ

Подигоше неверници рат против Господа неба и земље, - сухо лишће против ветра планинског! Докле ветар шуми, чује се шуштање лишћа. Но кад се ветар захукти, развејаће се лишће по ритовима и друмовима, и остављени лист по лист изгубиће аваз и слепиће се с блатом.

Јер неверник се у гомили осећа јак и одаје глас. У самоћи га једе и страх и немоћ. А верник кад је у гомили дели немоћ гомиле, а у самоћи дели моћ с Тобом; за то је самоћа његова снага и његова песма.

Против кога дижете рат, безумници? Против Онога ли, који помишљу својом пали сунца, и стада сунаца и звезда гони својим штапом? Заиста, мање је смешан рат, што га врбе огласе громовима, и чикови водени страшним кондорима.

Сковали сте оружје, којим сатирете један другог, па сте устали, да истим оружјем војуете против Њега. Но гле, он може ходити по мачевима вашим као по мекој маховини. Нити се он плаши ваших тврђава више него ваших гробова.

Изумели сте ситне речи, којима ружите и понижавате један другог, па мислите, да ћете вашим ситним речима понизити Онога, који једини зна шта је реч и откуда је? Гле, Он вам је створио гласнице у грлу, и раширио плућа испод гласница, и

просекао уста, и везао језик у устима. Заиста, мање је смешан устанак свирала у дућану против мајстора свога, и жица на харфи, против руке, што удара у њих.

Објавили сте рат не Богу но себи, и Бог са сажаљењем гледа на ваше самоубиство. Сухо лишће оглашује рат гвозденим точковима!

У колико ви дуже ратујете против Њега, у толико се Он све незадржаније извлачи из вас. Извлачи Господ своју снагу из вас, своју красоту, своје здравље, своју мудрост и своје блаженство. То је начин ратовања Господа Вишњег са својим противницима.

Шта остаје од вас, убојити борци, кад Господ извуче из вас оно што је Његово? Не остаје ли немоћ, и ругоба, и болест, и безумље, и несрећа? Ништа вам Господ неће одузети од онога, што је ваше. А ваша је немоћ. И кад Он узме своју моћ, коју ви злоупотребљавате, остаће вам ваша гробна немоћ, која није ни за употребу нити за злоупотребу.

Тргнуће Господ своју красоту из вас, и жабе ће бежати стрмоглаво од ваше ругобе.

Тргнуће Господ своје здравље из вас и крв ће се ваша у гној претворити, и бићете мирис угодан за црве, мирис, од кога ће градови затварати своје капије.

Вратиће Господ своју мудрост к себи, и ви ћете у безумљу своме јурити по дубравама, и свађати се са пештерама.

Блаженство своје и мир свој опозваће Господ к себи, и од вашег немира уплашиће се извори и побећиће; и од несреће ваше усахнуће лоза у брду, и земља у пољу вратиће свој плод натраг земљи.

Такав је начин ратовања Господа Свевишњег са својим противницима.

Као дете Он је немоћан да учини зло. И не враћа зло злом, јер је пресиромашан у злу. Но само сабира своје добре дарове и одходи с њима од онога, ко шкргуће зубима на њ. И оставља Господ невернике самима себи. И они се распадају као дрво црвоточно, | из кога је изишла сировина, и по чијој гњилости црви тумарају за храном, као по напуштеном дому.

Тако бива и с народом, који објави рат Животодавцу.

Рекох своме народу - запамти: таква је победа Животодавца, и такав је пораз безбожника.

ЛХХХИВ

Луде разговоре воде људи чим се удаље од Твога присуства, Мудрости моја. Безверници говоре о делима, безделници говоре о вери.

И свако подништава оно што нема, а оно што има телали по пазару.

Докле Ти, Господе, пуниш дом мој својим дахом животворним, ја увек заборавам да питам: шта је претежније - вера или дела? Чим Те увредим, и осетим се остављен од Тебе, ја са гневом улазим у разговоре људи, и подржавам ову страну или ону.

Јер без Тебе сам као ветроказ на димњаку, што чегрта према ветру. Кад се дигне ветар вере у души мојој, ја стојим с онима, који оставише дела и сташе за веру; кад се дигне ветар делатности у души мојој, ја држим страну с онима, што оставише веру и сташе за дела.

Но у твоме свеумирујућем присуству нема ветра, нема колебања, и нема делења ствари. Не осећам ни веру нити видим дела, но само Тебе Живога осећам и видим. Заиста Ти ниси моја вера но моје виђење. И ти ниси моје делање, но ја сам твоје делање. И опет говорим: Ти ниси моја вера но ја сам Твоја вера, и Твоје поверење.

Па учим разговорције око себе: ко има праву веру у Живога Бога, тај радије ћути. И ко дела право дело Божје, тај радије ћути. А ко својим умом склапа своју веру, тај се радо препире о вери. И ко ради своје дело а не Божје, тај се радо хвали делима.

У човека од вере дубока је тишина у души, дубља од тишине на дну морскоме. Јер Мудрост Божја рађа се и обитава у дубокој тишини.

У делатеља дела Божјег дубока је тишина на језику, дубља од тишине гвожђа у срцу планине. Јер ко дела туђе дело, тај послушује наредбеи извршује их, и опет послушује, и нема кад да говори.

Говорим верујућим у дела: није ли молитва моја делање и пределевање мене самога? Није ли у мени сав свет од постанка до краја, и сва сиромаштина и нечистота света? Заиста нисам без помагања сиромаша у души мојој, - лечењу болесних и изгоњењу нечистих из душе своје.

Говорим верујућим у веру: не будим ли веру у суседа својих делима добрим, која делама?

Није ли моје дело у свету песма моје вере, псалам спасенога међу неспасеним? Ко ће зауставити песму у грлу препуне душе? Ко ће загушити препун извор да не отиче? Препиру ли се виле, што чувају извор, са вилама у потоку изворском око тога, која је вода кориснија? Заиста, да није извора, не би било ни потока.

Господе мој, не удаљуј се од мене, да не свисне душа моја од празних препирања. Ћутање у Твом присуству гоји душу моју; разговори у Твоме одсуству мршаве јеи троше је у поздер.

Ослушнух и последњи пут препирања људи, и махну рукама, и удаљи се. Гле, то се не препиру истински верујући са истинским делатељима Твога дела. Но то је завада

слугу, с мало вере и с много зле воље. То се маловерни свађају са потркушама светским. То се усахли извор свађа са пресушеним потоком.

Док су били пуни, обадва су певали једну исту песму радости, и у радости довикивали се.

То се зловерник свађа са злоделаоцем. Каква је моја заједница с њима? Шта ме веже за њих осим сажаљења, што утекоше од Твога сијања?

Испуни дом душе моје, Животворни Душе, да бих ослепио и не видео гневна лица препирача, и да бих оглувио за њихове луде разговоре.

Утекли су од Тебе, Радости моја, зато воде луде разговоре.

Молим Ти се и поклоним, вежи душу моју кроз хиљаде сунчаних зракова уз Тебе, да не утекне од Тебе, и не сурва се у хладну пропаст.

LXXXV

Они што просвећују, не просвећују него заслепљују, - шта ћеш чинити с њима, Господе?

Они одвраћају децу Твоју од Тебе, и бране јој, да приђу к Твојој Мудрости, јер говоре: Господ је једна стара реч ваших мртвих ђедова. То је стара амајлија, коју ђедови ваши носише собом и помреше. Ми ћемо вас научити, како се рије земља, и гоји тело, и кује злато, што јаче сија од мртвог Господа. Шта ћеш чинити са саблазнитељима деце Твоје, Господе?

Ништа им ја нећу учинити, јер они су учинили све за проклетство свога семена и племена. Заиста, гору су судбу спремили себи и своме народу него књижевници и садукеји из Јудеје. Јер имадоше пример ових, и не научише се.

У старости својој слушаће клевет мачева на прагу своме, и умираће од глади, ћелави и дрљави, а неће смети извирити се кроз врата, да опомену ученике своје. Чиме ће их опоменути, кад је име моје избачено из хајдучког срца њиховог? Што ће их опомињати, кад су их они на то спремали, по безданој глупости својој, која прати свакога, кога Ја не пратим. Шта ће им бити, Господе?

Биће им горе него Вавилоњанима, кад се у сили својој клањаху крви и злату, и децу своју учише, да се томе клањају.

Прво ће доћи глад, какву ни Вавилон није запамтио. Па рат, ради пљачке хлеба, из кога ће се вратити побеђени. Па међусобно клање и паљење градова и села. Па болести, до којих се рука лекара неће смети дохватити. И учитељи ће бити шибани бичевима и гоњени да буду гробари својих ученика, од којих ће сви друмови смрдети.

Они, који воде народ, не воде него га заводе, - шта ћеш чинити с њима, Господе мој? Завађају народ ради своје користи, и кад се народ збуни и узбуни, они се измичу са власти и у миру једу излагану добит. Криве своје противнике, а иду стазама њиховим. Од њихове галаме мудрац не долази до речи.

Ласкају глупаку и насилнику само да дођу до првих места. Посведневно пишу књиге и објављују зло својих сродника, да би скрили своје зло.

Не уче народ истини, него га хране лажу округлу годину.

Немоћни су, да учине правду народу, него га застрашавају плашећи га гором неправдом прошлих времена.

Харају за себе и за пријатеље своје, јер знају, да неће дуго.

Шта ћеш чинити с њима, праведни Господе?

Учинили су они све, и ја немам шта да чиним, него да их оставим себи. Заиста, неће јести своју добит у миру, него ће је потрошити на даће својих рођака.

Осиромашиле, и мишеви ће им пролетати кроз продрту кошуљу. Сневаће буне преварених и похараних, и дизаће се у поноћи, престрашени и ознојени. Биће им дуг живот, да би им казна била дужа.

Доживеће да виде свој дом у згаришту, и бежаће из своје земље, гладни и болесни, и неће смети изговорити своје име ни пред ким.

Гледаће туђинце у својој земљи, и просиће комад хлеба од њих.

Горе ће бити држави њиховој него римској. Јер имадоше Рим за пример, и не поучише се.

Горе ће бити народу њиховом, који их је родио, него народу јеврејском. Јер имадоше пример народа јеврејског, и не поучише се.

Слушаће клетве свога имена, и неће смети провирити на прозор.

Гледаће свој народ где га везане у поворкама воде, и бојаће се за себе.

И слушаће, и у сну и на јави, проклињања свога имена, и дрхтаће, - дрхтаће а неће моћи умрети.

Господе Велики и Страшни, сви су Твоји путеви милост и истина. Шта ћеш чинити са заслепљеним, заведеним, слаганим и похараним?

Ако се ко сети имена Мога, сетићу се и ја њега, и спашћу га.

Чекам, да Ме ко викне, - и одазваћу се.

Докле има викања на земљи, имаће и еха на небу.

Ја сам онај, који је најближи свима и свему. Дајем се ономе, ко Ме жели; повлачим се од онога, ко Ме не познаје. Без Мене свет је пухор пепела. И без Мене људи су немоћнији од пухора.

ЛХХХВИ

Где је цар, тамо је и царство. Цар без царства није цар, нити је удово царство царство.

Унутра у вама је царство небесно, рече Царски Син, и радост обасја све оне путнике по гробљима, који разумеше ову небесну поруку.

Муслиман не верује, да се Ти дотичеш прљаве земље. Незнабожац Те види свега у земљи. Царски Син зна за царски пут, и указује Те у земљи пречистој. У пречисту земљу и Он се обукао и сишао, да диму земаљском донесе светлости и битности.

Царе мој, ближи си ми од дихања мога, и дубље станујеш у мени од мисли мојих.

Шта је дихање моје но нешто што споља улази у мене и излази? И пре дихања плућа мојих Ти си био у мени. Знао си за мене још у бедрима оца мојега. И пре створења света мислио си о мени.

Шта су мисли моје до печати спољашњих ствари, што улазе у мој ум као конци у разбој, и ткају се, и слажу се, и разлажу се, и губе се? Све су ствари ван ума мога, и у мој ум не улазе ствари но печати њихови.

Но Ти си једина стварност ума мога, с којом се ум мој и роди. И пре свакога печата Ти беше у мени; у додиру си са мном пре додира мога ма с којом ствари.

Од кад чух царску благовест, разастирем душу моју као покривач најдрагоценијих блага, и тражим Тебе и Твоје царство у њој. Разастирем је и не видим јој краја ни дна. Нити могу да досегнем све висове њене, нити да се спустим у све мајдане њене.

Откривам светле зраке, што наговештавају далеко сунце неко. Откривам златне стубове храма, но нигде не видим краја храму.

Осећам благовони мирис кадила, но не могу да видим царски престо.

Што се више трудим и откривам, све више видим закривенога.

Неслућене тајне сместио си у мене, Господе над безбројним војскама. На сваком војнику блиста се царски сјај Твој.

Као што сунце не бива без светлих зрака, тако ни Цар није без ангела својих, светлих зрака својих.

Безграничност носиш собом, Царе мој, и безграничност уносиш у душу моју.

Вечношћу си се огрнуо као плаштом, Царе мој, и тим плаштом огрћеш душу моју.

Дух ствара себи Где и Када, и не зависи од својих творевина.

Господе Пребогати, изумљавам се од чуда гледајући у душу своју. Какво си све богатство нагомилао у оскудни суд земаљски!

Заиста, моја је кривица, ако се осетим сиромашан. Моја је кривица, ако се осетим смртан.

Моје је самоубиство, ако се осетим роб земље и земљине самообмане.

Где си Ти, ту је и царство небесно; и где је небесно царство, ту си и ти.

Бесмртни Царе, чуј тепање језика мога; чуј песму моју, једину жртву језика мога:

Благословено царство Оца и Сина и Светога Духа, Тросунчаног Живота и Блаженства! Амин.

ЛХХХВИИ

Добро ће бити с праведником.

Ко икад тражи гроб неправедника? Нашто ће му? А гроб праведников сви траже, и ограђују га, и подижу споменик.

Нашто ће им? То је исповест света, да праведник живи и после смрти, а неправедник да се губи као бразда на морској води!

Ти си правда праведника, Живи Боже. Његова правда није у законима људским, које људи хитро пишу и лено испуњавају. Твоје присуство његова је правда, и сваки Твој дах - његов нов закон.

Велики праведник нема старих закона, нити мари за законе писане на папиру. Југрос од зоре он осећа да Ти пишеш по његовом срцу и уму, и чита.

Стотине насилника и трчилажа дижу се против праведника и радују се, кад му стегну грло, да не говори. Али насилници и трчилаже признају у себи, да би се по

њима сви точкови света поломили од јутра до мрака. У самоћи, која је тешка кривоумним и кривопутним као страшни суд, насилници и трчилаже признају, да у колико још свет постоји, постоји једино због праведника - због правоумних и правопутних.

Ко је праведник изван богоносаца? Нико, Господе.

Онај ко Тебе доноси у свет, доноси живот у љуштуру живота, доноси воду у празне бунаре, и песму у занемела грла.

Као облак од суха дима, без грома и дажда, кога висински ветрови свемоћно расипају у ништа, заиста, такав је и сав овај свет без богоносаца. Сав свет је сухи дим, коме само богоносац може дати гром и дажд, и учинити га истинским облаком.

Облак личи на облак, и човек личи на човека, и свет личи на свет.

Но један облак је варљиви сухи дим, други је пун грома и дажда.

Један је човек постојећи, други непостојећи, премда личе један на другог. Један свет јесте, а други није, мада изгледа, да оба јесу.

Пре него се Ти родиш на земљи, Господе, земља је непостојећа сен; и сва бића на земљи непостојеће су сени.

Твоје рођење је улазак електрине у сух облак.

Твоје речи су дажд, што облак чини облаком.

Твоја чуда створила су од вампира људе.

Твоја крв, и сузе, и зној испуниле су празну сен света стварношћу.

Добро ће увек бити с праведником. Гроб његов увек ће се тражити. Гле, гроб праведников више садржи снаге него живи неправедници. Јер су неправедници сени сухога дима.

Благо народу с праведницима!

ЛХХХВИИИ

Богоносци, ви сте со земљи и светлост свету. Ако и ви обљугавите и потамните, свет ће бити љуштура живота, свлак што змија остави у трњу.

Ви држите небесни огањ у пепелу. Ако се и ви угасите, свет ће бити гомила пепела за вратима живота.

Смртоносци причају о вашем животу, јер свога немају.

Кривоклетници се куну у вашег Бога, јер свога немају.

Лажов се правда вашом истином, јер своје нема.

Неправедник се заклања под вашу правду, јер своје нема.

Очајник се теши надом, јер своје нема.

Мудраци земаљски обилазним путем траже мудрост и враћају се вашој мудрости, јер другу не налазе.

Слабићи вас гоне, јер се боје ваше снаге, а сами је не могу да понесу.

Страшљивци вам завиде на храбрости, јер њих нема шта да охрабри.

Богаташи, гле, сви од вас просе, а нико вам ништа не може дати. Богаташи сте, јер Бога имате. Богати сте, јер сте Богоносци.

Душа ваша је колевка Бога Живота. Срца ваше престо је Његов. Ум ваш гора Синајска, где Он једини скрижали и говори.

Путујте слободно с Богом у себи; нећете изгубити пут, и нећете остати без конака. Уђите с Њим слободно на капију дана, и дан ће бити ваш. Уђите с Њим слободно на капију ноћи, и ноћ ће стукнути са својим страшилима, и показаће вам своја чуда.

Не продајите своје благо, јер га свет не може платити.

Не трампљавајте се са васионом, јер васиона вам не може дати ништа осим себе. А она је сва као папир према злату. Изгореће и она једнога дана, и биће шака пепела. Умреће? Она је већ мртва, и нема је, без вашег блага духовнога.

Пространство с краја у крај не може сместити ваше благо.

Време с краја у крај не може избројати ваше благо.

Свет вас гони, јер ви имате мир, а он нема.

Свет вам завиди, јер ви имате богатство, а он је сиромашан.

Свет вас се боји, јер ви имате моћ, а он је немоћан.

Свет вас мрзи, јер ви имате блаженство, а он је несрећан.

Не злобите свету, и не додајите уља на огањ. Јер свет сав гори огњем злобе.

Осамљени сте, велите? Зар су гробови неко друштво? Један жив на гробљу мање је осамљен него цело гробље мртвих.

Мало вас је, велите? Али сте наоружани. Ваши противници су везано робље.

Свет је безживотан без вас. Ви сте канали, кроз које се долива живот свету.

Свет је безрадостан без вас. Кроз вас улази осмејак у робијашницу.

Не гојте ваше тело, јер гојење је гнојење. Не трпајте блата на своје кости, јер ће вам кости отромити, и душа се ваша стеснити.

Држите ревносно божанског младенца у себи, и чувајте се, да га не поплашите. Заиста плашљив је као тица, и не намеће се. Од једне ружне помисли бежи из ума. Од једне прљаве жеље бежи из срца.

Запамтите: ако Он напусти вас, своју последњу земуницу, свет ће бити љуштурса живота, свлак што змија остави у трњу.

ЛХХХИХ

Дижем руке к Теби, Пастиру мој, но руке моје не досежу далеко.

Залуд се овца у рупи пропиње к врху; ако се пастир не сагне к њој, неће се спасти.

Благодат Твоја досеже даље од сунчаних зрака. Дохвати се руке моје, и изведи ме из тамнице. Само један зрак Твоје благодати - и дићу се на крила орловска.

Под каменом мучи се травка да узрасте, погрбљена од тражења светлости, бледолика без светлости.

Велика је радост мени смртном, када дигнем камен и гледам травку, како се усправља и зазелени.

Није ли Твоја радост још већа, Бесмртни, када дигнеш камен, наваљен од света на душу моју, погрбљену и бледолику?

Залуду ја сабирам дрва на гомилу, да огрејем душу моју, ако Ти не пустиш небесни огањ.

Залуду ја трчим; ако сам погрешио пут, узалудно је трчање моје.

Сав труд мој, и зној мој, жртва је Теби. Ако је Ти не благоволиш примити, бићу као пењач уз планину, затрпан снегом на врх планине.

Јер не гледаш на множину трудова него на жудњу срца.

За чим имаш да журиш, срца моје? Куда око погледа, види смрт. Чегга год се рука дохвати, осећа гроб.

Што год обрешеш, обрешеш и страх, да то не изгубиш. Што год заволиш испуњава те жалашћу губитка.

Немирне мисли моје, гурате се по уму моме као пијани по сајму, и падате и умирате као скакавци по друму. Умреће све оно, што вас је послало у мене, и ни једна од вас неће се спасти из мога гроба, осим оне, што се везала за Безгробног, Неумирућег.

Заиста, ушле сте у гроб, ушавши у мене, и као гробари спремате мени гроб.

Али кад затруби труба, много цевна и многогласна труба, у души мојој, и објави долазак Сина Божјегга! Тада ће се све смртне жудње срца мога, и све смртне мисли моје, издвојити на лево, и очистиће поље срца и ума.

И Син Божји ући ће у своје поље, и заравнаће све гробове, што сте ми спремали, као кртичњаке. И умиће ме и окупаће ме Син Божји, и намирисати миром. Не за смрт но за живот.

Сам сам се зазидао, Господе, од Твоје благодати. И не смем да провирим ван, јер си као страшни ветар.

Сазидао сам кућерке и колибице у души својој па се бојим, да их не разориш. А Ти разораваш не да би ме оставио бескућника него да би ме увео у палату, ширу и зрачнију од звездане васионе.

Одбацише људи Твој крајеуголни камен, јер им је сувише превелик за њихове кућерке и колибе. Одбацише га безумни зидари, јер не знаду, шта да почну зидати на њему. Не могу да се досете заборавни, да си Ти зидар, и да је сав посао њихов, да Теби не сметају у раду.

Сувише је велик Твој крајуголник, и дивови се плаше, да му се примакну. Говоре: ако почнемо на њему, кад ћемо довршити?

Сиротани, како их смрт плаши од сваког доброг почетка!

Како их време приморава на једнодневне грађевине!

Пружи ми благодат Твоју, дужу од сунчаних зрака, Богаташу мој, и ја ћу се осмелити да станем крај одбаченог камена.

Гле, Ти си благодат. Спусти се и дигни ме.

Одагнај смрт и време од мене, и ја ћу зидати с Тобом оно што земаљски дивови не смеју.

ХЦ

Пророкова Син Божји о храму морејском, - да ли погрешно пророкова? Остаде ли камен на камену, и улазе ли сад богомољци у њ? Да ли погрешно пророкова?

Сручи народ сву своју душу у зидине једнога храма, и остаде празан и без душе. Ко своју душу повери камену на чување, и сам не стражари више над њом, заиста ће бити несталан у свету као јасикова сенка.

Сазидали смо Богу храм, говоре нестали, и платили свој дуг. Од сада смо само дужници себи самима. Дали смо Богу Божје, сад ћемо да дајемо себи своје.

Јадници, шта ће Богу храм, ако вама не треба? Шта ће ваш храм Ономе, коме није сувише тесно ни уједном зрну песка нити сувише пространо у звезданој васиони? Зар могу бескућници сазидати кућу Учитељу свих зидара?

Научи Зидар претке ваше, и вас саме, да зидате храмове Њему, јер су вама на потребу а не Њему.

Зидајући Њему, ви зидате Њиме из себе. Јер не може земља ништа учинити за Њега без Њега.

Зидајући најбоље Њему ви показујете пример души својој, шта она треба у себи да зида.

Зидајући Њему боље него своме телу ви показујете пример души, да и она зида себи тврђе узвишеније и светлије обиталиште него што телу треба, и него - тело.

Зидајући Њему доказујете, да душа ваша није све заборавила, нити се помирила с колибама тела.

Скупе грађевине зидате Њему, да би подсетили душу, да је она за царску палату намењена, а не за иловачне черге.

Не зидате дом Њему, но слику души својој, и књигу, и сећање души својој.

Господ је препун милости, и силази у камене храмове ваше, да се сретне с душама вашим.

Али, јадници, шта ће бити од храмова ваших, ако душа ваша не сагледа и не послуша пример? Ако кубета храмова ваших буду за вазда виша од душа ваших? Ако ширина храмова ваших буде за вазда шира од ускости душа ваших? Шта ће бити од храмова ваших?

Ако свеће у каменим храмовима вашим буду за вазда светлије од мисли ума вашег? Ако измирна и ливан буду за вазда мириснији од мириса срца вашег? Шта ће бити од храмова ваших?

Ако олтари ваши буду за вазда светлији од свих светиња душа ваших? Ако раскош литургија ваших буде за вазда већа од раскоши душа ваших? Ако јека молитава у храмовима вашим буде налазила више одјека у зидовима каменим него у душама вашим? Шта ће бити од храмова ваших?

Постаће мртви споменици мртвих душа. А кад постану то, - кад престану бити пример зидарства душевног и постану гордост - заиста ни камен на камену неће остати. А ви ћете, јадници, лутати као сенке оних, који су градили знајући шта и зашто граде; и играћете по свету нестални као јасикова сенка.

ХЦИ

Посрнуће многи у свету и пашће због Сина Твога, Господе дужи од времена и благословенији од времених покољења.

Кнезови народни удружиће се и с хајдуцима против Христа Пресветога, свештеници с лажним сведоцима, и мудраци с безумнима.

О како је Он величанствен у својој осамљености и у чистоти свога пута!

Законици, што су провели век у тумачењу закона Божјега, умали су сад сви сложено не да суде него да убију човека.

Прваци народни, што низ недра и на појасима и на заушницама носе написан закон са Синаја, заборавили су неколико хиљада година свога вежбања у правди, и као гладни вуци јурнули су за Човеком мира и добра, да Га растргну.

Трговци су затворили своје дућане и потргли своје ножеве, да убијају.

Старци, урешени споља многобројним споменицима Божјих чуда на њиховом народу, но без иједне унутра, извлаче се испод својих оцака, да помогну убити.

Младићи, који се веселе, кад их старији охрабре на злочин, изишли су с моткама и камењем, да изврше убиство пре него седну за Пасху и почну славити Бога.

Дигле су се и жене на крв, и повеле су децу своју, да и деца помогну у једном народном делу.

Крвници и насилници, који се других дана са страхом провлаче кроз мрак и тескобу, сада су постали вође вођама и кнезови кнезовима.

Злочинцима у тамници дошао је дан слободе, јер они су постали потребни народу, да га науче своме послу, да га науче како се убија човек.

Сви посетиоци, што су дошли у град за празник, да се поклоне Небу и потраже Бога, окренули су леђа храму, и са својим домаћинима и конакцијама појурили су, да траже крв праведникову.

Свештеници су заборавили храм и нагнули са жртвеним ножевима, да народ спасавају од Бога.

Хроми и кљастии пружају своје штаке а слепи своје слепачке чанке - своје једино оружје, да се помогне убити исцелитељ.

Тако један народ грешника устаје једнодушно као трава, да убије Бога. И омаче му се нож, замахнут против Бога, те удари сам себе у срце.

Не дај ми да паднем, Господе премили!

Отвори ми очи душе, да видим и научим се од судбе грешника. Да не пође нога моја ни за ким, ко иде против Тебе.

Да како не дигнем камен на Тебе, и не убијем себе за навек.

ХЦИИ

Крв праведника једино је писмо на земљи, што се не да избрисати.

Убисте ли Христа, очајници, као што се надасте? Или крв Његова и данас гори на главама вашим?

Објави, море, хуком својом свима пределима на земљи: крв праведника гори на глави и стотог колена.

Изукрштајте се громови од истока до запада и напишите јасно и за слепце: никакво зло људи не могу

учинити праведнику, а да се то зло не сручи двоструко на главу њихову.

Јер камен бачен на праведника, бачен је у висину, и падајући са висине добија у тежини.

Камење јерусалимско, што стојиш данас разбациано, завичи и реци роду људском, роду заборавном, шта се деси са убијеним праведником а шта са онима, што га убише!

Видех пса где се опружи једном на врелој каши, и не дође више ни на хладну. А људе гледам из дана у дан где се прже на крви праведника, и никад да се окану.

О безумнији од безумних, зар се не стидите понаврати лекцију, коју и пси одједном науче?

Боље да ишчезне један крвнички народ него један једини праведник. Јер небо не пита: колико је крви просуте него: чија је крв просута?

Да сви народи устану против једног праведника, неће му моћи ништа нахудити. Могу само да му буду пратња до гроба. Но он ће њих пратити после гроба.

Заиста праведник кажњава својом милошћу до гроба и правдом после гроба.

Не осигуравајте имање својој деци, ви што уђосте у крв праведника. Гле, све имање ће им пропасти осим крви, коју пролисте.

И неће праведник бацити клетву на вас но деца ваша, кад буду јела горак хлеб робова.

У дроњама праведника крије се Бог. Тешко вама, ако вас дроње саблазне, те презрете и онога што је у дроњама.

На крст си дигнут, Христе Боже, не да покажеш своју немоћ према свету но немоћ света према Теби.

Као сенке што се на месечини бију о стену, тако су немоћни народи што ударају на Тебе.

Утехо праведника и храбрости мученика, помилуј нас и спаси.

ХЦИИИ

Васкрситељ је Господ мој. Васкрсава мртве од јутра до мрака, и од мрака до зоре.

Оно што јутро сахрани, увече Господ оживи, и оно што вече сахрани, ујутру Господ оживи.

Какво је дело достојније Бога живога него васкрсавати мртве у живот?

Нека други верују у Бога, који се парби и суди с људима.

Ја ћу се држати Бога, који васкрсава мртве.

Нека други верују у Бога, који се не приближује ни живим, кад га зову.

Ја ћу се клањати Богу, који држи наслоњено ухо Своје и на гробљу и слуша, да ли неко не вапије за васкрсењем и васкрситељем.

Гробари закопавају и ћуте. Господ откопава и виче.

Мајка ћерку закопава, Господ откопава; боља је мајка Господ од мајке.

Отац сина загрће, Господ одгрће. Бољи је отац Господ од оца.

Брат брата сахрањује, Господ васкрсава. Бољи је брат Господ од брата.

Господ нема ни суза ни осмејка за мртве. Његово је све срце за живима.

Свет кука за својим у гробљу, Господ песмом тражи своје, и буди их.

Васкрсни, Господе, дух мој, да би васкрсло и тело моје. Настани се у духу моме, и тело моје биће храм Твој.

Говоре суседи моји у бризи: да ли ће ово наше тело васкрснути.

Ако сте се једном одрекли себе, и не живите више себи, онда је ваше тело као васкрсло.

Ако је тело ваше храм Бога Свевишњег, онда је Васкрситељ у вама, и васкрсење се ваше довршује.

Тело се наше мења, многа смо тела до сад звали својим. Које ће од њих васкрснути?

Можда ниједно. Но сигурно оно,- ако сте га имали - које изражава јасно Реч Божју.

Васкрситељ мој, смрт не васкрсава, јер смрт никад није ни била жива.

Ти си васкрситељ и Ти си васкрсли, јер Ти си Живот.

Само оно семе васкрсава, у коме се Ти скриваш, и то оно од њега, што си Ти.

Само ћеш онај дух оживети, који и сада живи Тобом а не светом.

Само ћеш оно тело сачувати, које је се Светим Духом почело испуњавати у овоме времену.

Оно што је Господ Живи у гробовима, оно ће васкрснути у живот.

Нико не може васкрснути мртве него Господ, и нико не може устати из мртвих осим Господа.

Јер Он је у светим својим. Заиста Он је у живим својим, и у гробу и над гробом.

ХЦИВ

Жељени је долазио, и доћи ће опет, а ви говорите: ко ће нам доказати, да је Он Бог?

Питам вас, тамна браћо, и одговорите ми, што вас питам. Кад би ви поручили Богу да дође на земљу, каквог би ви желели да Га видите?

Као човека желели би Га видети, лепшег од свих синова човечјих, моћнијег од свих синова човечјих на речи и моћнијег од свих синова човечјих на делу. Желели би Га видети прекрасна као царевића; не охола него смирена као јагње; који би улазио под наше кровове, с нама јеои пио, и делио с нама све сем немоћи наше и греха.

Онда вам кажем: ви сте сами доказали, да је Бог био међу нама. -

Желели би га видети као човека, премда се Он може појавити у сваком телу. Кад говори да говори моћно како никад човек није говорио. Кад ходи по овоме свету, да не ходи као најамники роб него као господар. Вода и ветрови да Га слушају, људи да Му следују, зли духови да беже од Њега. Да буде од помоћи људима свакога дана: жалосне да теши, болесне да лечи, мртве да васкрсава. Таквога би ми желели Бога међу нама. -

Желели би, да нам дође не као цар, са богатством, што пропада, и војском, која ишчезава, и блеском, што тамни, - не као цар него као већи од царева. И желели би, да нам дође не као обичан пророк, него пророковани од почетка времена, који би смео рећи, да је старији од времена; и који би нам прорекао, шта ће бити на крају и после краја времена. И желели би, да нам дође не као свештеник, него као првосвештеник, у коме се огледа све троје у једном: и Бог, и свештеник и жртва. Таквога би ми желели Бога, да се појави међу нама.-

Онда вам кажем: ви сте сами доказали, да је Бог међу нама. -

Желели би, да брзо дође и да оде, јер Га не би могли издржати на дуго. Но и кад оде, желели би, да Његова реч јечи кроз време и простор, без краја и уставе, и да од Његових стопа гори земља небесним огњем докле земља траје. -

Онда вам кажем: сами сте доказали, да је Бог био међу нама.

Жељени је долазио међу људе баш каквог људи могу пожелети, и још бољи, и још јачи, и још лепши, па су људи, ах, и тада говорили: ко ће нам доказати да је то Бог?

Жељени ће опет доћи, душо моја. Као огњени змај долетеће, и, ако Га не познаш, одлетеће, и више Га заиста видети нећеш, Устани, душо моја, и не спавај но бди. И утврди у себи слику Жељенога, какав јесте, да би Га познала, када дође.

Нека слике свих светова изиђу из тебе, и нека те Његова слика испуни сву, од истока до запада, и од севера до југа. Да би Га познала, када дође.

Јер ће као огњени змај доћи и отићи, а ти ћеш куњати и говорити: ко ће ми доказати?

Ако ти сама себи не докажеш, нико ти неће доказати.

Ако ти Га не докаже твој вечити живот, доказаће ти Га твоја вечита смрт.

ХЦВ

У долини плачевној оживео си мртве кости, Сине Божански.

Нека се радује пророк, јер си обистинио речи његове.

Сва снага, и лепота, и мудрост, за којом цело човечанство од почетка жуди, у Теби је, Свечовече.

Сва храна живота, и све пиће живота, којом живи живе од краја до краја времена, у Теби је, Свечовече.

Кроз Тебе се Тросунчани зрак усудио бацити у таму смртну и сен небића. Милост је била у томе зраку, и као свака милостиња злоупотребљена. Зато се Зрак повукао, и тама смртна и сен небића преовладала је.

Сада си дошао с новим Зраком, и новом милошћу. И они, који Те примише, засијаше као новозапаљена сунца.

А који Те не примише, осташе и надаље мртве кости у долини.

Отворио си хлебарницу за гладне и пивницу за жедне, и призиваш све гладне и жедне, да једу и пију и живи буду.

Ко жели живота, животом се мора хранити. Ко се смрти преда, смрћу се храни, и нема га међу живима.

Донесе нам Бога у долу мучевну; донесе нам Бога, не као слику да Га покажеш, - играње слика поједе нам душу - него као хлеб, да га једемои оживимо. Сликама се хранисмо и помресмо. Заиста, све ствари, што смртни једу и пију, слике су, које не хране и не поје и не дају живота, ако Бог у њих не уђе.

Нека душа моја једе Бога, и венчаће се вечним животом.

Нека ум мој једе Бога, и венчаће се вечном мудрошћу.

Нека срце моје једе Бога, и венчаће се вечном радошћу.

Нека тело моје једе Бога, и васкрснуће из мртвих.

Нека сви људи једу Бога, и вратиће се дому, вратиће се у Свечовека.

Твога гроба нема међу нама. Земља држи само земљу. Гробови се сахрањују у гробове, и остају у њима.

Царевићу Свете Триаде и царе свих бића, која су од Твоје речи продихала и прогледала, нахрани ме Твојим лебом, и напој ме Твојим пићем.

Да не иструхне тело моје, и душа моја да се не бије по Аду као безтелесна сен, испуњена лудим сећањима, испуњена телесним жељама, испуњена страхом и страшилним сликама.

Да не изгубим, Господе, оба тела: земаљско, које је ближе пропасти од јесење траве, и небеско, које је дух одоцнио да изатка и спреми за вечност.

Да не изгубим, Господе, оба духа: земаљски, који је обрекао на смрт венчањем са земљом, и небески, кога нисам примао у себе, да унесе своју вечност у мене.

Да не изгубим, Господе, оба живота: земаљски, који се чини животом, и небески, који јесте живот.

Приђи ми ближе, и још ближе, Небесни Хлебу, и немој се бранити од мојих уста.

Приђи ми ближе, и још ближе, Небесно пиће, и немој се измицати од мојих усана.

Тројице Пресвета, спусти Твој жижак у моју ноћ и поплаши странца, који ме заклања од Тебе.

ХЦВИ

Деца и светитељи држе Те, Господе, остали се бунтују против Тебе.

Деца и светитељи граница су између царства бића и сени небића.

Стараоци се називају родитељима и бацају Твоју децу с високе стене у понор.

Стараоци уображавају, да су они родитељи, па управљају децом Твојом као својом -имовином. Заиста, не управљају него криве и ломе.

Туђа су деца, стараоци, коју сте присвојили, и одговараћете за крађу и разбојништво.

Није ваш живот ни онај што је у вама, нити онај, коме сте ви послужили као канал. Туђе је све, осим зла у вама, и одговараћете за крађу и разбојништво.

Одговараћете за крађу, јер сте туђе назвали својим; и за разбојништво, јер сте туђе осакатили и порушили.

Нема родитеља на земљи. Родитељ је на Небу. На земљи су само стараоци. Они, што себе називају родитељима на земљи, лопови суи разбојници.

На земљи су само стараоци; и то је превелика част.

Дато вам је на старање најдрагоценије благо, што Бог има. И то је превелика част.

Блаженији је онај, ко се никад није родио, и коме никад ништа није поверено у старање него ви, ако је ваше старање саблазан и умртвљење душа.

Зашто се радујете деци, ако не мислите бдити над њима као над ангелима небесним? Зашто кукате за њима, кад вас рано оставе и побегну к ангелима? Туђему сте се радовали, и за туђим кукате.

Не старајте се само о осигурању тела ваше деце, јер то и лисице чине са лисичићима. Него се старајте о Богу у деци вашој. Састарани Бог постараће се за све остало. И оно што с муком сабирате деци својој, Он ће им без муке сабрати, брзо и лако.

Не изгоните Бога из деце ваше, јер ћете им отерати мир, и срећу, и здравље, и благостање.

И ако сву земљу оставите остављени од Бога, оставили сте прегладним, који ће све појести и помрети од глади.

Не осигуравајате деци својој комад хлеба но комад душе и савести. И биће деца ваша осигурана, а ви благословени у два света.

Старајте се о туђој имовини боље него о својој, и награда ваша биће неизмерна.

Царска деца дата су вам на старање. Заиста, Цар неће дати малу награду онима, који Му сачувају царевиће, и не избришу име Родитеља из памети њихове.

Кроз децу гледа Цар зачуђено у вас, и чека ваше одговоре. Ако одговори буду смртоносни, Цар ће се повући из деце ваше, и ви ћете се старати о лешевима.

Деца и светитељи држе Те, Господе мој, остали се бунтују против Тебе. Деца и светитељи су Твоје кушање света.

Пази, душо моја, пази и не погреси.

ХЦВИИ

Свака ствар ме плашила док бејаш дете, сваку ствар сажалевам од кад одрастох.

Свака ствар чинила ми се снажнија од мене док бејаш дете. Сад се осећам снажнији од свега, и сажалевам све.

Јер научих се стајати уза Те, Господе мој, који си окружен бесмртним војскама као боровом планином. И растем из Тебе као дрво из планине.

Узех сваку ствар за учитеља, док бејаш дете, и идох донекле са сваком. И научих се немоћи и смрти и вапају к Теби.

Тражих најјачу ствар, да се ухватим за њу, да бих се спасао од промене и колебања. И очи моје не видеше је, нити је уши моје чуше, нити је ноге моје нагазише. Сву децу своју време подиже, да се хрве с њима, и да их из шале савија, ломи и чупа из корена, смејући се страху и ужасу самртника.

Ухватих се за цвеће и рекох: оно је лепотом моћније од мене. Но кад дође јесен, цвеће умираше на моје очи, и ја му не могах помоћи, но са сузама окретох се, и ухватих се за високо дрвеће.

Но кад дође рок, извали се дрвеће из корена, и полеже по земљи као побеђена војска, и ја се окретох са сузама, и ухватих се за камен. Он је јачи од мене, рекох, уз њега сам сигуран.

Но кад дође рок, камен се истроши у пепео на моје очи, и ветар га однесе, и ја се окретох са сузама, и ухватих се за звезде. Звезде су јаче од свега, рекох, њих ћу се држати, нећу пасти.

Но кад загрлих звезде и уђох у тајни шапат са њима, чух јецања умирућих, и окретох се са сузама, и ухватих се за људе. Људи усправно и слободно корачају, рекох, у њих је снага, њих ћу се држати, да не паднем.

Но кад дође рок, видех и најснажније међу људима где се беспомоћно клизају низ лед времена у безгласни понор, и остављају ме сама.

Обзрех се у зној по целој васиони и рекох: ти си јача од свега, тебе ћу се држати, сачувај ме од клизања у безгласни понор. И добих одговор: довече и ја тонем у безгласни понор, и сутра ће бити друга васиона место мене. Узалуд се вежеш за мене, немоћног сапутника свога.

Опет се окретох људима, најмудријим међу синовима људским, и упитах за савет. Но они се завадише дајући ми одговоре, док смрт не махну руком и не унесе тишину међу препираче.

Опет се окретох људима, највеселијим међу синовима људским, и упитах за мишљење. Као да ми могу дати неко мишљење они, који месом мисле! Они ме узеше за шалу и за весеље своје, док смрт не диже свој штап и не превуче буђом језик њихов.

Опет се окретох људима, онима који ме родише и донеше међу ствари, и упитах њих. Њихова смежурана лица позеленеше; очи им заводнише; и они промуцаше: у незнању се родисмо и ми, у незнању родисмо тебе, и незнање своје поделисмо с тобом.

Опет се окретох људима, пријатељима својим и рекох: пријатељи моји, шта мислите ви? А они оћуташе дуго, док стидљиво не подигоше очи и прозборише: ми се одавно спремамо да питамо тебе: шта мислиш ти?

О кад закуцах и на последња врата, да питам, врата се отворише и видех мртваца где износе.

Кад не бејаше више врата да куцам, нестале и суза, и сухи страх забоду своје канце у кости моје.

Још једна суза нађе се и скотрља се у дно душе моје. И гле, нека непозната врата, у које удари последња суза, отворише се, и Ти се појави, Царе мој и Оче мој, сав окружен бесмртним војскама као боровом планином у неопалном пламену.

И светлост заигра као многогласна харфа, и ја чух где говори: Ја сам онај кога тражиш. Држи се Мене. Име ми је: Јесам.

ХЦВИИИ

Твоја посета, Снаго моја, доноси снаге свакој твари.

Као у празне лампе налеваш уља у сваку од њих, и почињу горети.

Благо оном, ко Тебе прими у своју празнину; напуниће се и гореће.

Кад уља нема, онда фитиљ гори са димом и рђавим мирисом.

Горели су људи и пре Твоје посете, но то ниси горео Ти но фитиљ са димом и рђавим мирисом.

Кад си Ти дошао у посету земљи, налио си све лампе уљем, и уље је почело горети, без дима и рђавог мириса.

Ако неуди не виде разлику, но говоре: и пре је било горење, и сад је горење.

Не виде неуди разлику између горења празне лампе и горења пуне лампе.

О неуки, кад гори земља својим огњем, то фитиљ гори а не уље, и горење је са димом и рђавим мирисом.

Кад се земљани судови напуне небесним уљем, онда уље гори, и горење је са пламеном и светлошћу, но без дима и рђава мириса.

Гле, Ти ниси као обични посетиоци, који долазе да узму. Дошао си не да дођеш и одеш као обични посетиоци, и не да дођеш и узмеш, него си дошао да оставиш. Ваистину, да напуниш и све пуно оставиш!

Свака ствар се пуни силом и снагом, Господе препуни добара, када Ти дођеш у посету.

Вода, што је само могла да пере тело, добила је силу, да крштава душу. У Твоје име Господе!

Уље, што је само могло блистати на здравом лицу, добило је силу, да болним даје крепост. У Твоје име, Господе!

Хлеб, што је само могао гомилати у човеку пепео на пепео, добио је силу, да Твојим животом храни живот. У Твоје име, Господе!

Извори су се налили снегом, и траве пољске најдрале животом. У Твоје име, Господе!

Речи су постале леком, и знаци су постали одбраном. У Твоје име, Господе!

Мртви су почели узимати немоћи живих на себе и живи се почели разговарати са мртвима као са живима. У Твоје име, Господе!

Грбови, из којих је само смрад текао, почели су изливати миро, и зверске пештере постале су покајницама. У Твоје име, Господе!

Пре Твоје посете, Господе, све је било димљивије од горећег фитиља, и све немоћније од пауковог ткања.

Да ли ће неуки отворити очи и видети разлику? За све неуке клечим и молим се пред Тобом, Господе Свемоћни: отвори им очи, да би видели разлику.

Да би видели разлику и отворили своје празне лампе, да их Ти напуниш.

Да се не би вечито гушили у диму и рђавом мирису, Небесно уље лампе моје.

За све неуке клечим и молим се пред Тобом, Душе Свети, Животворни. Духни као олуја и затреси душу неуких, да би се пробудили и осетили час Твоје посете.

Да би се покајали, и заједно са мном клекнули и узвикнули: како земља постаје нова, кад је Ти посетиш. Величанствени и Страшни Боже!

ХЦИХ

Књига сам исписана и споља и изнутра, и запечаћена са седам печата.

Сричу комшије моје и не могу име да ми сrekну.

Комшије моје, како ћете онда прочитати име Господа, који ме од блата и спере, кад моје име не можете да сrekнете!

Твоја сам књига, Господе Царе мој, Твоје сам писмо и споља и изнутра. Само свет ме замрља својом неписменом руком, те постах нејасан и нечитљив.

Твоја сам књига, Господе Царе мој, и Твоји су печати, којима си ме запечатио као светињу своју.

Под сваким печатом скрива се по један дар Духа Светога, по један дар бесмртног живота Небесне Триаде. Ко ће отпечатити оно, што је Бог запечатио, - ко може други осим Бога јединога?

Говоре ми комшије моје: ти си књига света, и сав си исписан руком света, и сви дарови у теби су дарови света?

Тако ме читају неписмени, и ја осећам, да ми не знају имена.

Заиста, свет је много исписао незграпном руком по срцу моме. Многе и нетражене дарове утрпао је свет у срце моје.

Но гле, и кад избришем све писање светско из срца мога, избаћим све дарове светске из срца мога, не избацујем срце своје из себе, и не остављам га празним.

И гле, кад избришем све писање света по уму моме, и све дарове светске избаћим из ума мога, не избацујем свој ум из мене, нити га остављам празним.

И знам, да је по телу моме писао дух мој, и по духу моме тело моје. Гле, кад избришем све писање духа мог по телу моме, и тела мога по духу моме, ипак не остајем књига неисписана.

Кад избаћим сав свет из себе, опет видим у себи књигу запечаћену са седам печата. То је Твоја књига, Господе. То је писање Господа мога. Ко може отпечатити књигу Божју осим Бога јединога?

Ко Тебе призна за Оца, признајеш и Ти њега за сина, и сину отвараш књигу и читаш тајне. Печат по печат ломиш, и читаш му тајне.

Узалуд ме читају људи, неће ме прочитати. Прочитаће само оно, што је свет написао по мени и у мени. Но очи њихове не могу читати под печатима.

Нема много речи у тој књизи, но свака реч је као пламен оштра, и као бесмртност дуга, а слађа је од свих сласти овога света.

Седам речи, - седам духова и седам живота, три горња и три доња, везани у средини нераздвојно у један неумирући пламен.

Света мужанственост неба и девичанска женственост земље, опасан непорочним појасом, окићеним са седам звезда.

Но ко сме просипати бисер пред оне, који се хране трулим јабукама? Ко сме читати тајне Твоје онима, који су писмени само за дебела слова света?

Невидљива рука стара се, да пише свуда по свету, но свет се отима и мучи да пише својом мртвом руком - мртва слова.

Господе Свемилосни, погледај у оне, који гледају у Тебе, и управи руку њихову, да кад пишу по себи пишу Твоје име и споља и изнутра.

Свемудри Боже мој, управи очи изабраних Твојих у печате књиге Твоје, да с молитвом чекају и с разумевањем читају, кад Ти будеш нечујно и лагано ломио печате тајни?

ИХЦ

Мало је послушних, Господе, а верујућих има.

Мало је оних, који нетремице гледају у Господа свога и иду за Његовим погледом.

Тражим послушне, Господе мој, и делим радост с њима. Казујем њима о путевима Твојим и мудрости Твојој, и они потврђују моје казивање. И радост своју множимо и - делимо.

Слушам причу послушних, како си уклонио спотицања испред ногу њихових, и додајем своју причу, и соба се наша испуњава небом.

Све догађаје, што нам се догодише, сејемо на често сито закона Твога, и плеву што испадне зовемо својом, а чисто зрно што остане зовемо Твојим.

Рачунамо све муке, све сузе, и сва страдања своја ради имена Твога, да смо у добитку.

Шта нам вреди вера од недеље до недеље, говоримо, ако нас она не веже сваки дан са погледом Господина нашега?

Има верујућих, Госпoде Бoже наш, али је мало послушних.

Коме ћу бити послушан, ако нећу Најмоћнијем? Зар ће ме заваљени дићи, и самртници зар ће ме укрепити?

Коме ћу бити послушан, ако нећу Најмудријем? Зар ће ме неуки научити, и незналице зар ће ми казати истину?

Коме ћу бити послушан, ако нећу Најсветијем? Зар ће ме грешници сачувати, и крвници зар ће ми душу спасти?

Како би се назвао залутали човек, који би спазио огањ у тамној ноћи, и не би срачунао своје путеве према том огњу?

И лађар како би се назвао онај, који би видео светлост у пристаништу, и окренуо лађу у страну?

Истим именом могли би се назвати и верујући а непослушни.

Осетио си жаоку непослушности моје, Љубави моја; опрости!

Од кад ме рани љубав Твоја, стид ме испече од сећања небрижљивости моје.

Закитио сам се био вером у Тебе, као цвећем, ходио сам својим путевима, не осећајући како ме љубав Твоја узастоп прати.

Сада су ми се отвориле очи за љубав Твоју. Ранио си ме љуто, и рана ме пече као огањ.

Сад видим, да ме је љубав Твоја пратила на свима обронцима и раскршћима живота. Гледам у прошлост и видим само двоје: љубав Твоју и непослушност моју. Ранио си ме љуто, и рана ме пече као огањ.

Коме да исповедим грех мој но Теби, коме и сагреших?

Што да се исповедам непослушнима, који ће рећи: ниси много згрешио, јер и ми тако чинисмо? Својим грехом правдаће мој грех, и неће ми дати утехе.

Учиниће свој грех мерилом правде између мене и Тебе, и досудиће правду грешнику.

Ранио си ме љуто љубављу Твојом, и рана ме пече као огањ.

Опет је милост Твоја безмерна, те ми отвори очи пре него умрех.

Опрости, Госпoде, и заповедај слуги Твојој!

Како и сад кротко гледаш и заповедаш, као да Ти нигда не сагреших!

Заповедај, Господару, и шибай бичем, и помози савести мојој шибати ме.

Ранио си ме љуго, и рана ме пече као огањ.

Нека. Нека ме пече као три огња, док се не навикнем бити послушан као ангел небесни.

Док ми послушност Твојој вољи, Госпoде, не постане једина сласт мојих дана и ноћи, до краја века.

Ц

Прими жртву речи моје, Оче мој, - тепање детета покајаног прими, Оче мој!

Исправи реч моју истином Твојом, и прими је на подножју ногу Твојих.

Окади жртву моју благомиром светитељске молитве, и не одбаци је, Тросунчани Владико светова.

Речитију Ти жртву приносе ангелски кругови, но њихова реч струји к њима од Тебе, и враћа се к Теби, непомешана с немилотаме и не загрцнута у грлу грехом.

Убог сам, и ништа друго немам да изнесем на жртвеник Твој осим речи ове.

О кад бих Ти ствари приносио, приносио бих речи. Јер шта су ствари друго до речи? Сву си васиону испунио језицима, који су пламенови када Теби хвалу уздижу, вода - када себи Твоје хвале шапћу.

И кад бих Ти јагње принео, принео бих Ти једну реч.

И кад бих Ти тицу принео, принео бих Ти једну реч.

Зашто да приносим туђу реч Господу моме, зашто туђу а не своју?

Ко ме учини господаром туђег живота и туђе песме, туђег пламена и туђе жртве; ко?

Моја реч је мој живот и моја песма, мој пламен и моја жртва. Од Твога узех и Теби приносим, - прими и не одбаци, Мајко препуна милоште.

Одабрах шаку шенице са њиве кукоља, прими ма и једно зрно из моје шаке, и учинићеш ме срећним.

Од једног зрна Ти можеш умесити хлеб, довољно за народе.

Прими лепту моју, Сине Васкрситељу, прими и не одбаци лепту сиромашка.

Прими жртву моју не за мене него за некога, ко је још сиромашнији од мене; има ли таквога?

Ко нема ни толико колико ја, за њега прими жртву моју; постоји ли такав?

Као хармонику згњечио ме свет; једва сам узео даха, и јекнуо. Нека ангели Твоји даду благозвучности моме жеку, и изнесу га преда Те, љубави моја.

Опомињем се свију добара, што си ми учинио за живота неуморни Пратиоче мој, и приносим Ти једно уздар је од себе.

Не приносим Ти целога себе, јер цео нисам достојан сагорети на Твом пречистом жртвенику. Оно што је намењено смрти и трулежи, не могу принети Бесмртном на жртву.

Прими жртву речи моје, Троједина Кито Цвећа; тепање детета новорођеног прими.

Кад запевају хорви анђелски око престола Твога, кад затреште трубе арханђелске, кад мученици Твоји заривају од радости, не презри жртву речи моје, Господе Боже мој.

Не пречуј, но чуј.

Молим Ти се и поклоним Ти се, сада и кроз све време, и кроз сву вечност. Амин.

На Охридском језеру

1921-1922 године.